

Tovana 6a

Fanombanana ny fiantraikany ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy (ESIA)

Ho an'ny GCF Tolo-kevitra momba ny famatsiam-bola

*Fampifanarahana ny rojom-pihariana ara-pambolena mifanaraka
amin'ny fiovan'ny toetrandro eto Madagasikara – PrAda 2+*

Aprily 2025
Dika faha - 4

Nalefan'ny:
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Ny fangalana fanampina fanazavana momba ity boky itydia azo alefa any amin'ny:
Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
Dag Hammarskjöld Weg 1-
565760 EschbornGermany
gcf@giz.de
www.giz.de

Fizahan-takelaka

Fizahan-takelaka	ii
Lisitry ny fafana	i
Lisitry ny sary	i
Fanafohizan-teny	ii
1. Famintinana	5
2. Teny fampidirana	7
3. Famakafakana ny tetikasa	9
3.1 Tanjon'ny tetikasa sy kasinga fototra	9
3.2 Fomba fanatanterahana ny tetikasa	10
3.3 Rafitra nahazo alalana (Accredited Entity) sy ny rafitra mpanatanteraka	12
3.4 Ireo mpiara-miasa manan-danja hafa amin'ny tetikasa	13
3.5 Fitantanam-pitondrana sy fitantanana	14
3.6 Firotsahana an-tsehatry ny mpiray ombonantoka mandritra ny famolavolana ny tetikasa...	15
4. Rafitra ara-dalàna sy ara-panjakana.....	19
4.1 Fifanarahana, arofenitrasy fifanarahana iraisam-pirenena, ...	19
4.2 Politikam-pirenena sy rafitra ara-dalàna	19
4.3 Politika nasionaly sy paikady / fifanarahana mifandraika amin'ny fenitra ara-tontolo iainana sy sosialy	21
5. Fenitra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy	24
5.1 Politikan'ny tontolo iainana sy sosialy GCF	24
5.1.1 Politikan'ny vahoaka teratany.....	27
5.1.2 Fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny	27
5.1.3 Fanararaotana, Fanararaotana ara-nofo, ary fanorisorenana (SEAH)	28
5.2 Politikan'ny tontolo iainana sy sosialy ary fenitra ny governemanta Alemana.....	28
5.2.1 Fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny vavy	29
5.2.2 Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana (SEAH)	29
6. Toe-javatra fototra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy any amin'ireo faritra kendrena.....	32
6.1 Faritra sy distrika hanatanterahana ny tetikasa	32
6.2 Momba ny ara-tsosialy sy ara-toekarena.....	34
6.2.1 Demografika	34
6.2.2 Ny rafitra ara-tsosialy sy ny fitantanana ny fiarahamonina	35
6.2.3 Fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny vavy ary ny fanomezan-danja ny vehivavy	36
6.2.4 Asa	38
6.2.5 Fambolena	38
6.2.6 Fananana ara-tany sy harena voajanahary	41
6.2.7 Fidirana amin'ny entana sy serivisy ara-bola.....	42
6.2.8 Ny anjara asan'ny kaoperativa	43
6.2.9 Toerana lova ara-kolontsaina.....	44
6.3 Mombamomba ny tontolo iainana	44
6.3.1 Jeografia sy toetrandro	44
6.3.2 Rano	44
6.3.3 Karazan-javamananaina sy ala.....	45
6.3.4 Mombamomba ny faritra	46
6.3.5 Loza sy fiantraikany amin'ny toetrandro.....	47
7. Fanombanana ny fiantraikany eo amin'ny tontolo iainana sy ny fiantraikany ara-tsosialy	49
7.1 Famintinana ny fanombanana (haavon'ny tetikasa)	50
7.2 ESS 1: Fanombanana sy fitantanana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany.....	58
7.2.1 Fanombantombanana	58

7.2.2	Fanombanana ny fiantraikany	59
7.2.3	Fanalefahana sy fepetra fitantanana	59
7.3	ESS 2: Asa sy ny fepetra momba ny asa	60
7.3.1	Fanombantombanana	60
7.3.2	Fanombanana ny fiantraikany	60
7.3.3	Fanalefahana sy fepetra fitantanana	60
7.4	ESS 3: Ny fahombiazan'ny loharanon-karena sy ny fisorohana ny fandotoana	61
7.4.1	Fanombantombanana	61
7.4.2	Fanombanana ny fiantraikany	61
7.4.3	Fanalefahana sy fepetra fitantanana	61
7.5	ESS 4: Fahasalaman'ny fiarahamoninaary fiarovana	62
7.5.1	Fanombantombanana	62
7.5.2	Fanamarihana ny fiantraikany:	62
7.5.3	Fanalefahana sy fepetra fitantanana	62
7.6	ESS 5: Fandraisana ny tany sy ny fametrahana tsy an-tsitrapo	63
7.6.1	Fanombantombanana	63
7.6.2	Fanombanana ny fiantraikany	63
7.6.3	Fanalefahana sy fepetra fitantanana	63
7.7	ESS 6: Ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny fitantanana maharitra ny harena voajanahary	64
7.7.1	Fanombantombanana	64
7.7.2	Fanombanana ny fiantraikany	64
7.7.3	Fanalefahana sy fepetra fitantanana	64
7.8	ESS 7: vahoaka teratany	65
7.8.1	Fanombantombanana	65
7.8.2	Fepetra fanalefahana	65
7.9	ESS 8: Lova ara-kolontsaina	66
7.9.1	Fanombantombanana	66
7.10	ESS 9: Fandraisana anjara ny mpiray ombonantoka sy famoahana atontambaovao	66
7.10.1	Fanombantombanana	66
7.10.2	Fanombanana ny fiantraikany	66
7.10.3	Fanalefahana sy fepetra fitantanana	66
7.11	Fanombanana ny E&S amin'ny tetikasa farany momba ny tombontsoa	67
7.11.1	Singa manan-danja amin'ny rafitra fanomezana famatsim-bola eo amin'ny FDA	67
7.11.2	Fanombanana ny loza mety hitranga amin'ny E&S ho an'ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola	70
8.	Andinin-tsoratra masina	75
1:	Torolalana ho an'ny famolavolana rafitra fanarenana ny fitarainana (Rafitra fanarenana ny fitarainana)	79
2:	Lisitry ny fanilikilihana na asa voahilika	82

Lisitry ny latabatra

Latabatra 1: Topimaso momba ny vaovao GCF (ad interim) ESS Standards	25
Latabatra 2: Distrika isam-paritra	32
Latabatra 3: Tondro ara-tsosialy sy ara-toekarena manan-danja.....	34
Latabatra 4: Tahan'ny tsy fananan'asa any amin'ireo faritra misy tetikasa	38
Latabatra 5: Politikan'ny ESS mifanaraka amin'izany	49
Tabilao 6: Mety hisy fiantraikany ratsy eo amin'ny tetikasa	51
Latabatra 7: Topimaso amin'ny tetikasa farany momba ny tombontsoa	67
Latabatra 8: Ny fepetra CRA sy VCs dia afaka mahazo famatsiam-bola	68
Latabatra 9: Ny vola azo avy amin'ny vola sy ny sokajy azo ekena isaky ny mpandray tombony farany	69
Latabatra 10: Ny fiantraikany ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy amin'ny fepetra fampifanarahana sy ara-bola (Sub-activity 2.1.2.1)	70

Lisitry ny sary

Sary 1: PrAda 2+ tetikasa famolavolana.....	9
Sary 2: Fandaminana ara-dalàna	12
Sary 3: Fanarahamaso ny tetikasa	14
Sary 4: Sarintanin'ny faritra misy ny tetikasa	32

Fanafohizan-teny

AE	Accredited Entity
AMA	Accreditation Master Agreement
AVSF	Agronomes et Vétérinaires Sans Frontières
BMZ	Ministère Fédéral Allemand misahana ny fiaraha-miasa sy ny fampandrosoana ara-toekarena
BNCCCREDD+	Le Bureau National des Changements Climatiques, du Carbone et de la Réduction des Emissions dues à la Déforestation et Dégradation des Forêts National Office for Climate Change, Carbon and Reducing Emissions from Deforestation and Forest Degradation
CI	Conservation International
CIRAE	Circonscriptions de l'Agriculture et de l'Elevage
COBA	Vondron'olona ifotony
COFAV	Tandavan'ala Vondrozo-Fandriana
CR / CRA	Climate resilient/climate-resilient agriculture - Fombolena mahatohitra ny fiovaovan'ny toetrandro
CSO	Vondron'ny fiarahamonim-pirenena
DGM	Direction générale de la météorologie
DRAE	Direction Régionale de l'Agriculture et de l'Elevage
EE	Vondrona mpanatanteraka
E&S	Tontolo iainana sy sosialy
ESIA	Fanombanana ny fiantraikany eo amin'ny tontolo iainana sy ny fiantraikany ara-tsosialy
ESMF	Rafi-pitantanana ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy
ESMP	Drafitra fitantanana ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy
ESH	Tontolo iainana, fahasalamana ary fiarovana
ESS	Fiarovana ara-tsosialy sy ara-tontolo iainana
UE	Vondrona Eoropeana
EUR	Sandam-bola eropeanina : Euro
FAA	Funded Activity Agreement
FDA	Famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA)
FPIC	Free, Prior, and Informed Consent - Fanekena maimaim-poana, mialoha ary fampahafantarana
FP	Funding Proposal : Tolo-kevitra momba ny famatsiam-bola
GA	Fanadihadiana momba ny lahy sy ny vavy
GBV	Herisetra mifototra amin'ny maha-lahy na maha-vavy
GCF	Green Climate Fund
PIB	Produit intérieur brut
GELOSE	Lalàna laharana 96-025 momba ny fitantanana ny harena voajanahary azo havoazina eo an-toerana
GII	Gender Inequality Index : Tondron'ny tsy fitoviana eo amin'ny lahy sy ny vavy

GIZ	Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH
GSDM	Groupement Semis Direct Madagascar
GVEC	Groupes villageois d'épargne et de crédit
OIT	Organisation internationale du travail
IP	Mponina ifotony
IPCC	Intergovernmental Panel on Climate Change
IPP	Indigenous Peoples Policy (Politika mikasika ny mponina ifotony)
iPCA	Integrated Peace and Conflict Analysis
IFC	International Finance Corporation (World Bank Group) (vondron'ny Banky iraisam-pirenena)
MECIE	Didim-panjakana laharana faha-99-954 nahitsin'ny Didim-panjakana laharana faha-2004-167 momba ny fampifanarahana ny fampiasam-bola amin'ny tontolo iainana
MEDD	Minisiteran'ny tontolo iainana sy ny fampandrosoana lovinjafy
M&E	Fanaraha-maso sy fanombanana
MFI	Micro-Finance Institution
MINAE	Minisiteran'ny fambolena sy ny fiompiana
MRV	Fanaraha-maso, tatitra ary fanamarinana
NDA	National Designated Authority (for the GCF)
NDC	Nationally Determined Contribution (to the Paris Agreement of the UNFCCC)
ND-GAIN	Notre Dame Global Adaptation Initiative
PGE	Politika foiben'ny fanjakana
PMC	Kaomity Fitantanana ny Tetikasa
PNLCC	Politikam-pirenena miady amin'ny fiovaovan'ny toetrandro
PNA	Drafi-pirenena ho an'ny fanovana ny fiovaovan'ny toetrandro
PS	Performance Standards
PSC	Kaomity Mpitantana ny Tetikasa
REDD +	Fampihenana ny famoahana etona avy amin'ny fandripahana sy ny fahasimban'ny ala
RESP	Politika momba ny Tontolo iainana sy ny Sosialy an'ny GCF (Revised Environmental and Social Policy)
SDG	Sustainable Development Goal
SEAH	Fanararaotana ara-nof
SEP	Plan d'Engagement des Parties Prenantes (<i>Stakeholder Engagement Plan</i>)
S+G	Safeguards+Gender (rafitra fitantanana GIZ)
SNAB	Tetik'ady nasionaly ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (2020)
SNDR	Tetikasam-pirenena ho an'ny fampandrosoana ny fandraharahana ambanivohitra (2019)
SNDCoop	Paikady nasionaly ho an'ny fampandrosoana ny fiaraha-miasa eto Madagasikara 2019-2028
SNFAR	Paikady nasionaly ho an'ny fiofanana ara-pambolena (2012)
SSP	Tetikady hoan'ny tolo-draharaha hoan'ny tantsaha

TA	Fanampiana ara-teknika
UCP	fifondronan'ny kaoperativan'ny mpamokatra
UNDRIP	Fanambaran'ny Firenena Mikambana momba ny zon'ny vahoaka iifotony
UNFCCC	Fivoriamben'ny Firenena Mikambana Momba ny Fiovan'ny Toetrandro
USD	Dolara Amerikana
VOI	Vondron'Olona ifotony
VC	Rojom-pihariana
VSLA	Village Savings and Loan Association - VOAMAMI

1. Famintinana

Ny Fanombanana ny Fiantraikany Ara-tontolo iainana sy Ara-tsosialy (ESIA) ho an'ny tetikasa "*Adaptation of Agricultural Value Chains to Climate Change in Madagascar – PrAda 2+*" (PrAda 2+) dia manomboka ny mety ho loza sy fiantraikany ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy mifandraika amin'ny fanatanterahana ny tetikasa. Ny tanjon'ny tetikasa PrAda 2+ dia ny hampitombo ny fahaizan'ny tantsaha madinika sy ireo mpisehatra amin'ny rojom-pihariana hiatrika ny fiovany toetrandro amin'ny alalan'ny fanapariahana fomba fambolena maharitra, fanatsarana sy fanamorana ny fidirana amin'ny tolotra ara-bola ary fanamafisana ny fidirana amin'ny tsena sy ny tolotra ara-pambolena.

Ny tombana dia miantoka sy mampiseho fa ny tetikasa dia manara-dalàna manoloana ireo rafitra fiarovana ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy (ESS) napetraky ny FVC, ny lalàna nasionaly sy ny Governemanta Alemana ary ny fenitra iraisam-pirenena ny ESIA.

Mifototra amin'izy io koa ny famolavolana fepetra sy rafitra hentitra amin'ny fanaraha-maso sy tatitra momba ny fiantraikany ny tetikasa mandritra ny fanatanterahana azy, araka izay voasoritra ao amin'ny Drafy-panatanterahana ny Fitantanana ny Tontolo iainana sy ny Sosialy (PGES).

Tanjon'ny Tetikasa

Mifototra amin'ny lesona ny tetikasa teo aloha ny tetikasa PrAda 2+ izay misandrahaka amin'ny faritra miisa enina eto Madagasikara, amin'ny alalan'ny fanohanana ireo rojom-pihariana manan-danja dimy, toy ny kafe, jirofo, lavanila, dipoavatra, ary ny voanjo. Ny tetikasa dia manambatra ireto kasinga telo manaraka ireto:

1. **Rafitra famokarana mahazaka fiovany toetr'andro** – Fanitarana ny fampiharana ny fomba fambolena CRA sy fanohanana ny teknikam-pambolena maharitra.
2. **Tolotra ara-bola ho an'ny rafim-pamokarana mahazaka fiovaovan'ny toetr'andro** – Fanamafisana ny fidirana amin'ny tolotra ara-bola mifanaraka amin'ny filan'ny tantsaha madinika.
3. **Fanamorana ireo tolotra fampandehan-draharaha manohana ny fandraharahana** – Fanohanana ara-pitantanana sy ara-teknika, fanatsarana ny fifandraisan'ny mpandraharaha amin'ny rojom-pihariana sy ny tolotra ara-pambolena.

Tranga na loza mety hiseho ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary Fepetra Fanalefahana

- Voafaritry ao amin'ny ESIA ireo tranga na loza mety hitranga vokatry ny asa kasaina hatao, ary soritana ao ihany koa ireo fepetra hampihenana izany. Araka ny fanasokajiana ESS an'ny FVC, sokajy B (Loza antonony) no isokajiana ny tetikasa satria ireo tranga na loza ireo dia voafaritry eo an-toerana, azo tsaboina ary azo tantanana amin'ny alalan'ny fepetra fanalefahana sahaza azy. Volaza manaraka ireto ireo ESS mifandraika amin'ny tetikasa: **ESS 1 – Fitantanana ny tranga na loza E&S (Loza antonony)**: Mety hisy sakana eo amin'ny fanaraha-maso ny loza ny fahalemen'ny fahafaha-manaon'ireo mpiaraka misehatra rehetra. Ho fisorohana izany dia hametraka PGES, Drafitra Hetsika momba ny Fitovian-jo ara-pananahana (GAP), Drafitra fandraisan'andraikitra ny mpiaramisehatra sy fomba fitantanana ny fitarainana, ho fanaraha-maso ny loza ny tetikasa.
- **ESS 2 – Asa sy Fepetra ara-piasana (Loza antonony)**: Anisan'ny loza ny tsy fanarahana ny fenitra ara-piasana sy ny tranga herisetra ara-nofo sy fanararaotana. Hametraka fepetra mifehy ny asa mendrika, fomba fitantanana ny fitarainanamananja ny maha-lahy sy maha-vavy, Fehezan-dalàna manohitra ny SEAH ary hanome fiofanana momba ny SEAH ny tetikasa.
- **ESS 3 – Fahombiazan'ny fampiasana akora na fananana sy fisorohana ny fandotoana (Loza antonony)** : Mety hitranga ny fahasimban'ny tany sy ny tsy fahampian'ny fanarahan-dalàna amin'ny fampiasana fanafody sy zezika. Ny tetikasa dia hanome fiofanana momba ny CRA, hampiroborobo fomba fambolena maharitra, ary hametra ny fampiasana fanafodim-biby simika.
- **ESS 4 – Fahasalamana sy fandriampahaleman'ny vondrom-piarahamonina (Loza ambany)**: Mety hisy fifanolanana ara-tsosialy vokatry ny fifaninanana amin'ny fanampiana ara-bola sy ahiahy amin'ny fitantanana VSLAs. Homena lanja ny fangaraharana amin'ny

fifantenana, ny fampahafantarana ny hetsika, ary ny fiofanana ho an'ny mpikambana ao amin'ny VSLAs hatrany ny tetikasa.

- **ESS 5 – Fangalana tany sy famindrana monina (Loza ambany):** Tsy misy fanesorana olona mivantana raha ny asa ataon'ny tetikasa. Fa hamafisina ny fampiasana ny tany amin'ny fomba maharitra sy paikady fanamafisana fidiram-bola hafa hoan'ny mponina voakasika.
- **ESS 6 – Fiarovana ny zava-boary manan'aina rehetra (Loza antonony):** Mety hitranga ny fandavana ala sy fahaverezan'ny zava-manan'aina. Ny tetikasa dia hanome fiofanana, hiaro toerana manan-danja, hametra fanitarana ny toeram-pambolena any anaty ala ary hamatsy vola amin'ny fampiharana ny fepetra fanalefahana amin'ny alalan'ny famatsiambola ny FDA.
- **ESS 7 – Vondrom-piarahamonina Indizeny (Tsy mihatra):** Tsy misy vahoaka vazimba zanatany hita amin'ny faritra iasan'ny tetikasa. Tsy hisy hetsika atao amin'ny taniny, saingy hotohizana mandritra ny fanatanterahana ny tetikasa ny fiarovana izany zony izany raha toa ka misy.
- **ESS 8 – Toerana ara-kolontsaina (Tsy mihatra):** Kely dia kely ny mety hisian'ny fikasiana toerana ara-kolontsaina amin'ny faritra iasan'ny tetikasa.
- **ESS 9 – Fandraisana anjaran'ny mpiara-miombon'antoka sy fampielezana vaovao (Loza ambany):** Mety ho voafetra ny fandraisana anjaran'ny vehivavy sy ireo vondrona marefo, ary mety ho voahilika ny fahalalana eo an-toerana. Ny tetikasa dia hanatanteraka SEP, hanohy ny hetsika fampahafantarana sy hanamafy ny fandraisan'anjaran'ny tompon'andraikitra sy mpitarika nentin-drazana eo an-toerana.

2. Teny fampidirana

Ny ankamaroan'ny mponina eto Madagasikara dia miankina amin'ny fambolena izay miankidoha tanteraka amin'ny rotsak'orana, na ho an'ny sakafo na ho an'ny vokatra ara-barotra. Na izany aza, ny fiovan'ny toetr'andro dia manimba tsikelikely ny vokatra ara-pambolena, indrindra any amin'ny faritra atsimo (Androy sy Anosy), atsimo atsinanana (Atsimo-Atsinanana, Vatovavy ary Fitovinany), ary atsinanana (Atsinanana). Maro ireo fiantraikany izay efa tsapa sy hita taratra ankehitriny, toy ny fiakaran'ny hafanana, fihenana'ny rotsak'orana, ary ny rivotroza mahery vaika. Ireo faritra ireo dia tena marefo manoloana ny fiovaovan'ny toetr'andro noho ny tahan'ny fahantrana avo sy ny ffiakinandoha tanteraka amin'ny fambolena ho fivelomana sy fidiram-bola. Vokatry izany, marefo dia marefo ny asa fambolena ka miampaka amin'ny vokatra, ka atahorana ny hanimba ny fiantohana ara-tsakafo, ny fidiram-bola amin'ny rojom-pihariana manan-danja) ary ny fiveloman'ny fiarahamonina ambanivohitra.

Ny tetikasa natolotra ho an'ny famatsian'ny GCF mitondra ny lohateny hoe "Fampifanarahana ny rojom-pihariana ara-pambolena amin'ny fiovan'ny toetr'andro eto Madagasikara – PrAda 2+", antsoina hoe PrAda 2+, dia mikendry ny hamaly ireo loza ateraky ny fiovan'ny toetr'andro amin'ny alalan'ny paikady mifanaraka amin'ny fiovaovan'ny toetr'andro ho an'ny tantsaha madinika sy ireo mpiray ombin'antoka eo an-toerana amin'ny rojom-pihariana ara-pambolena eto Madagasikara. Mba hahatratrarana io tanjona io, ny tetikasa dia hanatanteraka fepetra amin'ny alalan'ireo singa telo mifandray: i) fampidirana sy/na fanitarana ny fampiasana teknolojia sy fomba fanao mifanaraka amin'ny fiovaovan'ny toetr'andro (CRA), ii) fanohanana tolotra ara-bola ho an'ny fampiasam-bola CRA, iii) fanamafisana ny fidirana amin'ny tolotra ara-pambolena sy tsena ho an'ny mpiray ombin'antoka amin'ny rojom-pihariana eo an-toerana. Ankoatran'izay, ny PrAda 2+ dia hampitombo ny fahaiza-manaon'ireo andrim-panjakana mpiara-miasa amin'ny sehatra nasionaly, faritra ary kaominina, ary hampiroborobo ny fanaraha-maso hentitra sy ny fifampizaràna traikefa.

Ity antontan-taratasy ity dia manolotra ny Fanombanana ny Fiantraikany Ara-tontolo iainana sy Ara-tsosialy (ESIA) izay nomanin'ny Rafitra nahazo Fahazoan-dalana (AE), dia ny Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ) GmbH, ho ampahany amin'ny fomba fitantanana ny Fiarovana ny Ara-tontolo iainana sy Ara-tsosialy (ESS) amin'ny tetikasa GCF. Ny fomba fitantanana ESS amin'ny tetikasa dia miantoka fa hahatratrarana ny tanjona amin'ny lafiny faharetana ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ny tetikasa, araka ny Politikan'ny ESS an'ny GCF, ny politikan'ny governemanta alemana sy ny fenitra momba ny loza sy faharetana ara-tontolo iainana sy sosialy, ny lalàna nasionaly eto an-toerana, ary ireo fenitra iraisam-pirenena momba ny fitantanana ESS sy ny fomba fanao tsara falain-tahaka.

Ny ESIA dia mamantatra ireo fiantraikany ratsy izay azo sokajiana ho lehibe (heverina ho loza) sy ireo tombontsoa hoetin'ny asa ataon'ny tetikasa ho an'ny tontolo iainana sy ny amin'ny lafiny ara-farahamonina. Miainga amin'ny zavatra voasoratra ao anatin'ny ESIA no andrafetana ireo fepetra fanalefahana manoloana ny loza rehetra ka akambana ao anaty Drafitra Fitantanana ny Tontolo iainana sy Sosialy (ESMP) mitokana. Ity ESMP ity no hamaritana ny fomba hanatanterahana ireo fepetra ireo, toy ny hoe iza no hanatanteraka izany, ary oviana, ka lasa drafitra fandraharahana mandritra ny fanatanterahana ny tetikasa. Ankoatra izay, efa novolavolaina amin'ny antontan-taratasy misimisy manokana koa ny fanadihadiana sy drafitra ho an'ny resaka maha-lahy sy maha-vavy (Gender Analysis sy Gender Action Plan).

Ny antontan-taratasy momba ny ESS sy ny maha-lahy sy maha-vavy dia novokarina sy novolavolaina tamin'ny alalan'ny antontan'isa sy antotam-baovao maro samy hafa izay azo nandritra ireo ny famotorana sy dinika niarahana tamin'ireo mpiara-miombon'antoka manan-danja tany amin'ny faritra kendrena sy amin'ny famakafakana lahatsoratra sy antontan-kevitra efa misy. Ny famintinana ny dinika tamin'ny mpiara-miombon'antoka ary ny drafitra fandraisan'anjara ny mpiara-miombon'antoka amin'ny tetikasa dia azo jerena ao amin'ny Tovana 7b sy 7a.

Araka ny fanasokajiana amin'ny lafiny loza ara-tontolo iainana sy sosialy (E&S), dia sokajy "B" na "loza antonony" no omena ho an'ity tetikasa natolotra ity. Midika izany fa na dia misy aza ireo fiantraikany ratsy azo sokajiana ho lehibe, vokatry ny asa ataon'ny tetikasa, dia heverina ho voafetra amin'ny toerana itodihan'ny asa, azo ovaina, ary mora fehezina amin'ny alalan'ny fepetra fanalefahana ekena iraisam-pirenena izany.

Ankoatra izay, ny tetikasa dia mikendry ny hametraka fiantraikany tsara amin'ny lafiny tontolo iainana sy sosialy ho an'ireo vondrom-piarahamonina mpisitraka any amin'ny faritra atsimo sy atsimo atsinanan'i Madagasikara. Amin'ny alalan'ny fanohanana ny fomba fambolena mahazaka fiovaovan'ny toetr'andro, dia hanampy amin'ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny zava-maniry sy biby ny tetikasa, ary hanatsara ny faharetan'ny tantsaha madinika amin'ny lafiny toekarena amin'ny alalan'ny fanamafisana ny fidiram-bola. Marihina anefa fa ity fanombanana ity dia mifantoka amin'ny fiantraikany ratsy, mba hahafahana mamantatra mialoha sy manalefaka ireo loza sy voka-dratsy mety ateraky ny tetikasa.

Araka ny politikan'ny GCF, ny rafitra nomena alalana rehetra dia tsy maintsy manao fanombanana ara-tontolo iainana sy sosialy, anisan'izany ny loza sy fiantraikany hoan'ny manodidina, mba hiantohana fa mifanaraka amin'ny ESS sy politikan'ny GCF ireo asa kasaina. Marihina fa ity antontan-taratasy ESIA ity dia mifototra amin'ny fenitra vaovao (izay anaty fandrafetana ankehitriny) an'ny ESS an'ny GCF.¹

---

¹ Raha mila fanazavana fanampiny: [Microsoft Word - GCF Draft ESS_20220331_for issue.docx \(greenclimate.fund\)](#)

3. Famakafakana ny tetikasa

3.1 Tanjon'ny tetikasa sy kasinga fototra

Mikendry ny hamaly ireo loza mitatao ateraky ny fiovan'ny toetrandro amin'ny alalan'ny fepetra fanarenana mahomby ho an'ny tantsaha madinika sy ireo mpisehatra eo anivon'ny rojom-pihariana ara-pambolena eto Madagasikara ity tetikasa atolotra ho tohanan'ny GCF ity, izay naorina tamin'ny alalan'ny vokatra azo sy ny lesona norantovina nandritra ny fanatanterahina ny tetikasa fototra teo aloha (PrAda 1: 2017–2022 sy PrAda 2 mitohy: 2022–2026). Hisy olona 314.800 hisitraka mivantana ny tetikasa, ary olona 2.648.812 hafa kosa hisitraka ankolaka, izay mitentina 49% n'ny mponina any amin'ireo faritra enina iasan'ny tetikasa ary 11% amin'ny mponin'i Madagasikara manontolo.

Amin'ny antsipirihany, ny tetikasa PrAda 2+ dia hanamafy ny fahazakan-tenan'ny tantsaha madinika sy ireo mpisehatra eo anivon'ny rojom-pihariana ara-pambolena amin'ny fiovaovan'ny toetrandro amin'ny alalan'ny fanovàna mitodika amin'ny sehatra fambolena mahazaka fiovaovan'ny toetrandro eto Madagasikara. Hifantoka amin'ireo rojom-pihariana dimy manan-danja ny tetikasa dia ny kafe, jirofo, voanjo, dipoavatra ary lavanila. Mifanaraka tanteraka amin'ny laharam-pahamehana nasionaly izany, araka ny voalazan'ireo antontan-kevitra politika nasionaly maro, indrindra fa amin'ny vinan'ny Fanjakana mikendry sehatra fambolena maharitra, maoderina ary mandray anjara amin'ny fampandrosoana ka afaka manala amin'ny fahantrana ireo tantsaha madinika.

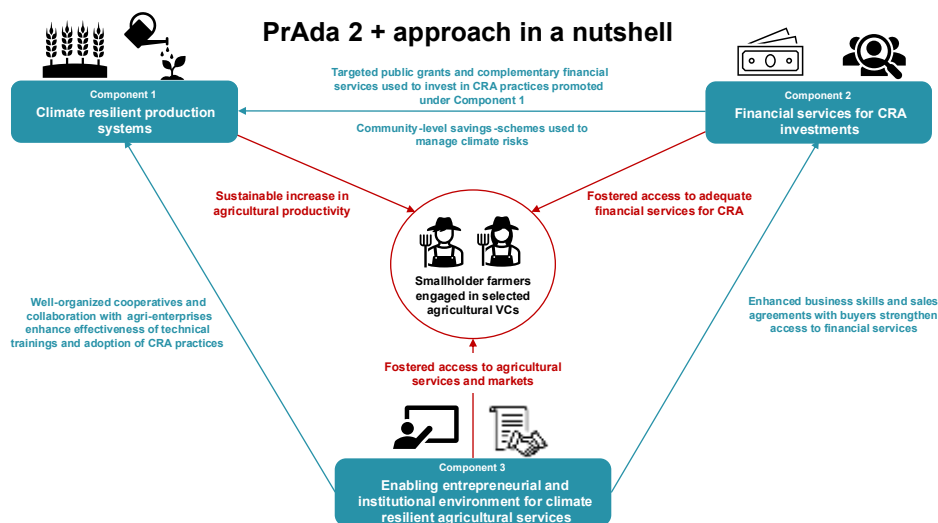
Hotanterahina amin'ny alalan'ny kasinga telo mifamatotra ireo tanjona ireo:

- fampidirana sy fanitarana ny fampiasana teknolojia sy fomba fanao ara-pambolena mahazaka fiovaovan'ny toetrandro (CRA),
- fampiroboroboana ny tolotra ara-bola ho an'ny fampiasam-bola mifanaraka amin'ny fiovaovan'ny toetrandro, ary
- fanamafisana ny fahafahan'ny mpisehatra amin'ny rojom-pihariana mahazo tolotra ara-pambolena sy miditra amin'ny tsena (jereo ny Sary 1).

Araka izany dia ireto avy no kasinga fototra amin'ny tetikasa:

- Rafitra famokarana mahazaka fiovaovan'ny toetrandro
- Tolotra ara-bola ho an'ny fampiasam-bola mifanaraka amin'ny CRA
- Tontolo ara-toekarena sy ara-drafitra manamora ny tolotra ara-pambolena mahazaka fiovaovan'ny toetrandro

Sary 1: Sary fintina ny tetikasa PrAda 2+

Loharano: GIZ

Ny fanamafisana fahaiza-manao ho an'ireo mpanome tolotra ara-pambolena avy amin'ny sehatra miankina sy tsy miankina, sy ny fanamafisana ny rafi-panjakana, ary ny fanarahana maso sy fifampizaràna fahalalana matanjaka momba ny vokatra sy ny fomba fanao tsara avy amin'ny tetikasa —

no asa fototra sy iombonana hita amin'ireo kasinga telo mandrafitra ny tetikasa,. Ankoatra izany, ny PrAda 2+ dia hanampy amin'ny fanatsarana ny fiantohana ara-tsakafo ho an'ny tantsaha madinika sy ny fampidirana fomba fanao manaja ny maha-lahy sy maha-vavy ao anatin'ny fampandrosoana ny rojom-pihariana maharitra manoloana ny fiovaovan'ny toetrandro, ka hampiroborobo ny fandrosoana ara-tsosialy sy ara-toekarena ho an'ny vehivavy tantsaha.

Ao anatin'ireo faritra enina iasan'ny tetikasa, ny PrAda 2+ dia mikendry manokana ireo tantsaha madinika sy mpisehatra eo an-toerana, noho ny fiankinan-dohany lalina amin'ny fambolena ho fivelomana sy ny taha ambony amin'ny fahantrana. Ity fiantohana amin'ireo mponina ambanivohitra marefo, indrindra amin'ireo faritra ahitana fahantrana lalina, ity no iray amin'ireo vato fehizoron'ny fomba fiasa ankapoben'ny tetikasa. Noho izany, tsy hisy fanerena amin'ireo mpamboly hanova ny karazam-bokatra amboleny ho amin'ny iray na maromaro amin'ireo rojom-pihariana voasafidy ireo (ohatra, fiovan'ny famokarana ho an'ny sakafo ho amin'ny vokatra ara-barotra). Fa kosa, hifantoka amin'ireo mpamboly efa tafiditra ao anatin'ny iray amin'ireo rojom-pihariana enina nosafidiana ny tetikasa, ary hanohana amin'ny fanatsarana ny vokatra sy ny faharetan'ny rafi-pamokarana manoloana ny fiovaovan'ny toetrandro, araka ny fanapahan-kevitra raisin'izy ireo amin'ny maha-mpandraharaha azy.

Ny vehivavy tantsaha madinika sy ny faharefoan'izy ireo manokana dia efa noheverina tao anatin'ny famolavolana sy ny hanatanterahana ny tetikasa. Mitana anjara toerana lehibe amin'ny asa ara-toekarena mifandraika amin'ireo rojom-pihariana ireo ny vehivavy, na amin'ny maha-lohan'ny tokantrano azy raha tsy manambady (eo anelanelan'ny 23,8% sy 38,4% amin'ny faritra iharan'ny tetikasa), na amin'ny maha vadin-dralehilah azy ao amin'ny tokantrano tarihin'ny lehilahy. Tafiditra amin'izany ny fiavana voly, ny fijinjana, ny fanangonana sy ny fanasokajiana taorian'ny fijinjana, ary fitahirizana vokatra. Eo anatrehan'izany anefa, misy ny tsy fitoviana eo amin'ny lahy sy ny vavy miorina lalina ao amin'ny fiarahamonina malagasy, izay hita koa amin'ny sehatry ny fambolena, ka manamafy ny faharefon'ny vehivavy, toy ny tsy fahazoana misitraka akora famokarana, vaovao ara-barotra na renivola, na voahilika amin'ny fizotry ny fanapahan-kevitra. Noho izany, ilaina ny fomba fiasa mirindra amin'ny resaka miralenta mba hiantohana fa ny tantsaha madinika rehetra – lehilahy sy vehivavy – dia afaka tohanana amin'ny fomba mahomby amin'ny alalan'ny tetikasa (GIZ, 2021)²

Ity Tolo-kevitra fampiasam-bola ity dia mikendry ny hampifandray ny famatsiam-bola avy amin'ny GCF sy ny BMZ, ary koa ny mety hisarihana loharanom-bola avy amin'ny sehatra tsy miankina, ho fanohizana sy fanitarana ny fomba fiasa ny PrAda. Izany dia ahafahana manitatra ny faharetana sy fiatraikan'ny tetikasa, sy mampitombo betsaka ny mety ho vokany amin'ny faritra enina voakasika, indrindra amin'ny lafiny fanatsarana ny tontolo sy toe-javatra manamora ny fanovàna rafitra mankany amin'ny rojom-pihariana maharitra sy mahatohitra ny fiovaovan'ny toetrandro eo amin'ny sehatry ny fambolena eto Madagasikara. Ny fanatsarana sy fanitsiana ny fomba fiasa PrAda mifototra amin'ny lesona noraisina nandritra ny fanatanterahana dia maneho paikady mahomby ahafahana mahatratra vokatra manerana sy mandray anjara amin'ny fanovàna maneran-tsehatra eo amin'ny sehatry ny fambolena eto antoerana.

3.2 Fomba fanatanterahana ny tetikasa

Ny GIZ, amin'ny maha-rafitra nahazo alalana amin'ny famatsiam-bola azy (Accredited Entity) sy amin'ny maha-iray amin'ireo Andrim-panatanteraka (Executing Entity) ao amin'ny tetikasa azy, dia manana traikefa betsaka amin'ny fanatanterahana any amin'ireo faritra kendren'ny tetikasa. Manana birao any an-toerana ny GIZ, tambajotram-piaraha-miasa matotra, fifandraisana akaiky amin'ireo manam-pahefana sy fiarahamonina ao an-toerana, ary fahalalana lalina momba ny toe-draharaha sy ny sakana eny ifotony. Ireo rehetra ireo dia manamafy ny fahafahan'ny tetikasa manatratra vokatra manerana ireo faritra kendren'ny PrAda sy ireo faritra fanampiny ho an'ny PrAda 2+.

Ankoatra ny GIZ, ny Fonds de Développement Agricole (FDA), amin'ny maha-Andrim-panatanteraka iray hafa azy, dia manana anjara toerana lehibe amin'ny fivoarana sy faharetan'ny tetikasa. Izy dia rafitra famatsiam-bola ampahibemaso raikitra sy efa voapetraka ara-panjakana, manana birao manerana ny faritra eto amin'ny firenena. Ny tetikasa dia hanamafy ny fahaiza-manaony sy hanatsara

---

² Ny fanombanana ny lahy sy ny vavy sy ny drafitry ny hetsika momba ny lahy sy ny vavy dia hita ao amin'ny Tovana 8a, 8b amin'ny fonosana FP.

ny fomba fiasany mba hahafahany manohana an'ireo fepetra momba ny fambolena mahazaka fiovaovan'ny toetr'andro (CRA) manerana an'i Madagasikara, amin'ny fomba maharitra sy lavitr'ezaka.

Hanamafy ny fiaraha-miasa amin'ireo mpiara-miombon'antoka fototra hafa ihany koa ny tetikasa, avy amin'ny sehatra miankina sy tsy miankina, toy ny: ny Ministeran'ny Fambolena sy Fiompiana (Ministère de l'Agriculture et de l'Élevage, MINAE), ny Ministeran'ny Tontolo iainana sy ny Fampandrosoana Lovain-jafy (Ministère de l'Environnement et du Développement Durable, MEDD), ny Birao Nasionaly misahana ny Fiovan'ny Toetr'andro, ny Karbônina ary ny Fampihenana ny Famoahana vokatry ny Fandravana sy Fandotoana ny Ala (Bureau National des Changements Climatiques, du Carbone et de la Réduction des Émissions dues à la Déforestation et Dégradation des Forêts, BNCCCREDD+), ary ireo Andrim-pitantanam-bola madinika (Micro-Finance Institutions, MFI), sy ny maro hafa.

3.3 Rafitra nahazo alalana (Accredited Entity) sy ny rafitra mpanatanteraka

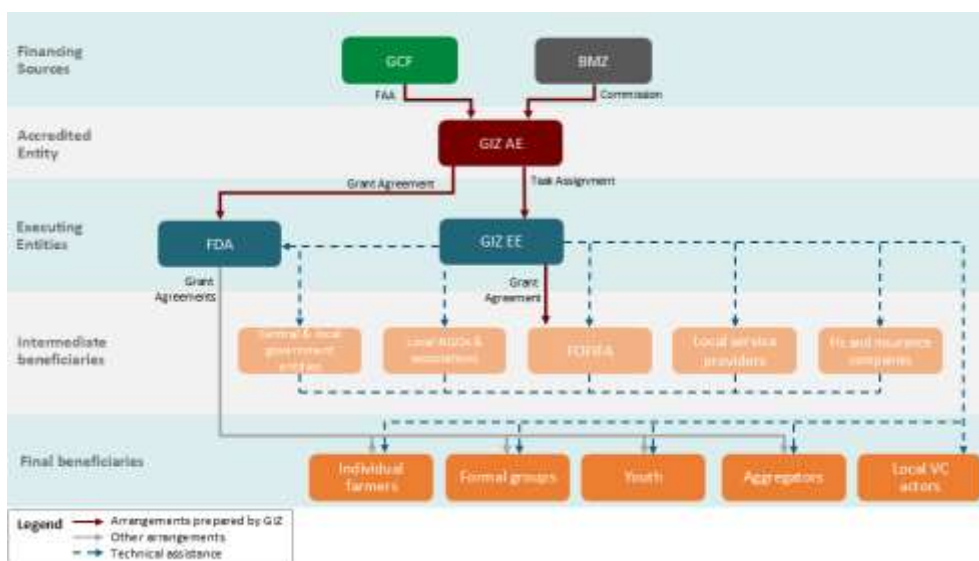
Ny anjara asan'ny GIZ amin'ny maha-rafitra nahazo alalana (AE) azy

Ao amin'ny fahaiza-manaony amin'ny maha-Vondron'orinasa nahazo alalana azy, ny GIZ dia handray andraikitra amin'ny tetikasa, araka ny voafaritra ao amin'ny Fifanarahana *Master Accreditation* (AMA) eo amin'ny GCF sy GIZ. Ny GIZ dia hitantana ny tetikasa amin'ny anaran'ny GCF ary hanome ny fanaraha-maso, ny tolo-kevitra ary ny fanomezan-toky momba ny kalitaon'ny asan'ny rafitra mpanatanteraka amin'ny alàlan'ny foiben'ny mifandraika amin'izany ary koa ny fanaraha-maso sy ny fiantohana ny tatitra tsy tapaka. Mba hanatanterahana ny tetikasa, ny GIZ AE dia hiditra amin'ireto fifanarahana manaraka ireto:

- Ny vaomiera avy amin'ny Minisiteran'ny Federaly Alemana ho an'ny Fiaraha-miasa sy ny Fampandrosoana ara-toekarena (BMZ) dia nametraka ny tetikasa GCF.
- Ny fifanarahana ara-bola (FAA) eo amin'ny GCF sy GIZ ho fototry ny famindram-bolan'ny GCF mankany amin'ny GIZ.
- Fifanekena fanampiny (izany hoe fifanarahana ara-bola) miaraka amin'ny Tahirim-bola ho an'ny Fampandrosoana ny Fambolena (FDA) mifototra amin'ny fomba fiasa mahazatra an'ny GIZ ho an'ny fifanarahana ara-bola.

Ankoatra izany, hisy ny asa anatin'ny avy amin'ny GIZ Accredited Entity ho an'ny GIZ mpanatanteraka ny tetikasa.

Sary 2: Fandaminana ara-dalàna

Loharano: GIZ

Ny anjara asan'ny GIZ amin'ny maha-rafitra mpanatanteraka azy

Efa hatry ny ela ny GIZ no mijoro sy miasa eto Madagasikara ary manana ny zava-bita tsara indrindra amin'ny fametrahana tetikasa miady amin'ny fiova ny toetrandro ao amin'ny firenena. Ny tetikasa GIZ rehetra dia tanterahina miaraka amin'ny fankatoavana sy ny fandriandra akaiky miaraka amin'ny governemanta Malagasy, mifototra amin'ny Fifanarahana Fiaraha miasa eo amin'ny governemanta roa tonta, Alemana sy Madagasikara nosoniavina tamin'ny 1962. Ny fiova ny toetrandro no singa fototra amin'ny fanohanana'ny GIZ eto Madagasikara: hatramin'ny taona 2014 fotsiny, dia efa napetraka ireo tetikasa manana tetibola mitotaly 178,4 tapitrisa Eoro, izay ahitana tetikasa momba ny fiova ny toetrandro mitentina 138,6 tapitrisa Eoro (anisan'izany ny fiaraha-mamatsy vola hatramin'ny 162,2 tapitrisa Eoro). Efa niasa teto Madagasikara nanomboka tamin'ny taona 1982 ny GIZ ary mampiasa 400 mpiasa avy eo an-toerana sy iraisam-pirenena amin'izao fotoana izao, ka teratany Malagasy ny ankamaroan'izy ireo.

Amin'ny maha rafi-panatanteraka azy, dia hampihatra ny asany (Sub-) miaraka amin'ny fahazotoana sy ny fahombiazany. Ho tompon'andraikitra amin'ny:

- Fitantana ny teti-bola ny GIZ.
- Fanaraha-maso ny fampiharana.
- Mampifandray ny birao fiobe ny GIZ eto Madagasikara amin'ny lafiny ara-teti-bola sy ny fitantanam-bola, ny fitantanana ny atontan-taratasy, ny loharanon-karenan'olombelona ary ny fahazoana vola.
- Manao ny tatitra eo amin'ny Masoivoho Alemana sy BMZ momba ny fandraisana anjaran'i Alemaina ara-bola amin'ny tetikasa, ary koa ny fandrosoana ankapobeny amin'ny fanatanterahana ny tetikasa.
- Fandrindrana ny tetikasa fampiharana miaraka amin'ny Famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA), mpiara-miasa, hafa manan-danja malala-tanana, ary ireo tetikasa miara-miasa ao amin'ny faritra iasana.
- Mampifandray ny Komity mpitantana ny tetikasa sy manao ny tatitra eo anivon'ireo).
- Mifandray sy mitatitra amin'ireo ministera nasionaly mandray anjara amin'ny tetikasa, ary koa ny Manampahefana Voatondro Nasionaly (AND).
- Fanohanana ny fananganana sy ny fitantanana ny Komitim-pitantanan'ny tetikasa.
- Fanamorana fifanarahana ara-bola fanampiny araka izay ilaina (ohatra amin'ny PIK).³

Ny anjara asan'ny Famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA) amin'ny fanatanterahana ny fikambanana

Ny Famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA) no fantsona lehibe indrindra hanohanana ny tantsaha, ny fikambanana ary ny kaoperativa ho an'ny tantsaha any ambanivohitr'i Madagasikara. Ny andraikitra fototra ho an'ny FDA) dia ny fandraisana sy fitantanana ny famatsiam-bola isan-karazany sy ny fitsinjarana azy ho any amin'ny tantsaha mba hanatsarana ny vokatra, ny famokarana ary ny fidiram-bola ny tantsaha mpamokatra. Ny FDA) dia miasa amin'ny faritra 22 ary mañana birao any ankoatra ny sampana foibe ao an-drenivohitra. Ny FDA) dia hiasa aamin'ny maha rafi-pitantanana azy ao amin'ny vokatra 2.1 (Rafitra ho an'ny daholobe ho an'ny CRA) ary hanana anjara toerana lehibe amin'ny fivezivezen'ny vola ho an'ireo mpahazo tombontsoa fototra.

3.4 Ireo mpiara-miasa manan-danja hafa amin'ny tetikasa

Ny anjara asan'ny MEDD sy BNCCCREDD+ amin'ny maha-Fahefana Voatondro Nasionaly azy

Ny Minisitery ny Tontolo Iainana sy ny Fampandrosoana Maharitra (MEDD) no andrim-panjakana mampiantrano ny Birao Nasionaly amin'ny fandrindrana ny ady amin'ny Fiova ny toetrandro, ny Karbona ary ny Fampihenana ny Famoahana etona avy amin'ny Fandripahana sy ny Fanimbana ny Ala (BNCCCREDD+), izay miasa ho Manampahefana Voatondry Nasionaly eto Madagasikara (AND). Noho izany, ny BNCCCREDD+ dia ho mpandray anjara fototra amin'ny fanaraha-maso sy fampiharana ny tetikasa. Amin'ny ankapobeny, hanana anjara toerana lehibe amin'ny vokatra 3.3 (fahaiza-manao sy fahalalana momba ny rafitra hanohanana ireo rojo-piharina miatrika ny fiovan'ny toetrandros) mikasika ny fizarana sy ny fanaparitahana ireo fahaiza manao sy teknika mahomby any ivelan'ny faritra isan'ny tetikasa, ka mandray anjara amin'ny fampitomboana sy ny fanamerenana indray ny tetikasa. BNCCCREDD+ dia ho mpandray anjara manan-danja ihany koa amin'ny fanarahamaso sy fanaovana tombana ny tetikasa natolotra, izany dia miantoka fandraiketana ny vokatra eo amin'ny rafitra nasionaly.

Andraikitra ny MINAE amin'ny maha-mpiara-miasa ara-politika azy

MINAE no ministery tompon'andraikitra amin'ny famolavolana, fanatanterahana ary fandrindrana ny politika ankapoben'ny Fanjakana (*Politique Générale de l'Etat*, PGE) amin'ny resaka fambolena, fiompina ary fikarohana mifandraika amin'izany. Ho fanampin'ny anjara asany ara-pandrindrana, ny MINAE dia miantoka ny fampiharana ny politika, paikady ary laharam-pahamehana amin'ny alàlan'ny sampana fitsinjaran-pahefana ao amin'ny faritra (DRAE) sy ny departemanta eo amin'ny distrika (CIRAE). Anatin'ny tetikasa hatolotra, ny GIZ dia hanome fanampiana ara-teknika sy ara-bola ho an'ny

---

³ Ny lisitra voalohany amin'ny fanatanterahana mpiara-miombon'antoka (eo ambany GIZ EE) dia misy ao amin'ny Toko 8.2 amin'ny Fianarana momba ny Fahafaha-manao (Annex 2).

biraom-paritra (DRAEs), toy ny asa ao amin'ny vondrona voalohany (toy ny karazana masomboly nohatsaraina, sns) sy ny vondrona faha-3 (mifantoka amin'ny fanatsarana ny fahaiza-manao amin'ny fandraharahana, ny fanamafisana ny andrim-panjakana ary ny fampielezana ny fahalalana hanohanana ireo rojompiharina miatrika ny fiova ny toetrandro).

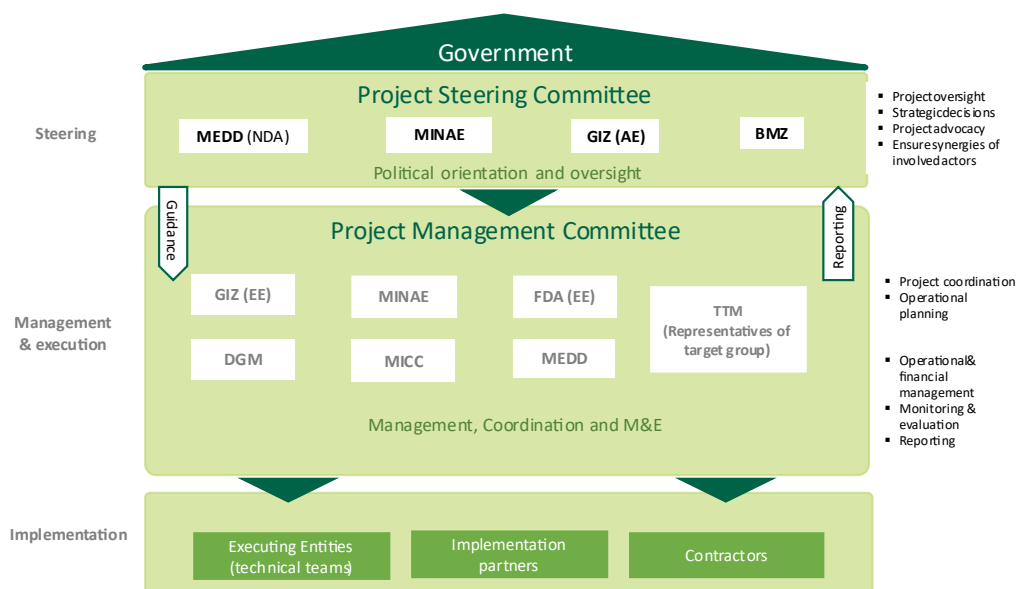
Mpiara-miasa hafa amin'ny tetikasa

Ankoatra ny rafi-panatanteraka voalaza etsy ambony, ny tetikasa dia hiara-hiasa amin'ny mpiara-miombon'antoky ny tetikasa isan-karazany avy amin'ny sehatra ara-panjakana sy tsy miankina ary koa ny andrim-panjakana fikarohana eo an-toerana sy ny fikambanana fiarahamonim-pirenena (CSO) (**jereo ny Toko 4.1 ny tovana 2**).

3.5 Fitantanam-pitondrana sy fitantanana

Araka ny hita maso ao amin'ny kisary fah-3, ny fitantanana ny tetikasa dia ho azo antoka amin'ny alalan'ny Komity mpitarikany tetikasa sy ny Komity mpiitantana ny tetikasa, izay samy mandray anjara fanampiny.

Kisary fah-3: Fanarahamaso ny tetikasa

Loharano: GIZ

Tompon'andraikitra indrindra amin'ny torolalana ara-politika sy ny fanaraha-maso, ireo mpikambana ao amin'ny Komity mpitarikany Tetikasa dia ny MEDD, amin'ny andraikiny amin'ny maha-Manampahefana Voatondro Nasionaly azy, ny MINAE, amin'ny maha-mpiara-miasa ara-politika azy, miaraka amin'ny BMZ, ary GIZ amin'ny andraikiny amin'ny maha-Sampana Nomem-boninahitra azy. Ny komity mpitarika ny tetikasa dia hanana fivoriana iray farafahakeliny isan-taona ankoatra ny fivoriana ad hoc izay atao araka izay ilaina. Ny fanapahan-kevitra ny komity mpiitantana ny tetikasa dia ho raisina amin'ny alalan'ny fifanarahana eo amin'ny mpiray ombonantoka.

Miorina amin'ny tari-dalana sy ny fanapahan-kevitra ny Komity-mpitarika ny tetikasa, ny Komity mpiitantana ny Tetikasa dia ho sampana lehibe amin'ny fitantanana sy ny fanatanterahana ny tetikasa. Ny Komity mpiitantana ny Tetikasa dia ho tetezana mampifanderay eo amin'ny torolalana ara-politikan'ny tetikasa nomen'ny Komity mpitarika ny tetikasa sy ny fitantanana isan'andro ny tetikasa nomen'ny GIZ Executing Entity. Ny Komity mpiitantana ny Tetikasa dia hanao fivoriana isan-taona voarakitra an-tsoratra izay hifanakalozana hevitra sy hamahana ny fivoaran'ny tetikasa sy ny mety ho olana. Raha ilaina, dia azo atao ny manangana vondrona miasa ara-potokevitra mba hanamorana ny fandrindrana lalina ny asa mifandraika amin'ny fanapahana, toy ireo mifandraika amin'ny fiarovana, ny mira lenta na ny fidirana an-tsehatra eo amin'ny sehatry ny kaominina.

Ny mpikambana ao amin'ny Komity mpitantana ny tetikasa dia ahitana:

- Ny GIZ sy ny Famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA), dia toy ny fanatanterahana ireo fikambanana.
- Ny MINAE, amin'ny maha-mpiara-miasa ara-politika azy sy ny ministera tompon'andraikitra amin'ny politikan'ny fambolena sy ny fiompiana.
- Ny MEDD, mpiara-miasa amin'ny tetikasa nasionaly, sady minisitery tompon'andraikitra amin'ny fiova ny toetrandro no tompon'andraikitra amin'ny andrim-panjakana misahana ny Fahefana Voatondro Nasionaly.
- Ny Ministeran'ny Indostria, ny Varotra ary ny Fanjifàna (*Ministère de l'Industrialisation, du Commerce et de la Consommation*, MICC), ary ny sampana foibe misahana ny famantarana ny toetry ny andro (DGM) ho mpiara-miasa fototra amin'ny tetikasa nasionaly.
- *Tranoben'ny Tantsaha mpamokatra*, (TTM, amin'ny maha-solontenan'ny andrim-panjakana azy amin'ireo nahazo tombontsoa farany.

Raha ilaina, dia azo atao ihany koa ny mikarakara fivoriana ny Komity mpitantanany tetikasa, izay ahitana ireo mpikambana ao amin'ny Komity mpitantanana ny Tetikasa sy ireo vondrona hafa - avy amin'ny sehatra miankina sy tsy miankina ary avy amin'ny fiarahamonim-pirenena - mba hiatrehana ireo olana ara-teknika, ara-jeografika na sehatra manokana.

3.6 Firotsahana an-tsehatry ny mpiray ombonantoka mandritra ny famolavolana ny tetikasa

Maro ny dinika nifanaovana tamin'ireo mpandray anjara fototra mandritra ny famolavolana ny tetikasa hatolotra. PrAda 2+ dia mandinika sy mandray ireo vokatry ny fizotry ny fandraisana anjara lehibe nataon'ireo mpiray ombonantoka mandritra ireo dingana famolavolana ny tetikasa. Tao anaty ny dingana farany, tamin'ny 2023, maro ireo vondrona mpandray anjara isan-karazany izay nantonon'ny tetikasa tany amin'ny faritra izay hiasany, anisan'izany ireo vehivavy, lehiben'ny tanàna nentim-paharazana, fikambanana tsy miankina / fikambanana, vondrona mpamboly, vondrona mpamokatra tsy ara-dalàna, kaoperativa,⁴ vondrona marefo ary mpiara-miasa amin'ny tetikasa, ankoatra ny hafa. Ny fanehoan-kevitra nangonina avy amin'ireo fifampidinihana ireo dia fitaovana hamantarana ny mety ho loza sy ny fiantraikany mifandraika amin'ny fampiharana ny tetikasa, anisan'izany:⁵

Governemantan-paritra/manampahefana ao an-toerana

Nanasongadina ny maha-zava-dehibe ny fampifanarahana ireo tetikasa hatolotra amin'ny filàn'ny eo an-toerana ny manampahefana, indrindra fa ny an'ireo mpamokatra ao an-toerana. Ireto zavatra manaraka ireto dia fantatra fa filàna fototra any an-toerana :

- i) Fanohanana ara-teknika eo an-toerana: tokony hanao fiofanana ho an'ny tantsaha ny teknisiana ao an-toerana mba hanatsarana ny kalitaon'ny fomba fambolena sy hahafahana manome torohevitra tsy tapaka amin'ny fampiharana.
- ii) Fampiroboroboana ny fomba fambolena alavadi-boly: fitantanana maharitra ny harena voajanahary, anisan'izany ny vahaolana hanatsarana ny fahasalaman'ny tany, toy ny fampidirana ireo zavamaniry voanio mba hampiroboroboana ny famerenana ny tany.
- iii) Manamafy ny tambajotra ny mpandraharaha ara-barotra: manatsara ny fifandraisana eo amin'ny mpamokatra sy ny mpandraharaha tsena mba hanamorana ny fidirana amin'ny tsena ho an'ny vokatra fambolena.

Ireo filàna ireo dia nodinihana tamin'ny famolavolana ny PrAda 2 + ary tafiditra ao anatin'ny hetsika tetikasa, indrindra amin'ny vokatra fah-1.3 (Ny fomba fanao CRA dia ampiharina sy fenoina amin'ny

⁴ Nandritra ny fakan-kevitra nataon'ny mpandray anjara, dia nahita fepetra manokana ny vondrom-piarahamonina mba hamantarana ireo olona izay mety ho marefo indrindra amin'ny toe-javatra sasany. Ireo fepetra ireo dia ahitana ny maha-vehivavy token-tena, nisara-panambadiana, na mananotena; miaina ao anatin'ny fahantrana lalina; Tsy ampy ny fanohanana avy any ivelany, toy ny avy amin'ny fianakaviana na ny mpiara-miasa; Na ny zokiolona miaina irery. Ankoatra izany, ny isan'ny ankizy dia heverina ho antony marefo, satria ny fananana zaza latsaky ny roa dia afaka mametra ny fahafahana mahazo asa ao amin'ny fianakaviana ary mampitombo ny fahalemen'ny olona iray amin'ny fahasahiranana.

⁵ Azo jerena ao amin'ny Annex 7b - Famintinana ny fifampidinihana sy ny Annex 7a - Drafitry ny Fandraisan'anjara ny mpandray anjara.

hetsika hafa miteraka fidiram-bola), sy ny vokatra faha-3.1 (Manatsara ny fahaiza-manao sy ny fahaiza-manaon'ny tantsaha madinika) ary ny vokatra faha-3.2 (Nihatsara ny fidirana amin'ny tsena ho an'ny tantsaha madinika, kaoperativa ary MSME eo an-toerana).

Ny soso-kevitra fanampiny mba hampiroboroboana ny fampandrosoana ny rojompiharina sy ny fampiroboroboana ny fandrosoana ara-tsosialy sy ara-toekarena ary ara-tontolo iainana dia ahitana ny fampidirana ireo karazam-boly miatrika ny fiova ny toetrandro, ny fanavaozana ny toeram-pambolena efa antitra, indrindra ho an'ny kafe sy ny jirofo, ary ny fanatsarana ny fandrindrana eo amin'ireo fikambanana sy mpamokatra isan-karazany mba hampihenana ny fanaovana dika mitovy sy ny fifandimbiasana amin'ny fivoriana sy ny fidirana an-tsehat

Vehivavy sy vondrona marefo

Any amin'ireo vondrom-piarahamonina, ny lehilahy no tena mifehy ny fanapahan-kevitra, matetika tsy mifanaraka amin'ny feon'ny vehivavy. Mety hiatrika herisetra ara-moraly na fanilikiliana amin'ny fivoriana ny fiarahamonina ireo vehivavy maneho fanoherana. Lasa fenitra ara-tsosialy (fomba amampanao / kolontsaina) ny fomba fanao toy izany, ekena ary eken'ny ankamaroan'ny vehivavy. Mifanohitra amin'izany kosa anefa, ireo fikambanana ara-dalàna, toy ny fikambanana sy ny kaoperativa izay miasa eo ambanin'ny fitsipika voarafitra sy tsy mifanaraka amin'ny lahy sy ny vavy, miaraka amin'ny andraikitra sy andraikitra voafaritra mazava tsara, mampiroborobo ny fandraisana anjara mitovy. Ao anatin'izany toe-javatra matihanina izany, mandray anjara mitovy amin'ny fandraisana fanapahan-kevitra ny vehivavy sy ny lehilahy, mampiroborobo ny fitoviana bebe kokoa.

Tamin'ny fakan-kevitra, nitatitra ny vehivavy fa ny asa fambolena dia zaraina mitovy eo amin'ny lehilahy sy ny vehivavy, ary samy mandray anjara amin'ny famokarana tsara izy ireo. Na izany aza, nanamarika ny vehivavy sasany fa voahilika tamin'ny rojompipiharina lavanila, satria nylehilahy dia mahatsapa fa mitaky fahaizana ara-teknika ny fikarakarana lavanila, ary mihevitra matetika fa ny vehivavy dia tsy mahay loatra ary aleony miatrika izany mba hampihenana ny loza mety hiseho.

Any amin'ny faritr'i Androy, ny vehivavy dia namaritana ny fahaleovantena bebe kokoa amin'ny fambolena, ny fanaovana asa izay efa mahazatra ny lehilahy, toy ny tany fambolena, ny fikarakarana biby fiompy, ary ny famafazana. Ity fizakantena ity dia avy amin'ny fahavitrihana roa: ny fahaiza-manaon'ny vehivavy amin'ny fandraharahana, matetika mihoatra noho ny an'ny lehilahy, ary ny fahasahiranana ara-toekarena izay manosika ny tokantrano hampitombo ny famokarana. Ny fandraisan'anjara ny vehivavy amin'ny anjara asa mahazatra izay fehezina ny lehilahy dia maneho ny fanirian'izy ireo hampiseho fahaiza-manao sy ny filàna ny hifanaraka amin'ny fanerena ara-bola, na dia eo aza ny fanantenana nentim-paharazana fa ny lehilahy no tompon'andraikitra voalohany amin'ny fanohanana ny fianakaviana. Ireo fanerena ireo, miaraka amin'ny anjara asany amin'ny maha-filohan'ny tokantrano azy, dia mandrisika ny vehivavy hirotsaka amin'ny asa fampidiram-bola.

Ny fiandohan'ny fiterahan'ny vehivavy dia manamafy ny fahalemeny. Naneho ny fahalianany amin'ny fambolena ny vokatra maharitra (voly fanondrana) ho tetikady hiantohana ny fidiram-bola maharitra ny vehivavy. Nanazava izy ireo fa matetika ny ankizy no manampy azy amin'ny fambolena mandritra ny faran'ny herinandro sy ny fialan-tsasatra mba hampihenana ny fandanianana amin'ny asa sy ny famokarana. Na izany aza, miatrika famerana amin'ny fampiasana mivantana ny tany nolovana ireo vehivavy manambady, miankina amin'ny fifanarahana arak'asa toy ny fanofana na ny fizarana vokatra noho ny fenitra ara-kolontsaina. Na dia manana zo amin'ny lova aza izy ireo, dia matetika ireny fitsipika ireny no manakana azy ireo tsy hampiasa ny tany amin'ny fomba mahaleo tena, mitaky ny fandaminana ara-panambadiana mba hiantohana ny hijanonan'ny tany nolovana ao anatin'ny fianakaviany.

Eo amin'ny sehatry ny tetikasa, nanamafy ny filàna fanaraha-maso tsy tapaka ataon'ireo mpanentana eo an-toerana na teknisiana ny vehivavy mba hiantohana ny fandraisan'izy ireo anjara mavitrika amin'ny rafitra famokarana sy ny maha-zava-dehibe ny fametrahana toeram-pitaizana ankizy eo an-toerana hanohanana ny fandraisana anjarany. Nanolo-kevitra ihany koa ny vehivavy ny amin'ny fampiasana voa mifanaraka amin'ny toetrandro ao an-toerana, ny fanohanana ara-barotra tsara kokoa mba hivarotana ny vokatra rehetra amin'ny vidin'ny fifaninanana, ary ny fiaraha-miasa amin'ny fantsona fanaparahana mba hanatsarana ny fidirana amin'ny tsena.

Vondrom-piarahamonina

Nizara hevi-baovao manan-danja momba ny fahavitrihana ao an-toerana ireo solontenan'ny vondrom-piarahamonina, indrindra mikasika ny anjara asan'ny lehilahy sy ny vehivavy ary ny fifandraisan'izy ireo ao anatin'ny fiarahamonina. Araka ny fomba nentim-paharazana, ny fanapahan-kevitry ny fianakaviana dia miankina amin'ny lehilahy zokiny indrindra, izay heverina ho solontenan'ny fianakaviana ary hajain'ny mpikambana rehetra. Ny lehilahy dia mitondra enta-mavesatra lehibe eo amin'ny fiarahamonina, izay nomena andraikitra hiantoka ny fahasalamana ara-toekarenan'ny fianakaviany, anisan'izany ny zanaka, ny vady, ny rahavavy ary ny ray aman-dreny. Io rafitra ara-piarahamonina io dia manome fahefana ambony ho an'ny lehilahy, na inona na inona toerana misy azy ireo, ary eken'ny maro ho fenitra ara-tsosialy.

Fanampin'izany, araka ny nambaran'ny vehivavy nandritra ny fivorian'ny vondrom-piarahamonina, dia matetika foana ny feon'izy ireo amin'ny dingana fandraisana fanapahan-kevitry, na dia manan-jo hanatrika izany aza ny lehilahy sy ny vehivavy. Mampiseho endrika tsy fitoviana mifototra amin'ny maha-lahy na maha-vavy ity fanilikiliana ity ary mahatonga ireo vehivavy maro hahatsapa ho voahilikilika sy tsy afa-maneho ny fitakiany. Mampaharitra ny fahatsapana ho ambany eo amin'ny vehivavy eo amin'ny fiaraha-monina izany fihetsehana izany, antony mampihena ny fahavitrihan'izy ireo handray anjara amin'ny fambolena sy ny asa hafa mamokatra.

Nanamarika ihany koa ny tsy fahavononan'ireo mpamokatra hanangana fikambanana na kaoperativa ilay solontena, noho ny tsy fahampian'ny fanentanana sy ny faharesen-dahatra. Antony roa no mahatonga izany fisalasalana izany: voalohany, ny tsy fahazoana antoka momba ny tombontsoa azo tsapain-tanana azo avy amin'ny maha-mpikambana ao amin'ny vondrona ary faharoa, ny tsy fahampian'ny fahaiza-mitantana ao anatin'ireo vondrona ireo. Ny ankamaroan'ny fikambanana dia natsangana tamin'ny alalan'ny fandraisana andraikitra ivelany ary, na dia eo aza ny ezaka hanomezana fanofanana sy famindrana fahaiza-manao, dia matetika ireo mpitarika no tsy mizara fahalalana azo avy amin'ny mpikambana. Io elanelana io dia manimba ny fanoloran-tena sy ny firotsahan'ireo mpikambana, izay vao mainka manakivy ny fananganana na ny fandraisana anjara mavitrika amin'ireo fikambanana vaovao.

Fikambanan'ny mpamokatra

Nasongadin'ny fikambanan'ny mpamokatra ireo fahalemena maro atrehan'ny tantsaha, anisan'izany ny famerana ny fahazoana tany ho an'ny voly fanondrana na tanimbary ary ny tsy fisian'ny fifanarahana ara-dalàna eo amin'ny sehatra. Vokatry'izany, tsy afaka miantehitra amin'ny fidiram-bola ara-dalàna sy azo antoka ireo tantsaha, mandray anjara amin'ny tsy fandriampahalemana ara-bola sy ny fitomboan'ny loza ara-toekarena ho an'ny fianakaviana sy ny fiarahamonina. Ankoatra izany, noho ny halafon'ny karama ny mpiasa, dia misy loham-pianakaviana sasany mampiditra ny zanany amin'ny asa fambolena.

Mikasika ny fampiasana ny vokatry ara-bola, nofaritan'ireo solontena ireo fanamby atrehin'ny Village Savings and Loan Association (VSLAs). Anisan'izany ny tsy fandriampahalemana ao an-toerana, toy ny mety hisian'ny halatra sy herisetra vokatry ny fiiporitsahan'ny vaovao momba ny fihazonana sy ny tahirin'izy ireo. Ny finoana ara-kolontsaina, ny fahaiza-mitantana ara-bola voafetra, ary ny tsy fahampian'ny famokarana fambolena - izay vao mainka mihamafy amin'ny fiova'ny toetrandro - dia manakivy ireo mpamokatra tsy handray fampindramam-bola ihany koa ireo olana ireo dia mampitombo ny mety hisian'ny fakàna an-keriny ataon'ireo andrim-panjakana misahana ny famatsiam-bola madinika, izay mampidi-doza kokoa ny fiveloman'ireo mpamokatra.

Hitan'ireo mpamokatra ihany koa ireo sakana amin'ny fidirana amin'ny tsena, tamin'ny fitanisàny ny faharatsian'ny foto-drafitrasan'ny lalana sy ny halafon'ny fitaterana, izay mametra ny fahafahan'izy ireo mahatratra ireo mpandraharaha goavana mpanondrana. Mibahan-toerana eo amin'ny tsena ao an-toerana ireo mpanangona ao an-toerana, mametra ny fahafahana ara-barotra ho an'ireo mpamokatra madinika. Fanampin'izany, tsy mahafantatra ny teknika fiarovana ilaina amin'ny vokatry mora simba ireo mpamokatra, izay manery bebe kokoa ny fidirana amin'ny tsena.

Olana iray hafa ny tsy fisian'ny fandrindrana eo amin'ireo tetikasam-pampandrosoana ao amin'ny faritra. Nanamarika ireo mpamokatra fa matetika mampiroborobo ny teknika mifanohitra ao anatin'ny rojom-bidy iray ihany ny fandraisana an-tanana mifanindran-dalana, ka miteraka fisavoritahana sy famerana ny fahombiazan'izy ireo. Maro amin'ireo mpamokatra no mahatsapa ho tsy mifandray amin'ny fandraisana an-tanana fanohanana, mahita azy ireo ho mifantoka kokoa amin'ny vokatra azo avy amin'ny tetikasa noho ny tena filàn'izy ireo. Ny tsy fahaizana mamaky teny sy manoratra eo amin'ireo mpamokatra marobe dia vao mainka manasarotra ny fandraisana ireo fomba fanao ara-pambolena avo lenta ampiroboroboan'ireo mpiara-miombon'antoka amin'ny fampandrosoana.

Mifanaraka amin'ireo avy amin'ny manampahefana ao an-toerana ny tolo-kevitr'izy ireo amin'ny hetsika tetikasa. Anisan'ireo tolo-kevitra lehibe ny fanendrena teknisiana ao an-toerana hanohana ireo mpamokatra amin'ny fomba fambolena ataony, ny fanomezana voa hanatsarana ny famokarana ara-pambolena, ary ny fametrahana toeram-pambolena ho an'ny fambolena tanora zavamaniry. Notsindrian'izy ireo ny maha-zava-dehibe ny fampiroboroboana ny fomba fanao maharitra amin'ny fambolena, indrindra fa ny ala, mba hiantohana ny vahaolana maharitra sy ara-tontolo iainana. Amin'ny ankapobeny, nilaza ireo fikambanana fa tokony hifantoka amin'ny rojon'ny fanondranana entana ny fanohanana, indrindra ho an'ny voly toy ny kafe, cloves, dipoavatra ary lavanila, ahitana fanampiana ara-teknika, fanatsarana ny fidirana amin'ny tsena ary fiofanana momba ny fitantanana ny fambolena. Fanampin'izany, nasongadin'ireo fikambanana ny filàna ny fanamafisana ny feon'ireo vehivavy ao anatin'ireo fikambanana amin'ny alàlan'ny fanofanana manokana momba ny maha-lehilahy miabo tena, ary koa ny fiatrehana ireo fanamby eny an-tseny amin'ny alalan'ny fampiroboroboana ny fiarahamiasa amin'ireo mpandraharaha goavana mba handinganana ireo mpanangona ao an-toerana sy hiantohana ny vidiny tsaratsara kokoa ho an'ireo tantsaha. Ny fampidirana ny jono ho toy ny asa mahomby dia natolotra, miaraka amin'ny fametrahana kaoperativa sy orinasa madinika mba hanamafisana ny rojom-bidy. Mba hanamorana ny fidirana an-tsehatra kinendry sy ny fanohanana mifanaraka amin'izany, dia nanolo-kevitra ny hananganana angon-drakitra feno momba ireo mpamokatra vokatra ara-bola izy ireo.

Farany, nanolo-kevitra ny hampandraisana anjara ireo manampahefana ao an-toerana ireo fikambanana, toy ny sampan-draharaha ara-teknika mitsinjaram-pahefana, ben'ny tanàna, ary ireo lehiben'ny fokontany mba hanaitra ny saina sy hitarika fotoam-baovao momba ny CRA. Ny fampitomboana ny fandraisan'anjara amin'ny manampahefana ao an-toerana amin'ny fampiroboroboana ny fepetra fampifanarahana dia mety handrisika ny fananganana azy eo amin'ny tantsaha. Ny fifandraisana mahomby amin'ny vondrom-piarahamonina dia nantitranterina ho toy ny zava-dehibe amin'ny fiantohana ny fanentanana, ny fampiroboroboana ny fitokisana, ary ny fanatsarana ny fanekena ara-tsosialy ny tetikasa.

4. Rafitra ara-dalàna sy ara-panjakana⁶

4.1 Fifanarahana, arofenitrasy fifanarahana iraisam-pirenena,

Nankatoavin'ny Governemantan'i Madagasikara ny fifanarahana iraisam-pirenena, ny fifanarahana mifandraika amin'ny fiova ny toetrandro, ny asa ary ny zon'olombelona. Ny tena manan-danja dia:

- **Fiova ny toetrano** : Madagasikara dia sampan-draharaham-panjakana amin'ny fifanarahana iraisam-pirenena momba ny tontolo iainana, ny fiova ny toetrandro, ny Protocole de l'Étude de Kyoto, ny tany efitra, ny karazam-biby ahiana ho lany tamingana, ny fako mampidi-doza, ny lalàn'ny ranomasina, ny fiarovana ny fiainana an-dranomasina, ny fiarovana ny sosona ôzônina, ny fandotoana ny sambo, ary ny faritra mando. Tamin'ny volana septambra 2016, nankatoavin'ny firenena ny fifanarahana tao Paris Frantsa.
- **Asa**: Fifanarahana 51 sy arofenitra 2 mifehy ny asa, ny fampiasana ankizy, ny asa ary ny fitovian-jo amin'ny fitsaboana no nankatoavin'i Madagasikara.(ILO, n.d.)
- **Zon'olombelona**: Nankatoavin'i Madagasikara ny 13 amin'ireo fitaovana 18 iraisam-pirenena momba ny zon'olombelona.(OHCHR, n.d.)

4.2 Politikam-pirenena sy rafitra ara-dalàna

Fambolena

Ny politikan'ny fambolena sy ny paikady napetraky ny MINAE, dia mikendry ny hiantoka ny fahavitan-tena ara-tsakafo eto Madagasikara. Ity tanjona ity dia arahin'ny, i) fampitomboana ny famokarana sakafo ary, ii) fampandrosoana ny fambolena, ny vokatry ara-bola ary ny fiompina mifantoka amin'ny tsena. Ny paikady nasionaly momba ny fambolena dia mikasa ny hanatsara ny famokarana sakafo sy vola hafa amin'ny alalan'ny fanavaozana ny rojom-bidy sy ny fanatsarana ny fahaiza-manaon'ny tantsaha, ka hanatsara ny fandraharahana ara-pambolena sy ny fifaninanana amin'ny vokatry ara-bola. Mandrisika ny fiaraha-miasa eo amin'ny sehatra tsy miankina sy ny fampiasam-bola amin'ny sehatra tsy miankina amin'ny sehatra vaovao ny paikady.

Ny topimaso amin'ireo politika sy paikady fototra ho an'ny sehatry ny fambolena dia aseho etsy ambany:

- Paikady nasionaly ho an'ny fampandrosoana ny fiaraha-miasa eto Madagasikara 2019-2028 (SNDCoop)
- Paikady nasionaly hiatrehana ny fiova ny toetrandro amin'ny fambolena sy fiompiana ary ny jono 2012-2025
- Paikady nasionaly ho an'ny fambolena (2020) (SNAB)
- Tetik'asa ho an'ny tantsaha: rafitra stratejika (SSP)
- Lalàna mifehy ny fiaraha-miasa eto Madagasikara (2023)
- Paikady nasionaly ho an'ny fampandrosoana ny fandraharahana ambanivohitra (SNDER)
- Paikady nasionaly ho an'ny fampiofanana momba ny fambolena sy ny fiompiana (2012) (SNFAR)

Ny rafitra hafa momba ny tontolo iainana sy ny lalàna mifandraika amin'izany dia voafintina etsy ambany.

Famaritana ny fenitra ara-tontolo iainana sy sosiahy ho an'ny tetikasa fampiasam-bola

- **Ny lalàna laharana faha-2015-003 izay manavao ny satan'ny tontolo iainana Malagasy** dia mamaritra ny fitsipika ankapobeny sy ny fepetra amin'ny fampiharana ny politikam-pirenena momba ny tontolo iainana. Ny andininy faha-4 dia mitaky ny tetikasam-pampiasam-bolam-panjakana na tsy miankina rehetra mba hanaovana fanombanana ny fiantraikany eo amin'ny tontolo iainana.
- **Ny didim-panjakana laharana faha-99-954 nahitsin'ny Didim-panjakana laharana faha-2004-167 momba ny fifanarahana amin'ny fampiasam-bola amin'ny tontolo iainana**

⁶ Ny fampahalalana fanampiny momba ireo mpilalao fototra, ny politika mifandraika ary ny rafitra ara-dalàna dia azo jerena ao amin'ny Toko faha-4 amin'ny Fianarana momba ny Fahafaha-manao - Annex 2.

(didim-panjakana MECIE) dia mametraka ny fitsipika sy ny fomba fiasa hiantohana ny fifanarahana amin'ny fampiasam-bola amin'ny tontolo iainana ary mamaritra ny fepetra sy ny dingana ho an'ny fandraisana anjaran'ny vahoaka amin'ny fanombanana ny tontolo iainana. Manazava ny anjara asa sy ny adidin'ny tetikasa mifandraika amin'ny tontolo iainana ny didim-panjakana, amin'ny alalan'ny fampiharana sy ny fanarahana ny drafitry ny fitantanana ny tontolo iainana ao amin'ny tetikasa. Fanampin'izany, faritan'ilay lalàna ho toy ny fanombanana ny fiantraikany ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ny fanombanana ny fiantraikany eo amin'ny tontolo iainana (EIA), izay ampiasaina ho fototry ny fametrahana fenitra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ho an'ny tetikasa iray (eo amin'ny fiarahamonina sy/na fampandrosoana).

Sehatry ny ala sy ny tontolo iainana

- **Ny Lalàna No. 97-017 momba ny ala dia** mametraka ny fitsipika mifehy ny fitrandrahana ala, ny fahazoan-dalana hanapaka sy ny zon'ny mpampiasa, ny fanadiovana ny tany sy ny zavamaniry ary ny famerenana ny ala.
- **Ny didim-pitondrana laharana faha-60-127 mametraka ny fitondrana amin'ny fanadiovana ny tany sy ny doro tanety, ny ôrdônansy laharana faha-60-128 dia mametraka ny fomba fanasaziana ny fanitsakitsahana ny ala, ny fihazana, ny fanjonoana ary ny lalàna momba ny fiarovana ny natiora, ary ny didim-panjakana laharana faha-98-782 momba ny fitrandrahana ala** dia mikendry ny hametra ny fahasimban'ny ala sady hifehy ny fampiasana isan-karazany ny faritry ny ala nasionaly mba hiantohana ny faharetany. Nametraka fepetra isan-karazany izy ireo, anisan'izany ny sazy natao hamerana ny fahasimban'ny ala sy ny fanararaotana.
- **Ny didim-panjakana laharana faha-99-798 momba ny fankatoavan'ny mpiasan'ny fanaraha-maso biolojika sy ny biopesticides** dia manome fampahalalana momba ny fampiasana, ary koa ny fanaraha-maso ny fanafarana sy fanondranana ireo mpiasan'ny fanaraha-maso biolojika, anisan'izany ny biopesticides.
- **Ny didim-panjakana laharana faha-2000-383 momba ny famerenana ny ala** dia mamaritra ny tanjon'ny asa fanarenana ny ala araka ny Lalàna laharana 97-017. Izy io dia mamaritra ny fepetra ara-teknika ho an'ny karazana ala samihafa, anisan'izany ny fiarovana sy ny famerenana amin'ny laoniny ny tontolo iainana, ny tanjona ara-tsosialy, ary koa ny famerenana ny ala tsirairay.
- **Lalàna laharana faha-96-025 momba ny fitantanana ny harena voajanahary azo havaozina (GELOSE):** Ity lalàna ity dia mampiroborobo ny fandraisan'anjaran'ny vondrom-piarahamonina amin'ny fitantanana ny harena voajanahary azo havaozina amin'ny alàlan'ny famindrana andraikitra amin'ny fitantanana. Mametraka fifanarahana telo eo amin'ny Minisiteran'ny Tontolo Iainana, ny Kaominina voakasika ary ny vondrom-piarahamonina ao an-toerana izy io, mifantoka amin'ny faritra ala izay tena tandindonin-doza noho ny asa ataon'ny olombelona. Omena ireo vondrom-piarahamonina ifotony ao an-toerana antsoina hoe COBA (Vondron'Olona Ifotony, VOI) ny manampahefana mpitantana. Ny famaritana ny tontolo iainana dia omena ny mpandraharaha, izay mamaritra ny tanjona toy ny fiarovana sy ny fanararaotana, ary koa ny fepetra momba ny famindrana ny fitantanana sy ny faritra misy ny loharanon-karena voakasik'izany.
- **Lalàna laharana faha-2001-122 mametraka ny fepetra amin'ny fampiharana ny fifanarahana fitantanana ny ala (GCF) dia** mifehy ny famindrana ny fitantanana ny ala amin'ny vondrom-piarahamonina, miaraka amin'ny sehatra manokana sy ny mpiantoka azo ampitahaina amin'ny GELOSE.

Fambolena sy fiompiana

- **Didim-pitondrana laharana faha-62-123 momba ny fanasokajiana ny tanin'i Madagasikara ho toy ny ala, fiompiana na fambolena:** Izy io dia manasokajy ny tany mifototra amin'ny fampiasana azy mba hiantohana ny fampiasana araka ny tokony ho izy ny tany tsirairay, ka sokajiana ho karazany telo: i) Faritra ala sy tany fiarovana, ii) tany pastoral, iii) tany ampiasaina amin'ny fambolena sy fiompiana biby fiompy. Ny didim-panjakana dia mamaritra ny fepetra ho

an'ny fanovana ny fampiasana ny tany isaky ny mpampiasa sy ny fepetra isan-karazany tokony houisina raha misy ny fandikan-dalàna.

- **Lalàna laharana faha-66-025 amin'ny fambolena tany fambolena:** Ity lalàna ity dia mamaritra ny adidin'ny tompo-tany (na ny fambolena tany) ho an'ny tanjona ara-pambolena. Mampiroborobo ny fampiasana ny tany fambolena tsy ampiasaina izany, na inona na inona habeny, mamela ny olona (antsoina hoe "mponina de facto") mba hamboly tany, na dia manana ny anaram-boninahitra amin'izany aza izy ireo. Ny lalàna dia mametraka fitsipika mikendry ny hampiasana ny tany amin'ny famokarana.

Loharanon-drano

- **Lalàna laharana faha-98-029 momba ny Fehezan-dalàna momba ny rano:** Ity lalàna ity dia mifehy ny fitantanana sy ny fiarovana ny loharanon-drano voajanahary, anisan'izany ny rano ambonin'ny tany sy ny rano ambanin'ny tany. Mametraka fepetra mikasika izany, i) fananan'ny vahoaka ny rano, ii) ny fiarovana ny rano sy ny kalitaony, ary iii) ny fiarovana ny tontolo iainana amin'ny loharanon-karena anaty rano. Ny lalàna dia manome tombana ny fiantraikan'ny tontolo iainana amin'ny fampandrosoana rehetra izay mety hisy fiantraikany amin'ny tontolo iainana anaty rano, anisan'izany ny fananganana fotodrafitrasa ara-tsosialy na ara-pambolena (toy ny tohodrano fambolena rano). Ny tetikasa rehetra mahakasika ny fanorenana toy izany dia tsy maintsy manaraka ny fepetra voalazan'ity lalàna ity sy ny didim-panjakana MECIE.

Sehatry ny fanajariana ny tany sy ny faritra

- **Ny Lalàna laharana faha-2005-019 momba ny satan'ny tany dia** mamaritra ny fitsipika ankapobeny mifehy ny sata ara-dalàna isan-karazany, mamaritra ny fananan'olon-tsotra (na mitondra ny lohateny na tsy mitondra ny lohateny), ny sehatra State (anisan'izany ny sehatra ho an'ny daholobe sy tsy miankina amin'ny Fanjakana), ary tany hafa manana sata manokana. Izy io dia mamaritra ny rafitra fananan-tany izay mifanaraka amin'ny karazan-tany tsirairay. Zava-baovao manan-danja amin'ity lalàna ity ny fampidirana ny rafitra ho an'ny fahazoana ny zon'ny fananana, manamora ny famoahana ny taratasy fanamarinana ny tany, ary mifanohitra amin'ny fanatsarana ny tany sokajiana ho fananan 'olon-tsotra tsy misy anarana.

Ny lahy sy ny vavy

- Tamin'ny alalan'ny fanatevenana ny Agenda 2030 ho an'ny fampandrosoana maharitra sy ny fandaharam-potoana 2063 ho an'i Afrika, nanamafy ny maha-zava-dehibe ny fitovian'ny lahy sy ny vavy eo amin'ny politikam-pirenena i Madagasikara. Namolavola antontan-taratasy stratejika maromaro ny firenena mba hanatrarana izany tanjona izany, anisan'izany ny "**Politikam-pirenena ho an'ny Fampandrosoana ny Vehivavy ho amin'ny fampandrosoana voalanzanjanja eo amin'ny lehilahy sy ny vehivavy**", ny politikam-pirenena momba ny fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny vavy ary koa ny **drafitra hetsika mandritra ny dimy taona**. Na izany aza, ny tatitra nasionaly manombana ny fanomezan'i Madagasikara ho laharam-pahamehana ny SDG dia nahita filàna lehibe amin'ny fijerena indray ireo politika sy paikady mifandraika amin'ny maha-lahy na maha-vavy mba hahatrarana ny fandraisana anjara feno sy ny fanomezan-kery ny vehivavy eo amin'ny fiarahamonina.
- **Ny Lalàm-panorenana Malagasy 2010 dia** mametraka ny foto-kevitra tsy fanavakavahana mifototra amin'ny lahy sy ny vavy.

4.3 Politika nasionaly sy paikady / fifanarahana mifandraika amin'ny fenitra ara-tontolo iainana sy sosialy

Ny politikam-pampandrosoana nasionaly sy ny paikady momba ny lohahevitra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy dia mahatakatra ireto manaraka ireto:

- **Ny Politikam-panjakana Ankapobeny (PGE) dia** mametraka ny politikan'ny fisandratana'i Madagasikara, manohana tetikady telo lehibe ho an'ny fampandrosoana izay voasoritra ao

anatin'ny politika ankapoben'ny governemanta, i) fanohanana ny vehivavy, ny tanora ary ireo tena sahirana indrindra ao amin'ny firenena vao misondrotra, ii) ny fahavitan-tena ara-tsakafo sy ny fisongadinan'ny sehatry ny fambolena maoderina ary, ii) fitantanana maharitra ny harena voajanahary (République de Madagascar, 2021).

- **Ny politikam-pirenena nasiam-panovana momba ny ady amin'ny fiova ny toetrandro (PNLCC) dia** manamafy indray ny fampifanarahana ho laharam-pahamehana nasionaly. Ity politika ity dia hampiharina amin'ny alalan'ny famaky stratejika efatra, mifantoka amin'ny i) fampitomboana ny fandraisana anjara ny firenena amin'ny fanalefahana, ii) fanamafisana ny fahaiza-manao amin'ny fiatrehana, iii) manentana ny loharanon-karena sahaza amin'ny fampihenana ny faharefona amin'ny toetrandro, ary IV) mampiroborobo ny fiaraha-miasa amin'ny fanamafisana ny hetsika momba ny toetrandro (République de Madagascar, 2021).
- **Nifanaraka** tamin'ny fifanekena nataon'i Madagasikara hatramin'ny nanasoniavany ny Fifanarahana'ny Firenena Mikambana momba ny Fiova ny toetrandro (UNFCCC) i Madagasikara. Ity drafitra ity dia manome antsipirihany ny drafitra fampiharana ny PNLCC ho an'ny sehatra fampandrosoana maromaro, anisan'izany ny fambolena sy fiompiana -jono, loharanon-drano, fahasalamam-bahoaka, tontolo iainana sy ala, faritra amoron-dranomasina, fotodrafitrasa, ary koa ny loza mety hitranga amin'ny toetr'andro sy ny fitantanana sy ny fampihenana ny loza (MEDD, 2021).
- **Tetikasa nasionaly REDD +** (Fampihenana ny famoahana etona avy amin'ny fandripahana ala sy ny fahasimban'ny ala): Ho setrin'ny fahasimban'ny harena voajanahary ao aminy, nandray anjara tamin'ny rafitra REDD + i Madagasikara nanomboka tamin'ny taona 2008. Napetraky ny didim-panjakana laharana faha-2018-500, ny paikadin'ny REDD + nasionaly dia manome rafitra iray ho an'ny fametrahana ho ara-dalàna ny andraikitr'i Madagasikara ary mandray fomba fijery maro sehatr'asa, ahafahan'ny firenena mahazo famatsiam-bola avy amin'ny fitrosana karbona avy amin'ny ala ho fampiroboroboana ny fitantanana maharitra ny loharanon-karena an'ala. REDD + dia mikendry ny handray anjara amin'ny fampihenana ny famoahana entona maitso 14% avy amin'ny sehatry ny ala amin'ny 2030 amin'ny alàlan'ny fampitomboana ny ala sy ny fifehezana ny fandripahana ala sy ny fanimbana ala any amin'ny faritra fampiasam-bolany (MEDD, 2018).
- **Ny paikady nasionaly momba ny miralenta sy ny fiova ny toetrandro** , Madagasikara dia namolavola paikady nasionaly momba ny miralenta sy ny fiova ny toetrandro, mifanaraka amin'ny PNLCC. Ity paikady ity dia mikendry ny hampiditra ny fiheverana ny lahy sy ny vavy ho ao anatin'ny politika, paikady ary fandaharan'asa mifandraika amin'ny toetrandro, hiantohana ny fandraisana anjara mavitrika ataon'ny vehivavy sy ny vondrona marefo amin'ny hetsika momba ny toetrandro sady mampiroborobo ny fanomezan-danja ara-toekarena azy ireo (MEDD, 2023).
- **Paikady momba ny rano, fahadiovana ary fahadiovana (2013-2018)** : Manoloana ireo fanamby goavana mifandraika amin'ny fahazoana rano fisotro, ny fahadiovana ary ny fahadiovana, dia namolavola paikady nasionaly momba ny rano, ny fahadiovana ary ny fahadiovana i Madagasikara tamin'ny taona 2013. Mikendry ny hanatsara ny fahazoana rano fisotro sy hanatsara ny fisian'ny lava-drano any amin'ny faritra an-drenivohitra sy ambanivohitra (Ministère de l'eau, 2013) izany.
- **Politikam-piarovana ara-tsosialy nasionaly:** Hatramin'ny 2014, niasa tamim-pahavitrihana i Madagasikara mba hamolavola politikam-piarovana ara-tsosialy nasionaly ho setrin'ny fahantrana lalina mihatra amin'ny ampahany betsaka amin'ny mponina ao aminy. Ny tanjon'ity politika ity dia ny fampihenana ny isan'ny olona miaina ao anatin'ny fahantrana lalina 15% (MPPSPF, 2015).
- **Drafitra momba ny fitantanana ny tontolo iainana sy ny sosiahy (FP 026):** Ity dia fandalinana tranga iray momba ny tetikasa vatsian'ny GCF ara-bola eto Madagasikara, izay mifanindrandalàna amin'ny sasany amin'ireo faritra fidirana an-tsehatra ao amin'ny tetikasa PrAda 2+, ao amin'ny Fandriana Vondrozo Forest Corridor (COFAV). Ny COFAV-area dia ampiasaina ho toy ny tahirin-drano sy harena voajanahary hafa ho an'ny faritra atsinanana sy atsimo-atsinanana. Manome vaovao momba ny toetra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialin'ity faritra ity ilay antontan-

taratasy, mifantoka amin'ny faritra ao anatiny sy manodidina ny COFAV, manome antsipirihany ireo loza voajanahary isan-karazany ary manombana ny mety ho fiantraikan'ny fidiran'ny tetikasa an-tsehatra amin'ny tontolo iainana sy ny vondrom-piarahamonina ao an-toerana (Conservation internationale CI, 2016).

5. Fenitra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy

5.1 Politikan'ny tontolo iainana sy sosialy GCF

Ny "politika ara-tontolo iainana sy sosialy" an'ny GCF (fanapahan-kevitra B.19/10(GCF, 2021a)⁷Ny paragrafy (b)) dia rafitra politika lehibe indrindra amin'ny fampiroboroboana ny fiovan'ny paradigma mankany amin'ny lalan'ny fampandrosoana ambany famoahana entona sy maharitra amin'ny toetrandro ao anatin'ny sehatry ny fampandrosoana maharitra. Amin'ny alalan'ity politika ity, ny GCF dia mitaky ny hetsika rehetra tohanan'ny GCF mba hanolo-tena:

- Fisorohana ary raha tsy azo atao ny misoroka ny fisorohana, mampihena ny fiantraikany ratsy amin'ny olona sy ny tontolo iainana,
- Manatsara ny tombontsoa azo avy amin'ny fampandrosoana,
- manome fiheverana araka ny tokony ho izy ho an'ireo mponina, vondrona, ary olona marefo, vondrom-piarahamonina ao an-toerana, vondrom-poko sy vitsy an'isa (tafiditra ao anatin'ny famaritana ny vahoaka teratany), ary ireo vondron'olona sy olon-tsotra hafa natao an-jorom-bala izay voakasika na mety ho tratan'ny hetsika vatsian'ny GCF.

Ny politikan'ny GCF dia mitaky amin'ireo fikambanana nahazo fankatoavana mba hanao tombana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy, anisan'izany ny loza sy ny fiantraikany eo amin'ny sisintany, mba hahazoana antoka fa ny hetsika rehetra natolotra ho an'ny famatsiam-bola GCF dia mifanaraka amin'ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny sosialy mifanaraka amin'ny fenitra ESS amin'ny politikan'ny GCF. Ny fanombanana ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy dia tokony hatao amin'ny fomba manaraka ny fomba fanao tsara amin'ny indostria iraisam-pirenena, mamantatra ny safidy tsara indrindra ary mamela ny fomba fijery mifandraika sy voalanjalanja momba ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany mifanaraka amin'ny fenitra GCF sy ny fepetra takian'ireo fikambanana nankatoavina, dia mandinika ny tontolo iainana sy ny sosialy izay mety hisy fiantraikany amin'ny fanatanterahana ny vokatra tadiavina, ary ho tafiditra ao anatin'izany, raha azo ampiarina, ny fiakaran'ny tontolo iainana sy ny loza ara-tsosialy ary ny fiantraikany sy ny fiantraikany eo amin'ny tontolo iainana ary koa ny famantarana ny fahafahana manatsara ny vokatra sy ny tombontsoa ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy.

Amin'izao fotoana izao, ny GCF dia mampiasa ny International Finance Corporation (IFC) Performance Standards (PS) ho toy ny fenitra ESS vonjimaika, araka ny neken'ny filankevi-pitantan'ny GCF tamin'ny 2014. Ny famaritana amin'ny antsipiriany momba ireo fenitra ireo dia azo jerena ao amin'ny tranokalan'ny IFC⁸.

- PS1: Fanombanana sy fitantanana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany
- PS2: Fepetra momba ny asa sy ny asa
- PS3: Fahombiazan'ny loharanon-karena sy fisorohana ny fandotoana
- PS4: Fahasalaman'ny fiarahamonina, ary fiarovana
- PS5: Fandraisana ny tany sy ny fametrahana tsy an-tsitrapo
- PS6: Ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny fitantanana maharitra ny harena voajanahary
- PS7: Vahoaka teratany
- PS8: Lova ara-kolontsaina

Satria ny GCF dia eo am-pananganana ny fenitra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy azy manokana, ny antontan-taratasy ankehitriny dia manaiaky ny rafitry ny GCF vaovao ESS araka ny nieritreretana azy⁹:

⁷ [Rafitra fitantanana ara-tontolo iainana sy sosialy: politika ara-tontolo iainana sy sosialy | Tahirim-bola maitso ho an'ny toetr'](#)

⁸ Jereo bebe kokoa ao amin'ny:

https://www.ifc.org/wps/wcm/connect/topics_ext_content/ifc_external_corporate_site/sustainability-at-ifc/policies-standards/performance-standards

⁹ Tadiavo ny volavolan-dalàna feno amin'ny volavolan-dalàna miaraka amin'ny fampahalalana amin'ny antsipiriany kokoa ho toy ny "dikan-tsipika mena" (amin'ny fomba fanovana) [ess-full-document-red-line-version.pdf \(greenclimate.fund\)](#) sy ny [Dinika Virtuoaly momba ny fampandrosoana ny ESS vaovao an'ny GCF - Dingana 3: Volavolan-dalàna feno | Tahirim-bola maitso ho an'ny toetr'](#)

- ESS1: Fanombanana sy fitantanana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany
- ESS2: Ny asa sy ny fepetra momba ny asa
- ESS3: Ny fahombiazan'ny loharanon-karena sy ny fisorohana ny fandotoana
- ESS4: Fahasalaman'ny fiarahamonina, ary fiarovana
- ESS5: Fandraisana ny tany sy ny fametrahana tsy an-tsitrano
- ESS6: Ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny fitantanana maharitra ny harena voajanahary
- ESS7: Vahoaka teratany
- ESS8: Lova ara-kolontsaina
- ESS9: Fandraisana anjara ny mpiray ombonantoka sy ny fampahafantarana vaovao

Latabatra 1: Topimaso amin'ny vaovao GCF (ad interim) ESS Standards

Ny fenitra ESS	Famaritana
ESS1 : Ny fitantanana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany	Ny ESS 1 dia mamaritra ny andraikitra ny vondrona amin'ny fanombanana, fitantanana, fanaraha-maso ary tatitra momba ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany mifandraika amin'ny dingana tsirairay amin'ny hetsika vatsian'ny GCF, mba hahatratrarana ny vokatra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy mifanaraka amin'ny fenitra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy. Ny fikambanana dia manao fanombanana ny fiantraikany ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy (ESIA) amin'ny hetsika vatsian'ny GCF mba hanombanana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy, fiantraikany, fiaraha-miasa ary miankina amin'ny tetikasa. Ao amin'ny ESS 1 amin'izao fotoana izao: • Ny faharetan'ny fiova ny toetrandro sy ny fampifanarahana: fantaro ny loza ateraky ny tetikasa ara-batana sy tetezamita, manome tari-dalana momba ny fomba tsara indrindra hanombanana sy hitantanana ireo loza ireo, manohana ny mpiara-miasa, ary manamaivana ny fampifanarahana ny tsy fetezana, ny fiheverana ny loza voajanahary sy ny fanadihadiana momba ny loza ary ny filàna mifanaraka amin'ny Fianarahana Paris. • Fepetra fanombanana ny risika sy ny zon'olombelona (GIZ: fanadihadiana momba ny toe-javatra sy ny zon'olombelona (iPCA)): raha misy ny loza goavana mety hitranga dia mitarika fiantraikany ratsy eo amin'ny ady, ny fahalemena, ny herisetra (incl. Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana sy fanorisorenana) na fanitsakitsahana ny zon'olombelona (fanavakavahana, firaisankina ara-tsosialy, kolikoly, fidirana amin'ny serivisy, zon'olombelona, digitalisation, fandroahana, sns.). • Ny rafitra fanarenana ny fitarainana (Fanarenana ny Grievance) dia ho tafiditra ao anatin'io fenitra io.
ESS 2: Ny asa sy ny fepetra momba ny asa	ESS 2 dia manaiky fa ny fikatsahana ny fitomboana ara-toekarena amin'ny alalan'ny famoronana asa sy ny fidiram-bola dia tokony hiaraka amin'ny fiarovana sy ny fanajana ny zo fototry ny mpiasa. Ny ESS 2 dia mametraka ny filàna fitsaboana ara-drariny, anisan'izany ny fepetra azo antoka sy salama.
ESS 3: Ny fahombiazan'ny loharanon-karena sy ny fisorohana ny fandotoana	Ny ESS 3 dia manaiky fa ny fitomboan'ny hetsika ara-toekarena sy ny tanàndehibe dia matetika miteraka fahalotoana bebe kokoa amin'ny rivotra, rano ary tany, ary mandany loharano voafetra amin'ny fomba izay mety hanohintohina ny olona sy ny tontolo iainana eo amin'ny sehatra eo antoerana, faritra ary manerantany. Ny ESS 3 dia mamaritra ny fepetra takiana amin'ny fitantanana ny fampiasana ny harena sy ny fisorohana ny fandotoana, anisan'izany ny fanarahana ny toekarena boribory sy ny fitsipiky ny fampiasam-bola tompon'andraikitra. Ny famoahana entona mandatsa-dranomaso sy ny karbona dia heverina ao amin'ity fenitra ity. Raha toa ka tafiditra ao anatin'ny tetikasa ny fametrahana fotodrafitrasa ara-batana, dia mila miatrika ireo fahafahana hanatsara ny fahombiazan'ny loharanon-karena izy ireo. Ireo tetikasa izay antenaina hamokatra CO2 maherin'ny 25.000 taonina isan-taona, dia mila mandrefy sy mamoka ny famoahana entona. Ny fanalefahana ny fiovaovan'ny toetr'andro dia heverina ho toy izany koa.

Ny fenitra ESS	Famaritana
ESS 4: Fahasalamana'ny fiarahamonina, ary fiarovana	Ny ESS 4 dia mikasika ireo fomba fanao tompon'andraikitra mba hampihenana ny loza ara-pahasalamana, ny fiarovana ary ny fiarovana ny vondrom-piarahamonina. Ny fiarovana ny olona sy ny fananana mifanaraka amin'ny fitsipiky ny zon'olombelona dia hazavaina. Ny ESS 4 dia mifantoka amin'ny fiaraha-monina amin'ny fiantraikany sy ny loza ateraky ny tetikasa, ny fitaovana ary ny fotodrafitrasa. Ny maha-zava-dehibe ny fampifanarahana ny toetr'andro amin'ny fitantanana ireo olona ireo dia manan-danja kokoa amin'ny fanovana matetika ny fototra, anisan'izany ny fanovana ny toeram-ponenana sy ny fananganana vondrom-piarahamonina. Manaiky ity Standard ity fa mety hisy fiantraikany amin'ny olona sy ny loharanon-karena voajanahary ivelan'ny dian-tongotra ny hetsika foto-drafitrasa ary manana anjara toerana lehibe amin'ny fampiroboroboana ny fahasalamana, ny fiarovana ary ny fiarovana ny vahoaka ny manampahefana. Ny Standard dia mandray andraikitra amin'ireo fikambanana manan-danja mba hisorohana na hampihenana ny loza sy ny fiantraikany eo amin'ny fiarahamonina, ny fahasalamana, ny fiarovana ary ny fiarovana izay mety hitranga amin'ny hetsika mifandraika amin'ny tetikasa.
ESS 5: Fandraisana ny tany sy ny fametrahana tsy an-tsitraro	Ny ESS 5 dia miresaka momba ny fitantanana ny fahazoana tany, ny famerana ny fampiasana ny tany, ny fidirana amin'ny fananana sy ny harena voajanahary, ny fifindran-toerana ara-batana na ara-toekarena, ary ny fametrahana azy ireo an-tsitraro izay tsy azo ihodivirana. Anisan'izany ny fandinihana ireo fepetra fanalefahana toy ny fanonerana ara-drariny sy fanatsarana ny toe-piainana sy ny toe-piainana. Ny ESS 5 dia mihevitra ny fomba fitantanana ny olona momba ny fahazoana tany sy ny fametrahana tsy an-tsitraro. Tao anatin'ny folo taona hatramin'ny namolavolana ny Standard dia nitombo ny fanamafisana ny olona ara-tsosialy, indrindra fa ny fahatsapana ity lohahevitra ity, ary nizara lesona mifandraika amin'izany.
ESS 6: Ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny fitantanana maharitra ny harena voajanahary	Ny ESS 6 dia manaiky fa ny fiarovana sy ny fiarovana ny tontolo iainana, ny fitazonana ny tolotra ara-tontolo iainana, ary ny fitantanana ny harena voajanahary araka ny tokony ho izy dia fototry ny fampandrosoana maharitra ary mampiseho ny fomba hahatratrarana izany. Ny fifandraisana matanjaka misy eo amin'ny fiovaovan'ny toetr'andro sy ny fahasamihafan'ny zava-manan'aina dia midika fa mifamatotra be ny krizy misy amin'izao fotoana izao ao amin'ireo sehatra roa ireo.
ESS 7: vahoaka teratany	Ny ESS 7 dia manana tanjona hampihena ny fiantraikany ratsy, hampiroborobo ny fanajana ny zon'olombelona, ny fahamendrehana, ary ny kolontsain'ny mponina teratany, ary hampiroborobo ny tombontsoa ho an'ny fampandrosoana amin'ny fomba mifanaraka amin'ny kolontsaina. Tafiditra ao anatin'izany ny fandinihana ny fanekena malalaka, mialoha ary amim-pahalalana (FPIC) avy amin'ireo vondrom-piarahamonina voakasiky ny vahoaka tompotany, ary ny fanajana sy ny fiarovana ny kolontsaina, ny fahalalana ary ny fomba fanaon'ny vahoaka teratany. ESS 7 dia mihevitra ny fomba hampidirana ny olon'ny vahoaka indizeny (IPs) amin'ny fitantanana sy ny fampiharana ny hetsika vatsian'ny GCF. Tamin'ny taona 2018, namoaka ny politikany momba ny vahoaka teratany (IPP) ny GCF. Tafiditra ao anatin'ny dingana famokarana ny Politikan'ny Vahoaka teratany fandinihana tsara sy ny fanadihadiana ny fomba fiasan'ireo mpampiasa vola hafa. Ny vokatr'izany dia politika tsara sy amin'ny antsipiriany.
ESS 8: Lova ara-kolontsaina	Ny ESS 8 dia mikendry ny hitarika ireo orinasa amin'ny fiarovana ny lova ara-kolontsaina amin'ny fiantraikany ratsy amin'ny hetsika tetikasa sy ny fanohanana ny fiarovana azy. Tafiditra amin'izany ny fiarovana ny lova ara-kolontsaina amin'ny fiantraikany ratsy sy ny fampiroboroboana ny fizarana ara-drariny ny tombontsoa azo avy amin'ny fampiasana ny lova ara-kolontsaina. Rehefa olona goavana amin'ny tetikasa ny lova ara-kolontsaina, tafiditra amin'izany ny fepetra takiana amin'ny Drafitry ny Fitantanana ny Lova Ara-kolontsaina.

Ny fenitra ESS	Famaritana
ESS 9: Fandraisana anjara ny mpiray ombonantoka sy famoahana vaovao	Ny ESS 9 dia fenitra vaovao atolotra mba hampiroboroboana ny firosahana an-tsehatra misokatra sy mangarahara eo amin'ny sampana, ny mpiasany, ny solontenan'ny mpiasa, ny vondrom-piarahamonina eo an-toerana sy ireo olona voakasika, ary raha mety, ireo mpandray anjara hafa. Izany dia mampiasa ny lafiny mpandray anjara amin'ny ESS 1 ho toy ny teboka fanombohana. Ny fandraisana anjaran'ny mpandray anjara mahomby dia ahitana ny fampahalalana momba ny fampahalalam-baovao, ny fifampidinihana manan-danja, ary ny ambaratonga mety amin'ny fandraisana anjaran'ireo voakasika amin'ny tetikasa ary liana amin'ny vokatry ny tetikasa.

Loharano: GIZ

5.1.1 Politikan'ny vahoaka teratany

Mihatra ny politikan'ny vahoaka teratany GCF isaky ny misy olona teratany, manana, na manana fifandraisana iombonana na zo amin'ireo faritra izay misy ny asa vatsian'ny GCF. Tafiditra amin'izany ireo vahoaka teratany, izay, nandritra ny androm-piainan'ireo mpikambana ao amin'ny vondrom-piarahamonina na vondrona, dia tsy nifikitra intsony tamin'ireo toeram-ponenana miavaka na tany amin'ny faritry ny razana tao amin'ny faritry ny tetikasa noho ny fanerena mafy, fifandonana, fandaharan'asa fampodiana ny governemanta, ny fanesorana ny taniny, ny loza voajanahary, na ny fampidirana ireo faritany ireo ho any amin'ny faritra an-drenivohitra.(GCF, 2018)

Ny politika (fanapahan-kevitra B.19/11¹⁰) dia manaiky fa matetika ny vahoaka teratany no manana ny mari-panondroana sy ny hetaheta izay miavaka amin'ny vondrona mahazatra ao amin'ny fiarahamonim-pirenena ary tsy manana ny modely nentim-paharazana amin'ny fanalefahana, ny fampifanarahana ary ny fampandrosoana. Amin'ny tranga maro, ny vahoaka teratany dia anisan'ireo faritra tena voahilikilika ara-toekarena sy marefo indrindra eo amin'ny mponina. Ny sata ara-toekarena, sosialy ary ara-dalànan'ireo vahoaka teratany dia mametra matetika ny fahafahany miaro ny zony, ny tombontsoany eo amin'ny tany, ny zaratany, ary ny harena voajanahary sy ara-kolontsaina, ary mety hametra ny fahafahan'izy ireo mandray anjara sy mahazo tombontsoa avy amin'ny hetsika fampandrosoana sy ny hetsika momba ny fiova ny toetrandro. Amin'ny tranga maro, tsy mahazo miditra ara-drariny amin'ny tombontsoa azo avy amin'ny tetikasa izy ireo, na tsy noforonina na omena amin'ny endrika mifanaraka amin'ny kolontsaina ny tombontsoa, ary tsy voatery ho voadinika araka ny tokony ho izy momba ny famolavolana na ny fampiharana ireo hetsika izay mety hisy fiantraikany lalina eo amin'ny fiainany na ny vondrom-piarahamonina misy azy ireo. Nankatoavin'ny filankevi-pitantanan'ny GCF ihany koa ny politikan'ny vahoaka teratany (fanapahan-kevitra GCF. B.19/11). Ny politikan'ny vahoaka indizeny dia mihatra amin'ny GCF, ny fikambanana ankatoavina ary ny manampahefana voatondro nasionaly (NDAs). Tafiditra ao anatin'ilay politika ny fiarovana henjana ho an'ireo tetikasa/fandaharanasa rehetra ahitana ireo vahoaka teratany (IPs). Mety ho tafiditra ao anatin'ireo olona voakasiky ny fandaharanasa ny "vondrom-poko", izay heverina ho mitovy amin'ny "vahoaka teratany" araka ny famaritana ampiasaina amin'ny Politikan'ny Vahoaka Teratany. Raha azo ampiharina ny ESS 7, dia efa nomanina ho antontan-taratasy misaraka ny Drafitry ny Hetsika ho an'ny Vahoaka Teratany.

5.1.2 Fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny

Ny politikan'ny lahy sy ny vavy (fanapahan-kevitra B.24/12(GCF, 2019a)¹¹(Manaiky fa ny fifandraisana eo amin'ny lahy sy ny vavy, ny anjara asa ary ny andraikitra dia manana fiantraikany lehibe eo amin'ny fahafahan'ny vehivavy sy ny lehilahy miditra sy mifehy ny fanapahan-kevitra, ny fananana sy ny loharano, ny fampahalalana ary ny fahalalana. Manaiky ihany koa izy fa mety hampitombo ny tsy fitoviana eo amin'ny lahy sy ny vavy ny fiantraikan'ny fiova ny toetrandro. Ny politikan'ny lahy sy ny vavy dia manaiky ihany koa fa ny fandraisana andraikitra momba ny fiova ny toetrandro dia maharitra kokoa, azo ekena ary mety hahatratra ny tanjony rehefa tafiditra ao anatin'ny famolavolana sy ny fampiharana ny tetikasa ny fitovian'ny lahy sy ny vavy sy ny fiheverana ny fanomezan-danja ny vehivavy. Ankoatra

¹⁰ [Politikan'ny vahoaka vazimba teratany | Tahirim-bola maitso ho an'ny toetr'](#)

¹¹ [Politika momba ny miralenta sy ny drafitra hetsika 2020-2023 | Tahirim-bola maitso ho an'ny toetr'](#)

izany, ny politikan'ny lahy sy ny vavy GCF dia manaiky fa ny vehivavy sy ny vondrom-piarahamonina marefo dia anisan'ny vahaolana amin'ny fiova ny toetrandro ihany koa ary tokony handray anjara amin'ny fifanakalozan-kevitra sy fanapahan-kevitra mahakasika azy ireo.

Manana tanjona telo lehibe ny politikan'ny lahy sy ny vavy ao amin'ny GCF:

- Mba hanohanana ny fitsabahana amin'ny fiova ny toetrandro sy ny fanavaozana amin'ny alàlan'ny fomba fijery feno momba ny lahy sy ny vavy, dia ampiharina ao anatin'ny andrim-panjakana sy ny tambajotran'ny mpiara-miombon'antoka, anisan'izany ireo fikambanana nahazo alalana (AEs), ny manampahefana voatondro nasionaly (NDAs), ary ny mpiara-miasa amin'ny fandefasana ny hetsika eo ambanin'ny fandaharan'asa GCF Readiness and Preparatory Support Program.
- Mba hampiroboroboana ny fampiasam-bola amin'ny toetrandro izay:
  - Mampiroborobo ny fitovian'ny lahy sy ny vavy amin'ny alàlan'ny fanalefahana ny fiova ny toetrandro sy ny hetsika fampifanarahana, ary
  - manamaivana ny loza ara-tsosialy, mifandraika amin'ny lahy sy ny vavy ary ny toetr'andro amin'ny hetsika rehetra momba ny fiova ny toetrandro;
- Mba handraisana anjara amin'ny fampihenana ny elanelana misy eo amin'ny lahy sy ny vavy amin'ny fiova ny toetrandro, dia vao mainka mampitombo ny olana ara-tsosialy, ara-toekarena ary ara-tontolo iainana amin'ny alalan'ny fampiasam-bola amin'ny toetrandro GCF izay olana momba ny fitovian'ny lahy sy ny vavy.

Ny fanadihadiana momba ny lahy sy ny vavy (GA) sy ny drafity ny hetsika momba ny lahy sy ny vavy (Drafity ny Hetsika ho an'ny lahy sy ny vavy) dia nomanina ho antontan-taratasy misaraka.

5.1.3 Fanararaotana, Fanararaotana ara-nofo, ary fanorisorenana (SEAH)

Ny fanararaotana sy ny fanararaotana ara-nofo dia manitsakitsaka ny fahamendrehana ny olombelona sy ny fenitra iraisam-pirenena eken'ny rehetra ary heverina ho tsy azo ekena hatrizay. Vokatry ny kolontsain'ny fanavakavahana sy ny tombontsoa ny herisetra ara-nofo, mifototra amin'ny fifandraisana tsy mitovy sy ny fahavitrihan'ny fahefana. Ny politikan'ny GCF momba ny fisorohana sy ny fiarovana amin'ny fanararaotana ara-nofo, ary ny fanorisorenana ara-nofo dia mametraka politikamtsy misy fandefarana ho an'ny (GCF, 2019b) (GCF, 2021b) Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana. Mametraka adidy mazava ho an'ny GCF Covered Individuals sy ny mpiara-miasa aminy izy mba hisorohana sy hamaliana Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana Mankahery sy mandray anjara amin'ny fandraisana anjara na ny fandraisana anjara amin'ny Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana.

Fanampin'izany, ny Politika momba ny Tontolo Iainana sy ny Sosialy (RESP) an'ny GCF dia ¹² mametraka fa ny hetsika rehetra tohanan'ny GCF dia hanolo-tena hisoroka, ary na aiza na aiza tsy azo atao ny fisorohana, dia manamaivana ny mety hisian'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny herisetra amin'ireo olona iharan'ny hetsika vatsian'ny GCF. Ny RESP dia mitaky, amin'ny ankapobeny, fa amin'ny trangan'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana, i) misy rafitra fanarenana ny fanarenana ny fitarainana azo tsapain-tanana sy feno sy iarahana amin'ireo sisa velona, anisan'izany ny fomba manokana ho an'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana ary, ii) ny fombafomba dia manome tolotra ara-potoana sy fanarenana ho an'ireo sisa velona.

5.2 Politikan'ny tontolo iainana sy sosialy ary fenitra ny governemanta Alemana

Amin'ny maha-sampan-draharahan'ny governemanta Alemana azy, ny GIZ dia mifamatotra ara-dalàna amin'ny lalàna Alemana sy ny fitsipika momba ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny sosialy. Ankoatr'izay, mihatra ny politika manokana ataon'ny governemanta ho an'ny asan'ny GIZ.

¹² GCF B.BM-2021/18 Nohavaozina ny politika momba ny tontolo iainana sy ny sosialy

Hatramin'ny 2017, ny GIZ dia nampiasa ny rafitra fitantanana ny fiarovana + ny lahy sy ny vavy¹³ isaky ny dingana fitantanana ny vaomiera amin'ny sehatry ny raharaham-barotra rehetra GIZ sy amin'ny antoko rehetra. Ireo manam-pahaizana manokana ao amin'ny biraon'ny fiarovana + ny lahy sy ny vavy ao amin'ny foiben'ny GIZ dia miantoka ny fanarahan-dalàna sy ny fitsipika ary manoro hevitra amin'ny fanadihadiana sy ny fanombanana ny loza mety hitranga ary koa ny famantarana ny fepetra fanalefahana sahaza, fa koa amin'ny fahafahana mahazo tombontsoa amin'ny sehatry ny politika fiarovana ny tontolo iainana, ny fiarovana ny toetrandro ary ny fampifanarahana amin'ny fiova ny toetrandro, ny fifandirana sy ny fahatsapana ny zava-misy, Zon'olombelona sy ny maha-lahy na maha-vavy. Ho an'ny loza mety hitranga amin'ny toetrandro, ny fanombanana dia ahitana ny loza mety hitranga amin'ny faharetan'ny toetrandro (izany hoe ny fahaiza-manao) amin'ny olona, ny tontolo iainana sy / na ny fotodrafitrasa, ary koa ny famoahana entona mandatsa-dranomaso vokatry ny tetikasa .

Ny fitantanana ny fiarovana ny GIZ+Gender dia nodinihina ho mifanaraka amin'ny politika ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy an'ny GCF ho ampahany amin'ny fankatoavana ny GIZ ho toy ny fikambanana mpanatanteraka ho an'ny GCF amin'ny 2017. Nahazo fankatoavana indray ny GIZ tamin'ny fiandohan'ny taona 2024.

5.2.1 Fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny vavy

Ny governemanta Alemàna dia manaraka ny politikan'ny fampandrosoana sy ny fampandrosoana mifantoka amin'ny feminista. Ity fomba fiasa politika ity dia tarihin'ireto fitsipika manaraka ireto: fomba iray manova ny lahy sy ny vavy, iraisan'ny rehetra, ary mifototra amin'ny zon'olombelona, ny fahatakarana ny maha-lahy na maha-vavy, ny fampiroboroboana ny zo, ny fisoloantena sy ny loharanon-karenan'ny vehivavy sy ny ankizivavy ary ireo vondrona voahilikilika, mampiroborobo ny hetsika iraisan'ny roa tonta ary miorina amin'ny fiaraha-miasa akaiky amin'ny fiarahamonim-pirenena (feminista). Ny Ministera Alemàna misahana ny Fiaraha-miasa sy ny Fampandrosoana ara-toekarena (BMZ) dia mikendry ny hampitombo ny isan'ireo tetikasa/fandaharan'asa mikendry ny fitovian'ny lahy sy ny vavy ho tanjona manan-danja ho an'ny 85% sy ireo tetikasa/fandaharan'asa mikatsaka ny fitovian'ny lahy sy ny vavy ary ny fanomezan-kery ny vehivavy ho tanjona voalohany ho 8% amin'ny taona 2025. Na ny¹⁴ BMZ na ny Biraon'ny Raharaham-bahiny Alemàna dia ¹⁵ samy nanomboka ireo paikady vaovao ireo tamin'ny Martsa 2023. Ankoatra izany, ny BMZ dia nanangana drafitra vaovao momba ny hetsika momba ny lahy sy ny vavy tamin'ny fararano 2023.

Ny paikadin'ny GIZ momba ny lahy sy ny vavy "Gender reloaded: Mila toe-tsaina ny fahitana - Ny fihetsika mihaona amin'ny asa"¹⁶ dia manome tari-dalana sy rafitra fandraisana andraikitra mafy orina amin'ny fampiroboroboana ny zo sy ny fahafahana mitovy ho an'ny olona rehetra na lahy na vavy, fironana ara-pananahana, ary ny maha-lahy na vavy ao anatin'ny GIZ sy ao anatin'ny sehatry ny fiaraha-miasa amin'ny mpiara-miasa fampandrosoana sy ny antoko vaomiera. Miaraka amin'ilay antsoina hoe Architecture, manam-pahaizana manokana ary olona mihoatra ny 500 eo amin'ny lahy sy ny vavy, ankoatra ny rafitra fitantanana ny lahy sy ny vavy, ny GIZ dia tsara toerana mba hahafeno ny fepetra takian'ny politikan'ny lahy sy ny vavy ao amin'ny GCF amin'ny fampielezana sy ny fampiharana ny politikan'ny fampandrosoana sy ny fampandrosoana feminista ao Alemàna.

5.2.2 Fanararaotana ara-nofa, fanararaotana ary fanorisorenana (SEAH)

Tsy mandefitra amin'ny endrika fanararaotana ara-nofa, fanararaotana ary fanorisorenana ao amin'ny orinasa ny politikan'ny GIZ ary tsy maintsy manaraka ny politikan'ny GIZ mandràra ny herisetra ara-nofa any amin'ny toeram-piasana ny mpiasa rehetra, araka ny mifototra amin'izany

- Ny Code of Ethics GIZ
- Ny fitsipi-pitondran-tena GIZ

¹³ [Fiarovana + rafitra fitantanana ny lahy sy ny vavy \(giz.de\)](#)

¹⁴ [Politika fampandrosoana ny vehivavy | BMZ](#)

¹⁵ [Politika ivelany feminista - Biraon'ny Raharaham-bahiny Federaly \(auswaertiges-amt.de\)](#)

¹⁶ [Paikadin'ny GIZ momba ny miralenta. Reloaded: Ny fahitana dia mila toe-tsaina - Ny fihetsika dia mifanaraka amin'ny asa](#)

- Politika momba ny zon'olombelona GIZ.

Ny GIZ dia mampiroborobo ny kolontsaina orinasa mifototra amin'ny soatoavina sy fitsipika etika manerantany¹⁷. Ny fahamarinan-toetra, ny fahamarinan-toetra, ny fanajana ny fahamendrehana ny olombelona, ny fisokafana ary ny tsy fanavakavahana no ivon'ity kolontsaina ity; Mandà tanteraka ny kolikoly sy ny kolikoly ny GIZ ary mijoro ho an'ny zon'olombelona¹⁸.

Ny fitsipika etika, ny soatoavina ary ny finoan'ny GIZ dia napetraka ao amin'ny Code of Ethics¹⁹. Ny tanjony dia ny hitarika ny asan'ny mpiasa ao amin'ny GIZ sy ireo izay miara-miasa amintsika. Nametraka politika manokana mandràra ny herisetra ara-nofo any amin'ny toeram-piasana ny GIZ, manondro ny sazy efa misy ao amin'ny politikany momba ny HR. Hatramin'ny taona 2021, ny sampana voatokana ao anatin'ny sampana Compliance and Integrity dia tompon'andraikitra amin'ny fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana ary koa manome rafitra fitarainana.

Laharam-pahamehana ny fiarovana ireo mpiampanga²⁰. Manadihady²¹ ny tatitra rehetra momba ny fanitsakitsahana ny Fehezan-dalàna mifehy ny fitondran-tena, ny fanavakavahana, ny fitondran-tena tsy mendrika ara-nofo, ny fanorisorenana amin'ny asa (fanolanana) na (hafa) fanitsakitsahana goavana ny fanarahana ny lalàna ny sampana misahana ny Fanarahana sy ny Fahamendrehana. Izany dia miantoka fa ny tatitra rehetra dia arahina, ary ny valiny rehetra dia misy vokany mety.

Ny zon'ny ankizy dia singa manan-danja amin'ny fomba fiasan'ny GIZ amin'ny zon'olombelona. Ny GIZ dia mandray andraikitra amin'ny fiarovana ny ankizy amin'ny asa aman-draharahany. Ny politikan'ny fiarovana ny ankizy²² GIZ dia mifanaraka amin'ny Code of Ethics an'ny GIZ, rafitra lanjan'ny GIZ. Ny politikan'izy ireo dia tarihin'ny rafitra ara-dalàna iraisam-pirenena momba ny zon'ny ankizy.

Ao anatin'ny fanombanana ny loza mety hitranga sy ny fepetra momba ny zon'olombelona (ESS 1, ESS 4), ireo karazana herisetra isan-karazany toy ny zava-mitranga ao anatin'ny vanim-potoana ao anatin'ny tetikasa, toy ny herisetra ara-batana, ara-nofo, ara-tsaina ary / na ny herisetra ara-drafitra, ny fahefana, ny hery sy/na ny fandrahonana, ny fifandraisana fahefana amin'ny ankapobeny, ny fanavakavahana ny vondron'ny mponina, ny kolikoly, ny fanadihadiana, ary ny firesahana raha toa ka hita ny loza tahaka izany. Mikasika ny fanatanterahana ireo sampana, ny tanjon'ny GIZ dia ny fanamafisana ny fahafahan'ny fikambanana miatrika ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana amin'ny alalan'ny rafitra fisorohana azy ireo.

a. Fitarainana sy fimonomononana

Ny rafitra Whistleblowing System napetraky ny GIZ²³ dia manolotra fantsona tatitra samihafa izay azo ampiasaina tsy mitonona anarana sy avy amin'ny olona rehetra. Ny fitarainana sy ny tatitra momba ny fanitsakitsahana ny lalàna, ny fanitsakitsahana ny fitsipika na ny fanitsakitsahana ny fitsipika ataon'ny mpiasa na ny antoko fahatelo (ohatra ny mpanome tolotra fifanarahana, ny mpandray famatsiam-bola) mifandraika amin'ny asan'ny GIZ, dia azo alefa amin'ny alàlan'ny Whistleblower Portal amin'ireto olana manaraka ireto:

- Kolikoly sy kolikoly,
- Fanodinkodinana, hosoka ary fanodinkodinam-bola,
- Fifandonan'ny tombontsoa,
- Fitondran-tena ratsy sy fanararaotana ara-nofo,
- Fanitsakitsahana ny zon'olombelona,
- Fanitsakitsahana ny adidy mifandraika amin'ny tontolo iainana (fanitsakitsahana ny lalàna momba ny tontolo iainana).

¹⁷ [Etika sy tsy fivadihana \(giz.de\)](#)

¹⁸ [Politika momba ny zon'olombelona GIZ](#)

¹⁹ [Fehezan-dalàna momba ny ethics.pdf \(giz.de\)](#)

²⁰ [Fampidirana \(bkms-system.com\)](#)

²¹ [Fanarahana \(giz.de\)](#)

²² [Kinderschutzpolicy-en \(giz.de\)](#)

²³ [GIZ Whistleblowing](#)

. Manaraka ny tatitra rehetra ny GIZ ary miantoka ny fanadihadiana hentitra sy ara-drariny, amin'ny fampiasana fomba fiasa manara-penitra sy mangarahara. Ny Code of Conduct an'ny GIZ dia milaza fa tsy misy olona manome vaovao amin'ny tranga voamarina mijaly noho ny tsy fahampian'ny vokatr'izany raha tsy tafiditra amin'ny fanitsakitsahana ny Lalàna na ny fitsipika hafa izy tenany. Ny fitarainana sy ny tatitra dia azo apetraka any amin'ny firenena GIZ na biraon'ny tetikasa, an-tsoratra na amin'ny fangatahana fivoriana, raha ilaina.

Hisy ny rafitra fanarenana ny fitarainana (Rafitra fanarenana ny fitarainana), mba hiatrehana ny fitarainana na fitarainana izay mety hitranga amin'ny mpandray tombontsoa na mpilalao antoko fahatelo mandritra ny fampiharana. Ny Grievance Recorrection Mechanism dia handinika ny fomba fijery mifanaraka amin'ny maha-lahy na maha-vavy mba hiatrehana amim-pahombiazana ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana. Ny torolàlana momba ny rafitra dia omena ao amin'ny Appendix amin'ity antontan-taratasy ity.

6. Toe-javatra fototra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy any amin'ireo faritra kendrena

6.1 Faritra sy distrika hanatanterahana ny tetikasa

Mikendry faritra enina eto Madagasikara ny tetikasa hatolotra: Androy sy Anosy any amin'ny faritra atsimon'ny firenena, Atsimo-Atsinanana, Vatovavy ary Fitovinany (Vatovavy-Fitovinany teo aloha) any amin'ny faritra atsimo atsinanana, ary Atsinanana any amin'ny faritra atsinanana (jereo ny Sary 4). Ireo faritra misy ny tetikasa sy ny faritra mifandraika amin'izany, voatanisa ao amin'ny

Latabatra 2, dia nofanantenana tamin'ny fanadihadiana amin'ny antsipiriany momba ny toe-javatra ara-tsosialy sy ara-toekarena, ny mari-pamantarana ny fiova ny toetrandro, ary ny fampiharana sy ny faharetana. Ireo faritra enina ireo dia samy mampiseho taha ambony ka hatramin'ny avo dia avo amin'ny mponina any ambanivohitra izay miantehitra amin'ny fambolena, manomboka amin'ny 72.3% ka hatramin'ny 92.4%. Ireo faritra ireo ihany koa no faritra laharam-pahamehana ho an'ny governemanta Malagasy, indrindra fa ireo any amin'ny faritra atsimo atsinanana sy atsinanan'ny firenena, izay heverina ho anisan'ireo mahantra indrindra ao amin'ny firenena izay manana tahan'ny fahantrana ara-bola avo dia avo. Ireo faritra ireo dia manana hery ara-pambolena goavana tsy misy fangarony amin'ny famokarana vokatra ara-bola lehibe, mahatonga azy ireo ho faritra mahabe fanantenana ho an'ny fampandrosoana ara-toekarena. (INSTAT Madagascar, 2020)

Sary 4: Sarintanin'ny faritra misy ny tetikasa

Loharano: GIZ

Latabatra 2. Distrika isam-paritra

Androy	Anosy	Atsimo-Atsinanana	Vatovavy	Fitovinany	Atsinanana
Bekily	Betroka	Farafangana	Mananjary	Vohipeno	Toamasina II
Ambovombe	Taolagnaro	Vondrozo	Ifanadiana	Manakara Atsimo	Mahanoro
Beloha	Amboasary Atsimo	Vagaindrano	Nosy Varika	Ikongo	Brickaville
Tsihombe					Vatomandry

Ny zava-misy ara-tsosialy sy ara-toekarena

Ireo faritra any atsimo sy atsimo atsinanan'i Madagasikara dia mampiseho tondro ambany dia ambany amin'ny fampandrosoana. Ny dimy amin'ireo faritra enina lasibatra (Androy, Anosy, Atsimo-Atsinanana, Vatovavy ary Fitovinany) dia miavaka amin'ny fitambaran'ny fahantrana ara-bola avo dia avo eo amin'ny 90% ary mihoatra ny 80% amin'ny mponina miankina amin'ny fambolena no fivelomany. Ny fanadihadiana ny zava-misy sy ny sakana dia nanambara fa ambany ny vokatra ara-pambolena noho ny antony samihafa, anisan'izany ny fomba fambolena tsy maharitra, ny tsy fahampian'ny mechanization, ny tsy fahampian'ny fahazoana fitarihan-drano, ary ny vokatra kalitao, ary koa ny fanohanana voafetra avy amin'ny andrim-panjakana sy ny teknika. Ny zava-misy ara-tsosialy sy ara-toekarena dia manasongadina ny filàna maika hampiroborobo ny asa fambolena ho an'ny fidiram-bola ambony kokoa sy ny fivelomana azo antoka kokoa any amin'ireo faritra dimy ireo. Na dia mampiseho tondro ara-tsosialy sy ara-toekarena tsara kokoa aza ny faritra fahenina, Atsinanana, mbola mihoatra ny 70% ny tahan'ny fahantrana ara-bola. Ny fampidirana azy ao amin'ny PrAda 2+ dia mifanaraka amin'ny lanjany stratejika amin'ny fidirana amin'ny sehatra tsy miankina, satria io no toerana misy ny seranan-tsambo sy foibe ara-toekarena lehibe indrindra eto Madagasikara, Toamasina.

Faharefona amin'ny fiova ny toetrandro

Miatrika loza goavana amin'ny fiantraikan'ny fiova ny toetrandro i Madagasikara. Ny fampifanarahana manerantany sy ny mari-pamantarana marefo, toy ny Notre Dame Global Adaptation Initiative (ND-GAIN), dia mametraka ny firenena ho eo amin'ny laharana faha-169 amin'ny firenena 181 (izay 1 no maneho ny isa tsara indrindra ary 181 ny ratsy indrindra). Ao amin'ny firenena, ireo faritra voafantina dia anisan'ireo marefo indrindra amin'ny fiova ny toetrandro, indrindra fa mikasika ireto loza mitatao amin'ny toetrandro manaraka ireto: ny fiakaran'ny mari-pana, ny fitomboan'ny mari-pana sy ny haintany, ny rotsak'orana tafahoatra, ary ny rivo-doza. Misy fiantraikany ratsy eo amin'ny fambolena ireo loza ireo, ary mandrahona mivantana ny fiveloman'ny ankamaroan'ny mponina. Efa mampiseho fironana ratsy sahady ny angon-drakitra momba ny fiova ny toetrandro, toy ny fihenana ny rotsak'orana sy ny fiakaran'ny mari-pana. Araka ny nasongadina tao amin'ny Climate Rationale (Annex 2a), ny fiova ny toetrandro dia mety hiharatsy kokoa amin'ny famokarana vola sy sakafo, izay mitarika fatiantoka goavana ho an'ireo tantsaha madinika.

Fiheverana hafa

Ireo faritra voafantina no laharam-pahamehana ho an'ny fampandrosoana ny governemantan'i Madagasikara noho ny antony maro. Any amin'ny faritra atsimon'ny firenena, Androy sy Anosy (ampahany amin'ilay antsoina hoe Grand Sud) no tena ifantohana noho ny fahakelezan'ny tondrom-pandrosoana sy ny fiakaran'ny haintany. Mampitombo ny hanoanana, ny tsy fahampian-tsakafo ary ny tsy fahampian-tsakafo any amin'ireo faritra ireo ny haintany, ankoatra ny fotodrafitrasa ratsy izay mahatonga ireo faritra ireo ho sarotra idirana. Mba hikendrena tsara kokoa ny fampiasam-bola amin'ny fampandrosoana any amin'ireo faritra ireo, ny governemanta dia nampiroborobo ny fampandrosoana ny 'Drafitra vonjy taitra ao amin'ny Great South' tamin'ny 2021. Ity drafitra ity dia namaritra paikady maharitra ho an'ny vokatra haingana sy mivaingana amin'ny ady amin'ny hanoanana, ary ho fampiroboroboana ny fampandrosoana ara-tsosialy sy ara-toekarena ao amin'ny faritra Anosy sy Androy. Na izany aza, tsy tanteraka mihitsy ilay drafitra noho ny tsy fahampian'ny famatsiam-bola, ka nahatonga ireo faritra ireo ho tsy voakarakara. Vokat'izany, mbola miatrika olana ara-pivoarana maharitra ireo faritra ireo ary mitaky famatsiam-bola sy loharanom-bola fanampiny mba hiatrehana ny fanamby ara-tsosialy sy ara-toekarena tsy mitsahatra ary hifanaraka amin'ny fiantraikan'ny fiovaovan'ny toetrandro. Raha tsy misy ny fanohanana ara-bola kinendry, dia tsy azo inoana fa hahatratra fampandrosoana maharitra na hanatsara ny fiadanana'ny mponina ao aminy ny faritra.

Ankoatra ny tondro ara-tsosialy sy ara-toekarena marefo ao amin'ny faritra, miaraka amin'ny tsy fahampian'ny sakafo sy ny tsy fahampian-tsakafo miparitaka manerana ny morontsiraka atsinanana, dia mahaliana ny governemanta ireo faritra ireo noho ny mety ho voka-pambolena goavana tsy voatrandraka amin'ny vokatra ara-toekarena. Ny GIZ dia manana traikefa matanjaka sy fampiharana any amin'ireo faritra ireo, miaraka amin'ireo biraom-paritra efa misy, tambajotram-piaraha-miasa malalaka, fifandraisana amin'ny manampahefana sy vondrom-piarahamonina eo an-toerana, ary

fahalalana lalina momba ny toe-javatra sy ny sakana eo an-toerana, manamafy ny fahafahan'ny tetikasa hahatratra ny fiantraikany amin'ny sehatra.

6.2 Momba ny ara-tsosialy sy ara-toekarena

6.2.1 Demografika

Tamin'ny taona 2020, novinavinaina hijoro ho 27 tapitrisa ny mponina eto Madagasikara, ary manakaiky ny 50% ny vehivavy. Araka ny vinavinana ny Banky Iraisam-pirenena, nahatratra 30,4 tapitrisa ny isan'ny mponina tamin'ny 2023, ka vehivavy ny 49,9% ary 50,1% lehilahy. (INSTAT Madagascar, 2020) Na dia any ambanivohitra aza ny ankamaroan'ny Malagasy, nihamafy ny fifindra-monina mankany amin'ny faritra an-tanàn-dehibe tao anatin'ny roapolo taona farany, izay nitarika ny fitomboan'ny isan'ny mponina any amin'ny faritra an-tanàn-dehibe. (World Bank, 2024). Ny mponina an-tanàn-dehibe dia mivangongo indrindra ao Antananarivo, renivohitr'i Madagasikara, sy ny tanànan'i Toamasina, Antsirabe ary Mahajanga, izay samy manana mponina eo amin'ny 200.000 ka hatramin'ny 300.000 mponina.

Mifanaraka amin'ny fironana nasionaly, ary ankoatra an'i Atsinanana, maherin'ny 80% amin'ny mponina ao amin'ny faritra tetikasa no monina any amin'ny faritra ambanivohitra, indrindra any Atsimo-Atsinanana, Vatovavy ary Fitovinany. Heverina ho avo dia avo ny fiankinan-doha amin'ny fambolena hivelomana, ary manodidina ny 90% amin'ny mponina no miantehitra amin'io sehatra io. Ao Androy, Atsinanana, ary Atsimo-Atsinanana, nitombo avo roa heny ny hakitroky ny mponina teo anelanelan'ny taona 1993 sy 2013, ary misy fitomboana lehibe ihany koa ao Anosy, Vatovavy ary Fitovinany ihany koa. Androy, Atsimo-Atsinanana, Vatovavy ary Fitovinany no anisan'ireo faritra tsy dia misy mponina loatra ao amin'ny firenena. (Radomanana, 2020)

Amin'ny ankapobeny, ireo faritra enina amin'ny tetikasa dia mampiseho ny haavon'ny fahantrana ara-materialy. Ny efatra amin'ireo faritra enina ao amin'ny tetikasa dia mampiseho ny tahan'ny fahantrana manakaiky ny 90%, na mihoatra ny 90% (Androy, Atsimo-Atsinanana, Vatovavy ary Fitovinany), izay ambony lavitra noho ny salanisa nasionaly 76%. Ny fahantrana eto Madagasikara indrindra indrindra no miantraika amin'ny faritra ambanivohitra, izay mahantra ny 83,4% amin'ny mponina, raha oharina amin'ny 21,8% any amin'ny faritra an-drenivohitra. Latabatra 3 Fintino ny tondro ara-tsosialy sy ara-toekarena manan-danja ao amin'ny faritra misy ny tetikasa.

Latabatra 3: Tondro ara-tsosialy sy toekarena

	Fitambaran' ny mponina ²⁴	Ny isan-jaton'ny mponina any ambanivohitra	Ny isan-jaton'ny mponina miankina amin'ny fambolena	Tahan'ny fahantrana
Androy	966,708	90.4%	92.4%	95%
Anosy	858,988	83.8%	86.1%	88%
Atsimo-Atsinanana	1,095,667	92.8%	92.6%	95%
Vatovavy & Fitovinany	1,534,754	90.5%	91.8%	92%
Atsinanana	1,562,330	72.4%	72.3%	71.3%

Loharano: (INSTAT Madagascar, 2020)

Vondron'olona marefo sy/na voahilikilika

Vondrona maro ao amin'ny faritra no fantatra fa marefo:

- Vehivavy: maro ireo vehivavy no tsy manana fidiram-bola maharitra sy maharitra. Fanampin'izany, matetika voafetra ny fahafahany miditra amin'ny tany noho ny tsy fisian'ny zo

²⁴ Mifandraika amin'ny vinavinana ny mponina amin'ny taona 2020. INSTAT Madagascar. (2020). Resultats globaux du RGPH-3 de 2018 de Madagascar – Annex 1.

lova amin'ny tany fambolena ary matetika voahilika amin'ny dingana fandraisana fanapahan-kevitry ny vondrom-piarahamonina.

- Olona voahilika ara-tsosialy²⁵: ahitana olona tsy manana zom-pirenena, reny tokan-tena, ary olona manana fahasembanana ity vondrona ity. Ireo olona ireo dia sahirana amin'ny fandraisana anjara amin'ny hetsika miteraka fidiram-bola, izay manakana ny fahafahan'izy ireo mahazo fahaleovantena ara-toekarena.
- Fianakaviana tantsaha miaina anaty fahantrana lalina: matetika tsy manana tany ireo fianakaviana ireo ary voafetra ny fahafahany mahazo tolotra eo an-toerana, toy ny fampindramam-bola avy amin'ny fambolena tsy miankina, fanohanana avy amin'ireo tetikasa fampandrosoana, ary ny famatsiam-bolam-panjakana avy amin'ny Tahirim-bola ho Fampandrosoana ny Fambolena (FDA), noho ny tsy fahampian'ny loharanon-karena ho an'ny fiantohana sy/na ny fanomezana ny anjara birikiny manokana. Miaritra ny tsy fandriampahalemana ara-tsakafo ihany koa izy ireo.
- Tsy mpikambana ao amin'ny kaoperativa na fikambanana mpamboly: ny tokantrano mpamboly tsy mandray anjara amin'ny vondrona toy izany dia matetika voahilika amin'ny tolotra isan-karazany atolotra amin'ny alalan'izy ireo, toy ny fanampiana ara-teknika, ny fampindramam-bola amin'ny fambolena, ny fidirana amin'ny fidirana sy ny tambajotra noho ny fivarotana ny vokatra ara-pambolena.
- Tokantrano tantsaha iharan'ny fikorontanan'ny toetr'andro: fianakaviana monina any amin'ny faritra tena atahorana ho tratran'ny fikorontanan'ny toetr'andro toy ny faritra atsinanana sy atsimo atsinanan'i Madagasikara, izay mety hisy rivodoza mahery vaika, ary any amin'ny faritra atsimo (Androy, ampahany amin'i Anosy), izay mety haharitra volana maromaro ny haintany.
- Ireo mpamokatra ny vokatra ara-bola: ireo tantsaha izay mifantoka fotsiny amin'ny voly ara-bola, toy ny lavanila, ny dipoavatra, ny cloves ary ny kafe, dia tena marefo amin'ny fiovaovan'ny vidin'ny tsena sy ny loza voajanahary izay mety hanohintohina ny fiveloman'izy ireo.

6.2.2 Ny rafitra ara-tsosialy sy ny fitantanana ny fiarahamonina

Mampiantrano foko maro i Madagasikara, ny Merina no lehibe indrindra, arahan'ny Betsimisaraka sy ny Betsileo. Misy ihany koa ireo vitsy an'isa, anisan'izany ny Comoriens, Créole, Frantsay ary Indiana. Ahitana foko maro ny fitatra amin'ny fahasamihafana ara-poko ao amin'ny firenena, ny faritra atsinanana sy atsimo atsinanan'ny firenena izay hiasan'ny tetikasa PrAda 2+.

Any amin'ny faritra atsinanana, miaina manamorona ny morontsiraka atsinanan'ny firenena ny vondrom-poko Betsimisaraka. Ny Betsimisaraka no tena mipetraka, miankina indrindra amin'ny fambolena sy ny jono ho fiveloman'izy ireo. Ny vondrom-poko Antambahoaka sy Antanala no monina ao amin'ny faritr'i Vatovavy, izay ny fambolena vary sy ny fambolena no tena asa ara-toekarena. Ny faritr'i Fitovinany dia fonenan'ny foko Antaimoro, raha ny Atsimo-Atsinanana kosa dia onenan'ny foko Antaisaka sy Antaifasy, fantatra amin'ny fampiharana ny fambolena na fambolena. Ao Anosy, ny mponin'i Antanosy dia mahay manjono, indrindra fa any amin'ny morontsiraka atsinanana. Ny Antandroy, hita ao amin'ny faritra Androy, dia olona mpifindrafindra monina matetika noho ny fiovan'ny toetr'andro. Anisan'ny asa lehibe ataon'izy ireo ny fiompiana omby sy ny ruminants kely, miaraka amin'ny fambolena fambolena vokatra toy ny katsaka, sorghum, millet ary mangahazo.

Ny fitantanana ao an-toerana dia voataonan'ny rafitra manara-penitra, izay nofaritana ho toy ny mpanjaka. Ny fifehezana ny fanjakana dia mifototra amin'ny firazanana izay maharitra taranaka ao anatin'ny foko iray ihany. Raha tondroina amin'ny fitantanana ny fifandirana ao an-toerana sy ny fanapahan-kevitry ny vondrom-piarahamonina noho ny antony nentim-paharazana ny rafi-panjaka, ny raharaham-bahoaka mahazatra dia tantanan'ny lehiben'ny *Fokontany* (vohitra) (na ben'ny tanàna). Ny ben'ny tanàna no misolo tena ny fahefana ambony indrindra eo amin'ny sehatry ny fiarahamonina saingy tsy maintsy manontany ny mpanjaka rehefa misy fanapahan-kevitra iray misy fiantraikany bebe kokoa eo amin'ny fiainana andavanandron'ny vondrom-piarahamonina.

---

²⁵ Ohatra, ao amin'ny faritr'i Vatovavy, hita ho tsy mahazatra ny kambana ary heverina ho loharanon'ny loza. Manakana ny fidiran'izy ireo amin'ny fiarahamonina sy ny toekarena izany fomba fijery izany, izay mitarika amin'ny fanilikiliana ara-tsosialy sy ny fahafahana miditra amin'ny loharano sy ny fahafahana manao zavatra.

Ny soatoavina ara-tsosialy ao anatin'ny vondrom-piarahamonina dia toa tena mpandala ny nentin-drazana, maneho ny fahatsiarovan-tena matanjaka amin'ny ambaratongam-pahefana sy ny andraikitra ara-tsosialy. Misy rafitra fitantanana ny vondrom-piarahamonina mifototra amin'ny rafitra voalaza fa an'ny mpanjaka ao amin'ny faritra Vatovavy, Fitovinany ary Atsimo Atsinanana. Ahitana andraikitra ara-tsosialy isan-karazany ho an'ny mpanjaka sy ny loholona, fantatra amin'ny anarana hoe *Tangalamena* na *Sojabe ny rafitra*. Hajaina fatratra ao anatin'ny fiarahamonina ireo zokiolona ary manana fahefana lehibe amin'ny fitantanana ny raharaham-piarahamonina. Any amin'ny faritr'i Atsinanana, Anosy sy Androy, ireo zokiolona avy ao an-tanàna, antsoina hoe *Tangalamena* na *Ray aman-dreny*, dia mandray ny andraikitra ny fitantanana ny vondrom-piarahamonina, miasa ho mpanapa-kevitra indrindra any amin'ireo faritra lavitra izay *zara raha miditra an-tsehatra* ny manampahefama-panjakana, ankoatra ireo lehiben'ny Fokontany .

Ny fitantanana ny vondrom-piarahamonina any amin'ny faritra ambanivohitra no sehatra voalohany indrindra ho an'ny mpanjaka sy ny loholona, indrindra amin'ny fitazonana ny fomban-drazana, ny famahana ny fifandirana eo an-toerana, ny fitantanana ny tanin'ny razana, ary ny fametrahana fenitra mahazatra. Ny raharaham-bahoaka - toy ny fanisam-bahoaka, ny fanomanana ny antontan-taratasy-panjakana (ohatra, ny fahaterahana, ny fanambadiana ary ny taratasy fanamarinana ny trano fonenana), ary ny fanangonana hetra - dia tantanan'ny lehiben'ny *Fokontany* sy ny ben'ny tanàna.

Any amin'ny faritra atsinanana sy atsimo atsinanan'i Madagasikara, manana anjara toerana lehibe eo amin'ny fiaraha-monina ny loholona na ny mpanjaka eo an-toerana. Amin'ny alalan'ny fifampidinihana eo amin'ny fiarahamonina sy ny roa tonta, dia tompon'andraikitra amin'ny fitsipika sy ny fanapahan-kevitra izy ireo raha toa ka misy ny fifandonana amin'ny tanjona hitazonana ny fandriampahalemana sy ny fitoniana ara-tsosialy. Matetika ny fifandirana no resahina amin'ny fivoriana ny vondrom-piarahamonina izay ahitana ireo antoko tafiditra amin'izany mampiseho ny raharahany. Ny loholona na ny lehiben'ny firazanana dia avy eo dia mitsara araka ny fifanarahana ara-tsosialy voalaza ao amin'ny Dina. Ireo rafitra famahana olana nentim-paharazana ireo dia mifototra amin'ny fifanarahana ara-tsosialy napetraky ny vondrom-piarahamonina (na Fokonolona). Amin'ny ankapobeny dia aleon'ny vondrom-piarahamonina mamaha ny fifandirana amin'ny alalan'ity rafitra nentim-paharazana ity, fa tsy mandray anjara amin'ny manampahefana ao an-toerana, toy ny lapan'ny tanàna na ny zandarimaria. Handray anjara amin'ny fahamarinan-toerana ara-tsosialy amin'ny alalan'ny fanamafisana ny fifandraisana ara-tsosialy ny fandraisana andraikitra toy ny fampiroboroboana ny tambajotran'ny tantsaha mpitarika, araka ny nampiroboroboan'ny tetikasa. Mampihena ny mety hisian'ny fifandirana eo amin'ny fiarahamonina izany fomba izany ary manamafy ny firaisankinan'ny mpamokatra.(FAO, 2023a)

Nasongadin'ireo mpandray anjara fa raisin'ireo vondrom-piarahamonina ao an-toerana ho toy ny lova ara-kolontsaina ny toerana sasany, toy ny *fasan-drazana* na *kibory* (midika hoe "fasan-drazana"), mifandray lalina amin'ny fiainam-piarahamonin'izy ireo. Ancestral, tany masina dia ampiasaina amin'ny fombafomba izay ifandraisan'ny fiaraha-monina amin'ny razambeny mba hikatsaka fitahiana. Ny tany masina dia tantanin'ny fitsipika mahazatra mahazatra, anisan'izany ny fangatahana fahazoan-dalana avy amin'ny lehiben'ny foko mba hahazoana miditra sy²⁶ mametra ny fananan-tany. Tantanin'ny rafitra nentim-paharazana tarihin'ny mpanjaka sy / na lohan'ny firazanana, matetika ny vehivavy no voahilika amin'ny dingana fanapahan-kevitra.

6.2.3 Fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny vavy ary ny fanomezan-danja ny vehivavy²⁷

Mitana ny laharana faha-143 amin'ireo firenena 191 i Madagasikara ao amin'ny Tondron'ny Tsy Fitovian'ny Lahy sy ny Vavy ao amin'ny PNUD²⁸ (GII) (UNDP, 2021). Na dia teo aza ny fivoarana kely teo amin'ny GII, nanomboka tamin'ny 0.675 tamin'ny 1995 ka hatramin'ny 0.556 tamin'ny 2021, dia mbola mitoetra ao amin'ny Vondrona Low-Human Development Group, eo anelanelan'i Sodana sy

²⁶ Mandràra ny fidiran'ny vahiny na ny mpifindra monina ny lalàna henjana momba ny fidirana.

²⁷ Ny fampahalalana fanampiny momba ny olana momba ny lahy sy ny vavy dia azo jerena ao amin'ny Annex 8 amin'ny FP.

²⁸ Ny tondro momba ny tsy fitoviana eo amin'ny lahy sy ny vavy (GII) dia maneho ny tsy fahampian'ny lahy sy ny vavy amin'ny zava-bita amin'ny lafiny telo: ny fahasalamana ara-pananahana, ny fanomezan-danja ary ny tsekenan'ny asa. Ny GII dia manomboka amin'ny 0, izay mitovy ny saran'ny vehivavy sy ny lehilahy, ka hatramin'ny 1, izay ny saran'ny lahy sy ny vavy iray dia tsy dia tsara araka izay azo atao amin'ny lafiny rehetra. Ny soatoavina GII ambany dia maneho fampisehoana tsara kokoa momba ny tsy fitoviana eo amin'ny lahy sy ny vavy. Azo jerena ato ny antsipiriany bebe kokoa momba ny fikajiana ny mari-pamantarana: http://hdr.undp.org/sites/default/files/hdr2022_technical_notes.pdf

Gambia i Madagasikara. Ny zavabitan'i Madagasikara amin'ny fanatrarana ny fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny vavy dia ambany raha oharina amin'ireo firenena hafa ao amin'ny Nosy Kely (SIDS) sy ireo firenena ao amin'ny faritra Afrika Atsimon'i Sahara (SSA), izay manana taha ambony indrindra amin'ny fahafatesan'ny reny sy ny fahaterahan'ny tanora. 17% monja amin'ny seza ao amin'ny parlemanta no azon'ny vehivavy raha oharina amin'ny 25% amin'ny SIDS sy SSA ary vitsy kokoa ny vehivavy tonga amin'ny ambaratonga faharoa. Na izany aza, mavitrika kokoa amin'ny tsenan'ny asa ny vehivavy Malagasy raha oharina amin'ireo mitovy taona aminy any amin'ny firenena hafa ary manakaiky tokoa ny tahan'ny fandraisan'anjaran'ny lehilahy (81%, raha oharina amin'ny 62% [SSA] sy 50% [SIDS]).

Ny vehivavy no mandrafitra ny atsasaky ny mponina ao amin'ny firenena, ary ny tanora no mandrafitra ny ampahany betsaka amin'ny vahoaka malagasy ho an'ny vehivavy, na ho an'ny lehilahy. Any amin'ny faritra ambanivohitra sy an-tanàn-dehibe, somary ambony kokoa noho ny an'ny lehilahy ny isan'ny vehivavy: 51,9% any amin'ny faritra an-drenivohitra ary 50,4% any amin'ny faritra ambanivohitra. Ankoatra izany, vehivavy no mitarika ny ampahefatry ny tokantrano eto Madagasikara. Fahita kokoa (32%) any amin'ny faritra an-drenivohitra ny tokantrano vehivavy raha oharina amin'ny any amin'ny faritra ambanivohitra (23%). Androy, Anosy, Atsinanana ary Atsimo-Atsinanana dia anisan'ireo faritra manana taha ambony amin'ny tokantrano manana loha vehivavy manomboka amin'ny 24,6% ka hatramin'ny 38,4%, ambonin'ny salan'isan'ny Madagasikara 24%. (INSTAT Madagascar, 2020)

Arakaraky ny haavon'ny fanabeazana, ny ambany kokoa ny fitoviana eo amin'ny ankizilahy sy ny ankizivavy amin'ny ambaratonga faharoa sy ambony, ka manimba ny ankizivavy any ambanivohitra, indrindra indrindra. Ho an'ireo ankizivavy 15 ka hatramin'ny 17 sy 18 ka hatramin'ny 25 taona monina any ambanivohitra, 10,3% sy 5,3% ny isan'ny mpianatra any an-tsekoly raha oharina amin'ny 43,5% ho an'ny sokajin-taona eo anelanelan'ny enin-taona sy folo taona. Ny fitomboan'ny fironana amin'ny fialan-tsasatra any an-tsekoly eo amin'ireo ankizivavy efa lehibe dia azo hazavaina amin'ny alalan'ny tranga ambony kokoa amin'ny fanambadiana aloha sy ny fitondrana vohoka. Ao Androy, Anosy, Atsimo-Atsinanana eo anelanelan'ny 41% sy 51% amin'ireo vehivavy 15 ka hatramin'ny 49 taona no tsy nahazo fanabeazana ara-dalàna mihitsy. Araka izany, ireo faritra telo ireo no manana taha ambony indrindra amin'ny tsy fahaizana mamaky teny sy manoratra raha oharina amin'ireo faritra hafa any atsimon'i Madagasikara. (INSTAT Madagascar, 2020) Ao amin'ny tokantrano mahantra, ny ankizilahy dia mety hanohy ny fianarana, satria ny ankizivavy no tena voatendry ho amin'ny anjara asa nentim-paharazana. Vokatry'izany, ny ankizivavy sy ny vehivavy dia tsy dia manana fahafahana hahazo fahafahana hahazo fahaleovantena. Ny toe-javatra manjaka dia mitazona fifandraisana tsy mitovy sy eo amin'ny taranaka, mametraka ny lehilahy sy ny ankizilahy ho eo anoloan'ny vehivavy sy ny ankizivavy..

Matetika ny fomban-drazana sy ny fomba amam-panao no fototry ny fanoavan'ny vehivavy ny rainy sy ny rahalahiny ary ny vadiny. Any amin'ny faritra atsimo-atsinanana, manamafy ny fanavakavahana ho fenitra ara-tsosialy ny fahefan'ny manampahefana nentim-paharazana ao an-toerana. Ny fakan-kevitra takiana amin'ny manampahefana amin'ny hetsika nentim-paharazana manan-danja dia mitarika hatrany amin'ny fanjakazakan'ny lehilahy, amin'ny ankapobeny. Ny fahafatesana sy ny fanajana ireo razambe izay mamaritra ny fiarahamonina malagasy izay mitana ny fenitra ara-tsosialy, dia mandresy lahatra ny fiarahamonina tsy hanakorontana ny lamina napetraka mankany amin'ny fitoviana bebe kokoa.

Raha fintinina, ireo faritra ao amin'ny tetikasa dia mampiseho lamina iraisana amin'ny fitsipika mahazatra momba ny lahy sy ny vavy ao amin'ny fizarana asa, miaraka amin'ireo lehilahy izay mihevitra ny fifehezana sy ny fanatanterahana asa mitaky ara-batana, ary ny vehivavy mifantoka amin'ny anjara asa fanabeazana, mikarakara ny asa eo akaikin'ny trano sy ny vohitra noho ny anjara asany ao an-tokantrano izay voafetra ny fahafahany mivezivezy. Ny vokatry avy amin'ny fakan-kevitra avy amin'ny vondrom-piarahamonina dia mampiseho anjara asa lalina eo amin'ny lahy sy ny vavy, izay mandrafitra ny fizarazaran'ny asa sy ny fotoana ao anatin'ny tokantrano. Mbola mitohy ny fitoviana eo amin'ny fizarana asa fanabeazana sy famokarana eo amin'ny lehilahy sy ny vehivavy ao amin'ny faritra. Na izany aza, ny enta-mavesatra roa ananan'ny vehivavy amin'ny anjara asa ara-pananahana sy ny fiheverana ny andraikitra sasany nentim-paharazana ho an'ny lehilahy ho an'ireo tokantrano tokan-tena, miaraka amin'ny fahakelezan'ny fizevizezena, dia manondro ny fivoaran'ny fahavitrihan'ny lahy sy ny vavy amin'ny hoavy, na dia eo aza ny fifandraisana tsy tapaka amin'ny fenitra nentim-paharazana.

6.2.4 Asa

Tamin'ny taona 2022, 2,1% ny tahan'ny tsy fananan'asa teto Madagasikara, nidina 2,3% tamin'ny taona 2021. Tombanana ho 77,9% amin'ny tokantrano no manao fambolena, anisan'izany ny jono sy ny ala, ho toy ny asa ara-toekarena, ary 36,1% amin'ny tokantrano no miompy omby. Ny tahan'ny lehilahy miasa amin'ny asa ara-dalàna dia eo amin'ny efatra ka hatramin'ny dimy isan-jato eo ho eo raha oharina amin'ny an'ny vehivavy. (Trading Economics, 2023). Any amin'ny faritra atsimo atsinanana sy atsinanana'i Madagasikara, ambany kokoa ny tahan'ny isan'ny mpiasa mavitrika raha oharina amin'ny eto Madagasikara amin'ny ankapobeny. Latabatra 4 mampiseho ny tahan'ny tsy fananan'asa isaky ny faritra tsirairay, miaraka amin'ny faritra telo manana taha ambony kokoa noho ny salanisa nasionaly. (INSTAT Madagascar, 2020)

Latabatra 4: Tahan'ny tsy fananana asa any amin'ireo faritra misy tetikasa

Faritra	Tahan'ny tsy fananan'asa (%)
Androy	3.4
Anosy	3.6
Atsimo-Atsinanana	3.8
Vatovavy sy Fitovinany	4.7
Atsinanana	5.1
Madagasikara	4.2

Loharano:

Madagascar, 2020)

(INSTAT

Betsaka kokoa ny asa any amin'ny faritra atsimon'i Madagasikara raha oharina amin'ny any amin'ny faritra atsimo atsinanana sy atsinanana, noho ny fampiasam-bola tsy miankina amin'ny fitrandrahana harena ankibon'ny tany ao Anosy. Ny toeram-pitrandrahana Rio Tinto akaikin'i Fort Dauphin ao Anosy dia mampiasa olona tomanana ho 3.300, ny 55% amin'izy ireo dia Malagasy avy any Anosy ary ny 33% dia mpiasa mpifindra monina Malagasy. Ny tahan'ny mponina miasa amin'ny mponina miasa ao Anosy dia 65.6%, ambonin'ny salanisa nasionaly. Ao Androy, somary ambony kokoa noho ny an'i Madagasikara ny taha amin'ny ankapobeny, 61,5% . Avo kokoa ny tahan'ny asa amin'ny aterineto any ambanivohitr'i Androy raha oharina amin'ny any amin'ny faritra an-drenivohitra, 96,9% sy 94,2%. Atsimo-Atsinanana dia iray amin'ireo faritra manana fidiram-bola ambany indrindra isaky ny mponina ary taha ambony indrindra amin'ny tsy fahampian-tsakafo eto Madagasikara. Efa ho ny 91%-n'ny mponina ao aminy no mirotsaka amin'ny fambolena, jono, ary ny ala. Ao Vatovavy sy Fitovinany, 54,3% ny tahan'ny asa ho an'ny lehilahy ary 45,7% ho an'ny vehivavy 15 ka hatramin'ny 59 taona, miaraka amin'ny fomba fiasa mitovy amin'izany any Atsimo-Atsinanana, miaraka amin'ireo tokantrano manan-karena kokoa matetika mitaiza biby fiompy toy ny omby sy kisoa. Manana tahan'ny asa 55,4% ho an'ny lehilahy i Atsinanana ary 44,6% ho an'ny vehivavy 15 ka hatramin'ny 59 taona, ary ny tahan'ny tsy fananan'asa ambony indrindra amin'ireo faritra enina ao amin'ny tetikasa amin'ny 5,1%. (Epstein, Heintz, Ndikumana, & Chang, 2010) (INSTAT Madagascar, 2020)(INSTAT Madagascar, 2020)(Lohr et al., 2022)(INSTAT Madagascar, 2021)(USAID, 2019a)(INSTAT Madagascar, 2021)

6.2.5 Fambolena

Ny fambolena no fototry ny toekaren'ny firenena, na ho an'ny asa izany na ho an'ny fandraisana anjara amin'ny harin-karena faobe eto Madagasikara (PIB). Ny sehatra dia ahitana, izy roa, ny fambolena sy ny vokatra ara-bola, kanefa mbola ambany ny vokatra noho ny antony ara-tsosialy sy ara-toekarena, ara-toekarena ary ara-toetrandro toy ny haintany sy ny rivotroza. Na dia eo aza ireo fanamby ireo, ny ankamaroan'ny mponina eto Madagasikara dia miasa amin'ny fambolena, na asa mifandray amin'ny sehatra. Ny fambolena no tena asa fivelomana ary mbola mahasarika tanora lahy sy vavy isan-taona. Vehivavy avokoa ny 53%-n'ny mpiasa ao amin'ny faritra. (World Bank, 2018)

Ny fambolena eto Madagasikara dia miavaka amin'ny fomba nentim-paharazana amin'ny fambolena: miankina betsaka amin'ny rotsak'orana izy, ary ny tantsaha dia mampiasa indrindra ireo fitaovana

nentim-paharazana toy ny *angady* (fitaovana toy ny angady), famaky, ary antsibe. Ny faritra atsimo atsinanana sy atsinanana, miaraka amin'ny orana avo kokoa, dia manana hery lehibe kokoa amin'ny fitarihan-drano, mamela ny tanimbary mando, raha toa kosa ka miankina amin'ny renirano maina indraindray ny faritra maina sy atsimo mba hambolena. Ny fijinjana dia atao amin'ny antsimbilony, ary zara raha ampiasaina afa-tsy any amin'ny toeram-pambolena lehibe kokoa ny fitaovana vita amin'ny mechanized. Ary koa, ny fambolena sy ny fambolena dia tena mahazatra eo amin'ireo mpamboly madinika eto Madagasikara, izany hoe manapaka ny zavamaniry sy mandoro azy amin'ny fanomanana ny tany sy ny fanadiovana ny toerana hambolena. Antsoina hoe *teviaala na tavy ilay fomba fanao* raha tafiditra amin'ny fanadiovana ireo ala efa antitra, ary mandray anjara betsaka amin'ny fandripahana ala, ny fikaohan'ny tany, ary ny doro ala.

Ny fambolena any amin'ny faritra misy ny tetikasa dia miovaova arakaraka ny toetry ny andro, ny antony ara-tsosialy sy ara-toekarena ary ny fomba fanao ara-kolontsaina. Ny rojo sarobidy dia samy hafa amin'ny fandaminana sy ny fironana ara-barotra arakaraka ny karazana vokatra vola. Ao Anosy, Androy, Atsimo-Atsinanana, Vatovavy, ary Fitovinany, manodidina ny 90% amin'ny tokantrano no mirotsaka amin'ny fambolena noho ny tsy fisian'ny fahafahana hafa. Mifanohitra amin'izany, manodidina ny 70% amin'ny tokantrano ao Atsinanana ihany no mirotsaka amin'ny fambolena, noho ny faritra kely kokoa amin'ny tany azo ambolena sy ny fisian'i Tamatave. Ny tanàna faharoa lehibe indrindra ao amin'ny firenena dia foibe ara-toekarena lehibe ary manolotra asa isan-karazany. (INSTAT Madagascar, 2020)

Fomba fambolena nentim-paharazana

Fambolena sy fiompiana, ny *tavy*, dia fomba fanao miely patrana eo amin'ireo tompon-tany madinika, satria heverina ho fitaovana mahomby amin'ny fitantanana ny tany ho an'ny tompon-tany madinika izany. Ankoatra izany, *ny tavy*, araka ny fanao eto Madagasikara, dia ahitana fombafomba maromaro mba hampitoniana ireo andriamanitra, razambe ary fanahy izay inoana fa monina ao amin'ny tany. Manapaka sy mandoro hazo manodidina ireo tantsaha alohan'ny hambolena mivantana ny tany. Miorim-paka lalina ao amin'ny rafi-pinoana nentim-paharazana sy ny fomba fambolena nentim-paharazana ataon'ireo tantsaha ambanivohitra izany fomba fanao izany. Maro amin'ireo tantsaha any atsinanan'i Madagasikara no mihevitra fa tsy ho afaka ny ho lasa tantsaha intsony izy ireo raha tsy misy ireo fombafomba ireo. Ankoatra izany, matetika ireo mpifindra monina mandositra ny toe-javatra misy mosary any amin'ny faritra atsimo no mipetraka any amin'ny faritra voaaro mba hampihatra ny fambolena sy ny doro ala. (Hasina, 2014)

Ny fampiasana zezika dia mbola ambany afa-tsy ny vokatra ara-bola sy ny zaridaina eny an-tsena. Na dia matetika aza ny tantsaha dia mampiasa vokatra fiarovana amin'ny zavamaniry simika mba hitantanana ny bibikely sy ny aretina, dia matetika izy ireo no tsy manaraka ny dosage nomena noho ny tsy fahampian'ny fitarihana ara-teknika. Na dia eo aza ny fomba fambolena nentim-paharazana, misy ny fahalinana tsy mitsaha-mitombo, ary miova ho amin'izany, amin'ny fampiasana ny teknikan'ny fambolena sy ny fambolena, tarihin'ny ezaka ataon'ireo tetikasa isan-karazany mampiroborobo ny fambolena maharitra ao amin'ny faritra misy ny tetikasa²⁹. Ny topimaso amin'ny sehatry ny fambolena isaky ny faritra dia aseho etsy ambany:

- **Anosy:** Ny faritra atsinanan'ity faritra ity dia mamokatra vola sy vokatra voankazo, raha toa ka malaza ao afovoan'ny faritra ny vokatra sy ny biby fiompy, ary voanjo sy tongolobe any avaratra. Ny vary sy katsaka no tena voly lehibe indrindra ao amin'ny faritra, raha ny vokatra fototra kosa dia ahitana kafe, sisal, fary, voanjo ary any amin'ny kaominina sasany, lavanila ihany koa. Ny ankamaroan'ny faritra - maherin'ny 80 % amin'ny tany fambolena - dia ampiasaina amin'ny fambolena ara-tsakafo. (CREAM, 2013d)

Ny voly ao Anosy dia tena ambolena amin'ny fampiasana fitaovana sy fomba nentim-paharazana. Ny (shovel-like) *angady* no fitaovana fampiasa indrindra amin'ny fiompiana, raha ny famaky sy ny antsimbilona no fitaovana fanadiovana sy fijinjana fampiasa indrindra. Zara raha mampiasa fitaovana vita amin'ny mechanised amin'ny toeram-pambolena ny tantsaha, ary

²⁹ Nohatsarain'ireo tetikasa isan-karazany ireo fomba fanao ireo, toy ireo tantanin'ny ONG Groupement Semis Direct Madagascar (GSDM), izay mikendry ny hanatsara ny tombom-barotra sady miantoka ny fitantanana ny tontolo iainana, ny tany, ny rano ary ny fikarakarana ny bibikely amin'ny fomba milamina ara-tontolo iainana.

ny fampiasana tana no fomba be mpampiasa indrindra ao amin'ny faritra (amin'ny 55%-n'ny toeram-pambolena). Na izany aza, ny fanitsakitsahana ny zebus sy ny fiompiana biby dia ampiharina ihany koa, amin'ny 16.7% sy 22.2% amin'ny tany, tsirairay avy. Ny zezika dia ampiasaina amin'ny 12% amin'ny toeram-pambolena rehetra ao amin'ny faritra ho an'ny tsaramaso, katsaka, vary ary ovy, izay matetika ahitana zezika. Nandritra ny fifanakalozan-kevitra nataon'ny vondrona mifantoka amin'izany, nilaza ny filan'izy ireo fanohanana ara-teknika sy ny fampianarana momba ny fampiasana zezika ho fanatsarana ny vokatra ara-pambolena ho an'ny vokatra ara-bola rehetra ireo tantsaha. Notsindriana ihany koa ny tsy fisian'ny lavanila avo lenta sy ny zana-kazo ho an'ny cloves sy ny dipoavatra, raha toa ka voalaza ho fanamby ny fanafihana sy ny aretina, indrindra fa amin'ny famokarana kafe. (CREAM, 2013d)(Weituschat, C., Waid, J., & Murken, L. , in preparation)³⁰.

- **Androy:** Ny toekaren'i Androy dia mifototra amin'ny fiompiana biby fiompy sy ny vokatra avy amin'ny orana, miaraka amin'ny ankamaroan'ny olona monina any amin'ny tana kely sy mampihatra fambolena fivelomana amin'ny tany kely. Anisan'ny vokatra lehibe indrindra ny vary, katsaka, millet, sorghum, mangahazo, ovy mamy, ary tsaramaso. Ambolena ny voly eny an - tsena, toy ny voatabia, pitipoà, legioma, ary ovy, rehefa tsy tapaka ny rano. Ny vokatra ara-barotra voalohany nambolena tao Androy dia ahitana voanjo sy siramamy ary sigara. Amin'ny ankapobeny, ny vokatra dia ambolena amin'ny fampiasana fitaovana sy fomba nentim-paharazana, miaraka amin'ny fampiasana fitaovana sy fomba fanao mahazatra kokoa amin'ny fampiasana tana, ary indraindray ampiasaina amin'ny fambolena tany sy fiotazana ny omby. (CREAM, 2014)

Ny faritra dia miavaka amin'ny ampahany ambany amin'ny tany fambolena sy ny fihenany vokatra ara-pambolena, izay vokatra ny fiantraikan'ny toetrandro toy ny haintany, ary mihamafy noho ny faharatsian'ny fotodrafitra lalana, ankoatra ny antony hafa, izay miteraka krizy ara-tsakafo sy mosary miverimberina. Ny fahakelezan'ny vokatra ara-pambolena ao amin'ny faritra sy ny fihenany isan'ny omby noho ny halatra dia nahatonga tokantrano maro tsy afaka niantoka. Olana goavana ao Androy ny fahasimban'ny tany sy ny tany efitra, mampihena ny vokatra azo avy amin'ny vokatra sy mametra ny fahafahana ara-toekarena. Ankoatra izany, ny fahafahana voafetra amin'ny tolotra mpanolo-tsaina momba ny toetr'andro dia manakana ny fahafahan'ny tantsaha mandrindra sy mitantana ny vokatra amin'ny fomba mahomby. Ny fitambaran'ireo fanamby ireo dia mahatonga ny fianakaviana ho sarotra ho an'ny fianakaviana ny hanana tany mamokatra, izay manampy bebe kokoa amin'ny fahantrana. (Rasolofo, 2018)

- **Atsimo-Atsinanana:** Ny fanadihadiana dia manondro fa ny tany fambolena dia manome ny antsasaky ny faritra azo ambolena, izay eo amin'ny 160,000 ha eo ho eo. Anisan'ny toeram - pambolena lehibe indrindra ao amin'ilay faritra ny cloves, lavanila, kafe, vary, dipoavatra, voanjo, ary koa voankazo toy ny akondro, ny voaniho, ny voankazo ary ny lychee. Ny vary no tena vokatra, na ho toy ny foto-tsakafo na ho toy ny vokatra azo avy amin'ny vola. Ny toetr'andro miaraka amin'ny rotsak'orana betsaka kokoa noho ny any atsimo dia mamela ny fambolena vokatra lafo vidy toy ny lavanila, kafe, cloves, ary dipoavatra. Na izany aza, ao amin'ity faritra ity, tsy dia nahazoam-bola loatra ho an'ireo tantsaha madinika ny vokatra ara-bola satria miovaova ny vidin'ny tsena iraisam-pirenena (amin'ny ampahany dia noho ny fiovaovan'ny kalitao) ary tsy dia azo idirana loatra ny fitsaboana aorian'ny fijinjana sy ny fikarakarana ny vokatra. Voafetra ihany ny fahazoana toro-hevitra momba ny toetr'andro sy ny teknolojia marani-tsaina momba ny toetr'andro ao amin'ity faritra ity, mitovy amin'ireo faritra hafa any amin'ny faritra ambanivohitra atsimon'i Madagasikara. Toy ny any amin'ny faritra hafa, ny vokatra any Atsimo-Atsinanana dia matetika ambolena amin'ny alalan'ny fampiasana fitaovana sy fomba nentim-paharazana, miaraka amin'ny angady sy ny antsimbilona no fitaovana mahazatra indrindra, ary ny fambolena sy ny fambolena dia ampiharina na dia eo aza ny fandraisany anjara amin'ny fahasimban'ny tontolo iainana. (CREAM, 2013b) (GIZ, 2019)(Razafindrakoto & Randriamamonjy, 2018)(USADF, 2017)

³⁰ Araka ny filazan'ny vondrona izay nokarakaraina tamin'ny 14 / 07 / 2023.

- **Vatovavy sy Fitovinany:** Ny fambolena vary no asa ara-toekarena lehibe indrindra ao amin'ny faritra. Ny vary dia ambolena any amin'ny saha tondra-drano, amin'ny alalan'ny fitarihan-drano, amin'ny tanimbary misy orana, ary amin'ny alalan'ny fambolena vary izay mifototra amin'ny teknika novolavolaina tamin'ny taona 1980 teto Madagasikara. Mamokatra vokatra betsaka ihany koa ny faritra, toy ny akondro, lychees, ary citrus, izay amidy ao an-toerana ny ankamaroan'izy ireo, ankoatra ny lychees, izay matetika ambolena ho an'ny fanondranana. Ny kafe, ny dipoavatra, ny lavanila, ary ny fary no vokatra lehibe indrindra ao amin'ny faritra. Na dia tena zava-dehibe aza ny famokarana kafe, dia miovaova be isan-taona ny tahan'ny famokarana azy. (CREAM, 2013c)Ny angady no fitaovana fampiasa indrindra amin'ny fiompiana, ampiasain'ny 57%-n'ny tantsaha, arahin'ny zebu manitsakitsaka amin'ny 15%, ary miasa amin'ny 0,4% monja. Ho an'ny ahi-dratsy, dia matetika no ampiasaina amin'ny voly sakafo ny hazo, raha ny antsibe kosa no tian'ny hazo ambolena toy ny kafe sy ny dipoavatra. Ny fampiasana zezika dia kely (1,5% monja amin'ny mpamboly, ary ny 80% amin'izy ireo dia miankina amin'ny zezika organika.(CREAM, 2013c)
- **Atsinanana:** Ny fiveloman'ny tantsaha dia mifototra indrindra amin'ny fambolena vary, miaraka amin'ny vokatra ara-bola toy ny kafe, ny clove, ary ny dipoavatra koa dia mitana anjara toerana lehibe. Ny vokatra ara-tsakafo toy ny vary, mangahazo, katsaka ary ovy no mandrafitra ny 20-25% amin'ny vokatra rehetra ao amin'ny faritra. Ny vokatra ara-bola, anisan'izany ny siramamy, kafe, cloves, lavanila, ary dipoavatra, dia mahatratra 30-35% hafa, raha 40% kosa ny vokatra voankazo toy ny akondro, lychees, mananasy, ary citrus. Amin'ny ankapobeny, ny kafe no vokatra avo indrindra, miaraka amin'ny 12,525 taonina novokarina tamin'ny 2018. Na dia tsy dia be loatra aza ny fiompiana biby fiompy raha oharina amin'ny any amin'ny faritra hafa, dia mitaiza biby fiompy toy ny omby, kisoa, ary akoho amam-borona ihany koa ireo mpamboly madinika any Atsinanana, miaraka amin'ny kisoa sy ny akoho amam-borona izay matetika atao ao an-trano. Mampiasa teknikam-pambolena nentim-paharazana ny tantsaha, toy ny fambolena sy ny fambolena, ny fihodinan'ny vokatra, ary koa ny fifangaroan'ny tsaramaso sy ny vokatra hafa.(Spielman, Toman, & Sedik, 2010)(DRAE Atsinanana, 2018)(CREAM, 2013a)

Voafetra ny fahafahana mahazo toro-hevitra momba ny toetr'andro ao Atsinanana, miaraka amin'ny ankamaroan'ireo tantsaha miantehitra amin'ny fahalalana nentim-paharazana sy ny traikefa mba handrafetana ny fambolena sy ny fijinjana. Ankoatra izany, olana goavana ho an'ny tantsaha ao Atsinanana ny fahazoana rano. Mandritra ny vanim-potoana maina, maro ireo tantsaha no miady mafy mba hahazo rano ampy hanondrahana ny voliny, miantehitra amin'ny teknikan'ny fitarihan-drano nentim-paharazana toy ny fananganana tohodrano kely sy lakandrano mba hanangonana sy hizarana rano ho solon'izany.(Razafindrakoto & Randriamamonjy, 2018)(Grass, 2019)

6.2.6 Fananana ara-tany sy harena voajanahary

Ny fananana ara-tany dia misy fiantraikany lehibe amin'ny andrim-panjakana ara-tsosialy mifehy ny fifandraisana amin'ny tany ao anatin'ny vondrom-piarahamonina. (FAO, 2023a). Misy rafitra roa momba ny fananan-tany azo fantarina eto Madagasikara, i) rafitra ara-dalàna, ary ii) rafitra ara-dalàna mahazatra. Na dia nohamafisina aza ny rafi-panamarinana ara-dalàna momba ny tany nandritra ny roapolo taona lasa, mbola ampiasaina manerana ny firenena ny fe-potoam-piasana mahazatra, ary 7% monja amin'ny tany ao amin'ny firenena no manana zo ara-dalàna. Ankoatra ny tany nolovana, ny fanofana sy ny fambolena no fomba fanao mahazatra indrindra amin'ny fahazoana tany fambolena.(USAID, 2019b)

Navaozina tamin'ny fampidirana ny Fandaharan'asam-pirenena momba ny Tany tamin'ny taona 2005 ny rafitra ara-dalàna ho an'ny fananan-tany, izay nikendry ny hanatsotra ny rafitra Torrens teo aloha³¹, ary tamin'ny taona 2016, anisan'izany ny fanekena ny fe-potoam-piasana amin'ny tany ho an'ireo mpiserasera amin'izao fotoana izao noho ny tsy fisian'ny lohateny. Ny taratasy fanamarinana tany dia mbola azon'ny antoko fahatelo izay manolotra ny anaram-boninahitra, raha toa ka mitondra ny lanjany ara-dalàna ny antontan-taratasy farany. Ao amin'ny programa vaovao, ny dingana dia nesorina teo

³¹ Talohan'ny National Land Program in 2005, ny fanamarinana ny tany dia natao tamin'ny alalan'ny Torrens System. Lafo sy miadana ity rafitra ity: manodidina ny 500 dolara ny dingana ary mety haharitra hatramin'ny enin-taona. Ny rafitra nentim-paharazana dia noforonina ho valin'ny tsy fahombiazan'ny Torrens System.(USAID, 2019b)

amin'ny *ambaratonga monisipaly* ary ny fanamarinana dia azo tanterahina amin'ny alàlan'ny birao eo an-toerana ho an'ny fisoratana anarana amin'ny tany. Raha birao 500 eo ho eo no napetraka ho an'ny fampiharana ny fandaharan'asa, dia kaominina maherin'ny 1000 no tsy mbola voarakotra.

Ao amin'ny rafitra ara-tsosialy mahazatra, ny tany dia heverina ho lova masina nampitaina avy amin'ny razambe mankany amin'ny fiarahamonina. Ny fizarana ny tany dia tantanin'ny lohan'ny firazanana - matetika ny mpanjaka, *fokontany* Ny mpikambana na ny mpikambana zokiny indrindra - mampiasa antsoina hoe *petits papiers*³² fisoratana anarana. Na dia ekena eo amin'ny sehatry ny governemanta ao an-toerana aza ireo taratasy ireo, dia tsy mitondra lanja ara-dalàna mitovy amin'ny lohateny eo ambanin'ny rafi-tany ofisialy izy ireo. Na izany aza, ny ankamaroan'ny tany fambolena dia voasoratra anarana amin'ny fampiasana ny (USAID, 2019b) *petit papiers*, Ny zo ara-tany dia voafaritra mazava sy ekena ara-tsosialy. Matetika ireo mpifindra monina sy vahiny no voahilika tsy hahazo tany noho ny tsy fisian'ny fankatoavana ara-tsosialy ao anatin'ny vondrom-piarahamonina; Mety hahazo tany anefa izy ireo, raha eken'ny mpitondra mahazatra.

Eo ambanin'ny rafitra mahazatra, raha vantany vao nesorina teo ambanin'ny Fandaharan'asam-pirenena momba ny Tany ny fananan'ny fanjakana, dia afaka miantoka ny tany amin'ny alalan'ny fanadiovana azy ny tsirairay. Na izany aza, matetika ampiharina amin'ny tantsaha madinika amin'ny tany rakotra ala ihany koa io fomba fanao io, izay voahilika ao anatin'ny Fandaharan'asa, izay mbola mitoetra ara-dalàna ao amin'ny fanjakana. Ny tsindry ateraky ny isan'ny mponina sy ny fahavitsian'ny fahazoana tany lonaka dia manosika ireo tantsaha hanohy izany fomba fanao izany na izany aza, mandray anjara amin'ny fahasimban'ny ala sy ny fahaverezan'ny fahavokaran'ny tany. (Droge et al., 2022) (Government of Madagascar, 2018)

6.2.7 Fidirana amin'ny entana sy serivisy ara-bola

Manerana ireo faritra enina ao amin'ny tetikasa, voafetra ny fahafahana miditra amin'ny entana ara-bola sy ny tolotra ara-dalàna, indrindra any amin'ny faritra ambanivohitra. Any amin'ireo renivohitra isam-paritra ihany no misy ireo banky ara-barotra, noho izany dia tsy maintsy miantehitra amin'ireo andrim-panjakana madinika (MFIs), kaoperativa, tahirim-bola sy fikambanana mpampindram-bola (VSLAs), ary / na ny tahirim-bola sy ny vondron'olona mpampindram-bola (GVECs) ireo mpandray anjara amin'ny sehatry ny fambolena any ambanivohitra mba hahazoana entana sy tolotra ara-bola. Ny sakana amin'ny fampidirana ara-bola any amin'ireo faritra enina dia ahitana ny tahan'ny fahaizana mamaky teny sy manoratra ambany, ny fampianarana ara-bola voafetra, ny safidy voafetra ho an'ny tokantrano ambanivohitra, ary ny tsy fisian'ny vokatra ara-bola mifandraika amin'ny fambolena toy ny fiantohana ara-pambolena mifototra amin'ny index, na ny fampindramam-bola eny an-tseny; .(AFC, 2023) (Alliance for Financial Inclusion, 2016) (AFC, 2023)

MFIs mavitrika ao amin'ny faritra tetikasa matetika manolotra fampindramam-bola, microcredit, kaonty tahiry, ary ny rafitra fampindramam-bola hafa. Na izany aza, ireo vokatra ara-bola ireo dia tsy mifanaraka amin'ny filan'ny mpanjifa ara-pambolena. Ny rafitra iray manan-danja dia ny Grenier Commun Villageois (GCV), manome vola amin'ny alalan'ny fampindramam-bola sady mamela ny tantsaha hitahiry vokatra fambolena manta any amin'ny toerana manokana mandra-pahatongan'ny vidin'ny tsena. Na dia eo aza ny fisian'ny safidy, ny fanadihadiana natao tany Anosy, Androy, ary Atsimo-Atsinanana dia nanambara fa tsy mbola nisy kely mpihazona nangataka ny GCV credit. (AFC, 2023)

Amin'ny ankapobeny, misy ny fangatahana avo lenta amin'ny fampindramam-bola eo amin'ireo tompon-trano, mba (i) hampitomboana ny renivolan'ny asa ho an'ny orinasa madinika, (ii) ara-bola amin'ny asa fambolena/fiompiana, (iii) fividianana fitaovana sy/na fitaovana ho an'ny asa fambolena, ary (iv) izay ilaina amin'ny fanjifana ilaina, anisan'izany ny fandanianana amin'ny fiainana. Na izany aza, na dia eo aza ny filàna, 11% monja amin'ireo olona nanaovana fanadihadiana no nangataka fampindramam-bola avy amin'ny MFI na banky, noho ny fahasrotan'ny fahafaha-manao amin'ny fahazoana fampindramam-bola, ary ny tsy fitovian-kevitra eo amin'ny famatsiana sy ny fangatahana (ny filàn'ny mpangataka mihoatra ny fahafaha-manaon'ny andrim-panjakana).

---

³² *Petits papiers* dia voasoratra anarana ao amin'ny rafi-tany eo an-toerana ary manome fampahalalana momba ny tompon-tany, ny faritra sy ny fampiasana, ary ny niandohan'ny tany. Tombanana fa ny *papiers petit* dia ampiasaina amin'ny ankamaroan'ny fambolena sy ny tanàn-dehibe ao amin'ny firenena. (USAID, 2019b)

Maro amin'ireo kaoperativa manerana ny faritra no mampiasa ny volany mba hanomezana vola ho an'ireo mpikambana amin'ny fividianana fitaovana sy fitaovana fambolena, ary koa ny fanaovana ny fividianana vondron'olona amin'ireo filàna fototra (toy ny vary mandritra ny vanim-potoanan'ny tsy fahampian-tsakafo, ny vokatra ara-tsakafo mandritra ny rivo-doza, sns.). Ny tahiry sy ny vondrona mpampindram-bola toy ny GVECs sy ny VSLAs no loharanom-bola lehibe iray hafa ho an'ireo tantsaha ao amin'ny faritry ny tetikasa. Ireo vondrona mitantana tena ireo dia matetika noforonin'ny mpikambana ao amin'ny vondrom-piarahamonina, manangona tahiry ary manitatra ny fampindramam-bola ho an'ny tsirairay. Ny fomba fanao dia afaka manampy amin'ny fananganana fitokisana sy ny fanomezana tolotra ara-bola sy ara-bola hafa izay tsy misy andrim-panjakana ara-bola ara-dalàna.(Andriamananjara, 2014)

Ny VSLAs dia manolotra fampindramam-bola ambany ho fanohanana ny hetsika fandraharahana sy ny fandania manokana. Mampiroborobo ny fampidirana ara-bola amin'ny alalan'ny fanomezana tolotra fampindramam-bola madinika ho an'ireo olona voahilika avy amin'ny andrim-panjakana ara-bola nentim-paharazana ny fomba fanao, mandray anjara amin'ny fanomezana hery ara-toekarena ho an'ny vondrom-piarahamonina ambanivohitra sy ny fampihenana ny fahantrana. Na izany aza, eo anivon'ireo VSLAs mavitrika ao amin'ny faritra telo amin'ny tetikasa, ny tahan'ny zanabola dia avo 10% isam-bolana ary ny habetsaky ny fampindramam-bola ambony indrindra dia matetika avo telo heny amin'ny habetsahan'ny tahiry napetraka ho an'ny mpikambana iray.(AFC, 2023)

6.2.8 Ny anjara asan'ny kaoperativa

Maro ireo kaoperativa momba ny fambolena miasa any amin'ireo faritra lasibatra, karakaraina ao anatin'ireo vondrona tantsaha madinika miara-miasa mba hanatsarana ny famokarana ara-pambolena sy ny toe-karena iainan'izy ireo. Matetika izy ireo no natsangana niaraka tamin'ny fanohanana ONG, ny sampan-draharaham-panjakana, ary / na ireo mpiara-miombon'antoka hafa amin'ny fampandrosoana. Ao Anosy, ny Anosy Cooperative Union (UCP), niorina tamin'ny 2011, dia ahitana mpamboly maherin'ny 1.000 izay mamboly vokatry isan-karazany, anisan'izany ny vary, mangahazo, katsaka, tsaramaso, ary voanjo. Ny tanjon'ny kaoperativa dia ny hampiroborobo ny fomba fambolena maharitra, hanatsara ny kalitao sy ny habetsahan'ny famokarana fambolena, ary hampitombo ny fidiram-bolan'ny tantsaha. (Goulding, 2015)(Razafindrakoto & Randriamamonjy, 2019)(USAID, 2016)

Ao Atsinanana, AgriCoop, ny kaoperativa ara-pambolena lehibe indrindra, dia miara-miasa amin'ny Agronomists sy ny Veterinarians Without Borders (*Agronomes et Vétérinaires Sans Frontières*, AVSF) Mivarotra lavanila organika amin'ny mpividy frantsay. Ao Androy, kaoperativa maro no mifantoka amin'ny vokatry sy ny biby fiompy isan-karazany, manome tolotra isan-karazany ho an'ny mpikambana ao aminy, anisan'izany ny fampiofanana sy ny fanampiana ara-teknika, ny fidirana sy ny fitaovana, ary koa ny fanohanana ara-barotra. Ao Vatovavy sy Fitovinany, ny kaoperativa dia miasa amin'ny famokarana vary, mangahazo, kafe, ary lavanila, miovaova ny habeny sy ny maha-mpikambana azy, ary ny sasany dia tsy misy afa-tsy mpamboly vitsivitsy monja raha ny hafa kosa manana mpikambana an-jatony. Anisan'ny misongadina amin'izany ny Sahanala, fikambanana lehibe iray ahitana kaoperativa maro miara-miasa, izay manampy ireo tantsaha mpikambana hahazo vidiny lafo kokoa ho an'ny lavanila raha oharina amin'ireo mpividy hafa. Miha-mahazatra ihany koa ny kaoperativa momba ny fambolena any Atsimo-Atsinanana, izay mitana anjara toerana lehibe amin'ny fanatsarana ny fiveloman'ireo tantsaha madinika ao amin'ny faritra. Ireo kaoperativa roa malaza any Atsimo-Atsinanana dia i MIRAY HINA sy CEFA, samy mavitrika amin'ny tetikasa PrAda(Redclift & Conteh, 2019)³³.

Nokarakarina niaraka tamin'ny kaoperativa tany amin'ny faritra rehetra nokendrena ny fifanakalozan-kevitra momba ny vondrona. Nandritra ireny fifanakalozan-kevitra ireny, ny tantsaha sasany, indrindra fa tany Anosy, dia naneho ny tsy fahavononany handray anjara amin'ny kaoperativa noho ny mety hisian'ny fifandirana eo amin'ny mpikambana, ny tsy fahampian'ny fifandraisana avy amin'ny lehiben'ny kaoperativa ary ny fahavitsian'ny fahalalana ireo mety ho mpividy.³⁴ Toy izany koa, nanasongadina fanamby maro ny kaoperativa tao Androy, anisan'izany ny famerana ny fahazoana famatsiam-bola, ny tsy fahampian'ny foto-drafitrasa, ary ny tsy fahampian'ny fahaizana ara-teknika. Na dia eo aza ireo olana ireo, voaporofa fa fomba mahomby ho an'ireo tantsaha madinika ny kaoperativa hanatsarana ny

³³ Avy amin'ny vondrona mifantoka GIZ sy ny fanadihadiana natao teo anelanelan'ny May sy Jolay 2023 (jereo ny Annex 2D. Market fianarana ho an'ny fampahalalana fanampiny).

³⁴ Araka ny voalazan'ny vondrona fifanakalozan-kevitra natao tamin'ny 14 / 07 / 2023.

fielomany sy hampitomboana ny faharetany manoloana ny fahatairana ara-toekarena sy ara-tontolo iainana.(CARE International, 2017)

6.2.9 Toerana lova ara-kolontsaina

Ny toerana voajanahary sy ara-kolontsaina eto Madagasikara dia lasa tafiditra ao anatin'ny Lisitry ny Lova Iraisam-pirenena UNESCO taorian'ny nanasoniavan'ny firenena ny fifanarahana tamin'ny 1983. Tamin'ny 2007, nampidirina tao anatin'ny lisitra ny ala mando ao Atsinanana, toerana voajanahary ahitana valan-javaboahary enina malaza amin'ny fahasamihafan'ny zava-manan'aina ao aminy. Na izany aza, tamin'ny taona 2010, napetraky ny UNESCO ho ao anatin'ny lisitr'ireo Vakoka Manerantany ny alan'i Atsinanana noho ny fitomboan'ny fitrandrahana ala tsy ara-dalàna mifandraika amin'ny krizy politika 2009-2013 eto Madagasikara. PrAda 2+ dia tsy hiasa eo akaikin'ny toerana misy lova ara-kolontsaina ary tsy dia misy dikany loatra ny fahafahana mihaona amin'ny faritra toy izany mandritra ny fampiharana.

6.3 Mombamomba ny tontolo iainana

6.3.1 Jeografia sy toetrandro

Ny Repoblikan'i Madagasikara dia firenena nosy izay mandrakotra velarantany 587,041 km². Any atsimo andrefan'ny Ranomasimbe Indiana no misy ny nosy, 400 kilometatra miala ny morontsiraka atsimo atsinanan'ny kaontinanta Afrikana, manerana ny lakandranon'i Mozambika. Ny toetrandro miavaka sy isan-karazany eto Madagasikara dia avy amin'ny topografia sy ny toerana misy azy. Amin'ny maha-nosy azy, dia iharan'ny fiantraikan'ny ranomasina sy ny fiantraikan'ny rivotra izy, miaraka amin'ny rivo-doza mitranga matetika. Ahitana faritra fambolena dimy i Madagasikara, dia ny faritra maina sy maina amin'ny ampahany, ny savannah tropikaly, ny ala mando ary ny tany avo. Ny tsirairay dia miavaka amin'ny haavon'ny hamandoana sy ny mari-pana, izay miteraka rafitra famokarana fambolena sy fiompiana manokana ao amin'ny faritra. (PIK, 2021)

Manana fizaran-taona roa lehibe i Madagasikara: ny vanim-potoana maina sy mangatsiatsiaka (vanim-potoana ririnina) ary ny vanim-potoanan'ny orana sy ny hafanana (vanim-potoana fahavaratra). Ny vanim-potoana maina dia manomboka amin'ny tapaky ny volana aprily ka hatramin'ny tapaky ny volana Oktobra ary ny vanim-potoana orana dia ahitana ny sisa amin'ny taona. Ny orana dia tsy miovaova amin'ny vanim-potoana ihany fa koa araka ny lamina sy ny haavon'ny rivotra. Mandritra ny vanim-potoanan'ny orana, mitondra oram-batravatra (amin'ny fahavaratra) ny rivotra avy any avaratra raha mbola maina kosa ny faritra atsimon'ny firenena. Ny oram-be mivatravatra indrindra dia any amin'ny faritra atsinanana sy avaratra. Amin'ny volana maina dia mety ho ritra tanteraka ny renirano, indrindra any amin'ny faritra atsimon'i Madagasikara.

Any amin'ny farany atsimon'ny nosy, maina kokoa i Androy sy Anosy ary matetika iharan'ny haintany noho ny faritra hafa. Androy dia manana toetrandro somary maina amin'ny toetrandro mafana, miaraka amin'ny fitomboan'ny fahaverezan-javatra avy any avaratra sy avaratra-atsinanana ka hatrany atsimo sy atsimo andrefan'ny faritra. Anosy dia miavaka amin'ny toetrandro tropikaly mando any amin'ny faritra atsimo sy atsimo atsinanana ary toetrandro tropikaly any avaratra. Amin'ny ankapobeny dia maina kokoa any amin'ny faritra andrefan'ny faritra. Miaina haintany sy mosary efa-taona ny faritra atsimon'i Madagasikara. Mifanohitra amin'izany kosa, ny Atsimo-Atsinanana, Vatovavy, Fitovinany, ary ny Atsinanana dia faritra mando kokoa, manohana ny karazana vokatry ara-bola, voankazo, ary ny sasany amin'ireo ala mando izay mandray anjara amin'ny lazan'i Madagasikara amin'ny fahasamihafana ara-biolojika.(CREAM, 2013d; CREAM, 2014)

6.3.2 Rano

Ny faritra atsimon'i Madagasikara dia mijaly rano kokoa noho ny any amin'ny faritra avaratra sy afovoan'i Madagasikara. Mahazo orana eo amin'ny 3500 milimetatra isan-taona eo ny faritra avaratra, raha 380 milimetatra monja isan-taona kosa no azon'ny faritra atsimon'ny haintany. Ny renirano no miantoka ny famatsian-drano voalohany any amin'ny faritra mandomando any amin'ny faritra avo, ny morontsiraka atsinanana ary any avaratra, raha ny farihy sy ny loharano kosa no ampiasaina amin'ny famatsiana rano any amin'ny faritra avo afovoany. Mandalo ihany ny ankamaroan'ny renirano any atsimon'i

Madagasikara, manjavona mandritra ny vanim-potoana maina, ary tsy azo iainana foana ny loharanon-drano ambanin'ny tany hafa. Amin'ny ankapobeny, mifandray akaiky amin'ny an'ny orana ny fitondrana rano. Ny fahatarana na ny tsy fanarahan-dalàna dia misy fiantraikany amin'ny famatsian-drano. (USAID, 2021)(USAID, 2021)Ny rano ambanin'ny tany dia ampiasaina indrindra any amin'ny faritra atsimon'ny faritra maina ary kely dia kely any amin'ny faritra mando atsinanana. Na eo aza ireo renirano sy renirano 3000 kilometatra ao amin'ny firenena, maherin'ny 58% amin'ny mponina no tsy mahazo rano fisotro madio. Na dia miantraika indrindra any atsimon'i Madagasikara aza ny tsy fahampian-drano, dia hita hatraiza hatraiza ny olana mahakasika ny kalitaon'ny rano, na eo amin'ny lafiny ambonin'ny tany izany na amin'ny loharanon-drano ambanin'ny tany. (USAID, 2022)

Ny fambolena no mpanjifa fototra amin'ny rano ao amin'ny firenena. Tombanana ho 96% ny fitambaran'ny rano fialana amin'ny vanim-potoana 2018-2022, arahin'ny kaominina amin'ny 3% ny fitambaran'ny rano withdrawal, ary ny indostria amin'ny 1%. Ny vary no vokatra lehibe indrindra eto Madagasikara, ary ny 72% amin'ny tany 1,5 tapitrisa hektara tsy azo ihoriranana dia manana fotodrafitrasa fanarian-drano sy fitarihan-drano. Noho ny halafon'ny fitrandrahana ny rano ambanin'ny tany, dia mampiasa rano ambonin'ny tany ny fitarihan-drano. (FAO, 2022)(FAO, 2023b)

Nanomboka ny taona 2018-2022, niatrika ny haintany ratsy indrindra tao anatin'ny 40 taona i Madagasikara, izay niantraika indrindra tamin'ny fisian'ny rano sy ny fampiasana rano tany amin'ny faritra atsimo. Amin'ny ankapobeny, ny vanim-potoanan'ny orana dia manomboka amin'ny Novambra ka hatramin'ny Martsa. Saingy tato anatin'ny taona vitsivitsy dia nitondra rotsak'orana ambanin'ny salan'isa nandritra io vanim-potoana io, miaraka amin'ny rano ampiasaina amin'ny fanamainana ny fitarihan-drano. Vokatrizany, iray ihany ny vokatra tsara azon'ny faritra atsimon'i Madagasikara tao anatin'ny dimy taona farany. Namela olona maherin'ny iray tapitrisa any amin'ny faritra atsimon'i Madagasikara tsy hahazo sakafo azo antoka ny haintany sy ny faharavàna tsy an-kiato. Maro tamin'ireo faritra no tao anatin'ny krizy noho ny tsy fandriampahalemana ara-tsakafo nandritra ny haintany vao haingana (ny ambaratonga fahatelo amin'ny ambaratonga dimy).(NASA, 2021)

6.3.3 Karazan-javamananaina sy ala

Eo amin'ny 90%-n'ny karazam-biby eto Madagasikara no efa raiki-tampisaka, ary maro no atahorana ho lany tamingana noho ny fahaverezan'ny toeram-ponenana sy ny fisamantsamahana, ny fitaran'ny fambolena, ny karazam-biby, ny fiotazam-bokatra tafahoatra ary ny *fiova ny toetrandro*. Avy amin'ny ala maina sy mitsimoka ao Androy ka hatrany amin'ny ala mando any Atsinanana, Madagasikara dia iray amin'ireo firenena manana tontolo iainana indrindra eto an-tany. Ny endriny dia miavaka amin'ny karazana ala, kirihitra, maina, tanety, ala honko ary vatohara, miaraka amin'ny ala tropikaly misy ny haavo avo indrindra amin'ny zavamananaina isan-karazany.(Ganzhorn, Lowry, Schatz, & Sommer., 2001; Vieites, et al., 2009)(Convention on Biological Diversity, n.d.)

Efa ho ny 80%-n'ny faritra voajanahary eto Madagasikara no very ary amin'ny tahan'ny fandripahana ala amin'izao fotoana izao (200.000 hektara isan-taona) dia tombanana fa very ao anatin'ny 25 taona ny ala rehetra eto Madagasikara. (Suzzi-Simmons, 2023)Nanafaingana ny fahasimban'ny ala tato anatin'ny taona vitsivitsy mba hanitarana ny tany fambolena, ny faritra fiompiana ary ny fampitomboana ny fanangonana biomass ho an'ny solika fahandroan-tsakafo, manampy amin'ny fahasimban'ny tany, miaraka amin'ny fikaohan'ny tany sy ny tondra-drano manerana ny firenena, manimba ny foto-drafitrasa sy ny fivelomana marefo. Mandray anjara ankolaka amin'ny fandripahana ala ihany koa ny fifindra-monina ao an-toerana eo amin'ny faritra, satria ireo mpifindra monina mandositra ny mosary (any amin'ny faritra maina indrindra any atsimo) mankany amin'ny faritra voaaro, izay anaovan'izy ireo fambolena voaendy sy may .(World Bank, 2022)(Hasina, 2014)

Ny fandripahana ala no tena loza mitatao ho an'ny tontolo iainana eto Madagasikara. Niteraka fahasimban'ny ala manerana an'i Madagasikara ny fambolena (miaraka amin'ny fanerena tsy mitsaha-mitombo amin'ny fahazoana sakafo sy rano). Vao mainka mihamafy ny fandripahana ala noho ny fikorontanan'ny toetrandro; Ohatra, very ny 60%-n'ny velaran'ny ala ao amin'ny faritra Menabe tao anatin'ny folo taona farany satria nifindra monina ny olona mba hisorohana ny haintany any atsimo. Ny ala mando atsinanana dia vinavinaina ho vita tanteraka amin'ny taona 2080, raha mety hifindra any atsinanana kosa ny ala maina andrefana. (Rakotondravony, et al., 2018)

Hisy fiantraikany lehibe amin'ny fiova ny toetrandro ihany koa ny tany. Hisy fiantraikany ratsy eo amin'ny fahasalaman'ny tany sy ny fahamarinan-toerana ny fiakaran'ny mari-pana sy ny fiakaran'ny rotsak'orana mandritra ny vanim-potoanan'ny orana, ary koa ny fihenana'ny rotsak'orana amin'ny vanim-potoana maina miaraka amin'ny fitomboan'ny haintany. Ny tahan'ny fialan-tsasatra ambony kokoa dia hampihena ny hamandoana amin'ny tany ary hampitombo ny fahasimban'ny tany. Ny fitomboan'ny sedimentation, ny fikaohan'ny tany, ary ny siltation dia hanimba ny faritra lemaka ambony. Ny fiakaran'ny haavon'ny ranomasina ihany koa dia hitarika ho amin'ny fikaohan'ny tany amoron-dranomasina sy ny fahasimban'ny tany, izay mitarika ihany koa amin'ny fampihenana ny mason'ny rano madio. Ny olana manaraka amin'ny famokarana fambolena dia mijanona mba hampitombo ny olana mifandraika amin'ny sakafo sy ny rano .(USAID, 2018)

6.3.4 Mombamomba ny faritra

- **Androy:** Tena zara raha misy ny rano ambonin'ny tany ao amin'ny faritra, satria ny ankamaroan'ny rotsak'orana dia miditra haingana ao anaty tany sy ireo renirano lehibe indrindra (ny Menarandra, Manambovo, ary Mandrare), izay mihena be na maina tanteraka mandritra ny vanim-potoana maina. Tsy fahita firy manerana ny faritra ny fitarihan-drano noho ny fisian'ny rano tsy ara-dalàna saingy ampiarina any amin'ny faritra sasany ao amin'ny distrikan'i Bekily.(USAID, 2021)(CREAM, 2014)

Vita amin'ny karazan-kazo mahazaka haintany, ny ala maina ao Androy dia voasokajy ho anisan'ny 'faritra 200 manan-danja indrindra eto amin'izao tontolo izao' noho ny fahasamihafana ara-biolojika. Raha ny ala no manana ny taha ambony indrindra amin'ny fambolena ao Madagasikara, nihena haingana kosa ny rakotra ala hatramin'ny fiandohan'ny taona 1970 noho ny fiompiana omby, ny fiotazana hazo ary ny famokarana saribao. Ny faritra sasany amin'ny ala dia heverina ho masina ary mbola tsy voakitika, na dia any amin'ny ala be mpampiasa aza. (Elmqvist et al., 2007)(CREAM, 2014).

- **Anosy** Ny faritra dia ahitana karazana tontolo iainana an-tanety: ala mando, ala maina (ala), "savoka", savannahs sy ny tanimboly, saingy matrika fihenana haingana amin'ny ala voajanahary ny faritra noho ny fiitaran'ny kirihitra, doro ala, fanadiovana ary fanapahana hazo goavana ho kitay sy saribao, sns. Ny tontolo iainana amoron-dranomasina koa dia misy fiantraikany amin'ny fanerena goavana amin'ny fanadiovana ny tany, ka mahatonga ny fahasimban'ny tontolo iainana an-dranomasina, ny haran-dranomasina manokana. (CREAM, 2013d)

Ny alan'i Tsitongambarika no ala mando lehibe indrindra ao amin'ny faritra (manodidina ny 60.509 hektara), manome tolotra ara-tontolo iainana manan-danja sady manohana ny fivelomana ao an-toerana. Ny biolojista dia manaiiky fa avo dia avo ny isan'ny zavamaniry sy ny biby ary mihevitra fa maherin'ny 80% amin'ny karazam-biby no tsy misy fangarony.. Na izany aza, amin'izao fotoana izao, iray ka hatramin'ny roa isan-jaton'ny ala no vadio isan-taona noho ny fambolena sy ny fandoroana, ary ala maherin'ny 10.000 hektara no efa very. Ny fahasimban'ny tany koa dia vokatry ny fitrandrahana ala tsy maharitra sy ny fanangonana ny kitay.(Olsen et al., 2011)

- **Atsimo-Atsinanana:** Na dia eo aza ny tambajotra hydrografika matevina ao amin'ny faritra, 8,9% monja amin'ny mponina ao amin'ny faritra no afaka mahazo rano fisotro voaaro amin'ny fandotoana. Ny antsasaky ny tantsaha ao amin'ny faritra no mampihatra ny fitarihan-drano ary ampiasaina indrindra mba hambolena vary. Na izany aza, ny ankamaroan'ny tantsaha dia mampiasa lakandrano sy fanangonana ranon'orana ho an'ny fitarihan-drano, fa tsy fomba maoderina kokoa toy ny paompy na fampiasana tohodrano kely.(CREAM, 2013a)

Ny faritra Ahitana ala voalohany sy faharoa, savannas ary zavamaniry honahona. Ny ala faharoa dia ala voalohany tena simba, ary ny ala voalohany any Atsimo-Atsinanana dia tsy mandrakotra afa-tsy ny faritra be tendrombohitra. Na izany aza, dia misy karazan - kazo an - jatony sy kirihitra ary karazam - biby an'arivony izy ireo. Ny ala faharoa dia mivoatra amin'ny tany nilaozana

taorian'ny fambolena. Any amin'ny faritra be tendrombohitra sy morontsiraka no tena ahitana azy ireo. Endrika Savannas taorian'ny fandroana miverimberina avy amin'ny fanadiovana sy ny fambolena, ary mandrakotra ny faritra atsimo-atsinanana ny bozaka ary miitatra eo afovoan'ny havoana. Misy ny honahona sy ny heniheny, any amin'ny faritra amorontsiraka.(CREAM, 2013b)

- **Vatovavy sy Fitovinany:** Ny renirano, ary ny loharano voajanahary no loharano lehibe indrindra amin'ny rano fisotro any amin'ireo faritra roa ireo, saingy 13,9% monja amin'ny mponina no manana rano fisotro madio isan-taona, ambany noho ny salan'isa nasionaly 48%. Manodidina ny 48%-n'ny tantsaha ao amin'ny faritra no mampihatra ny fitarihan-drano, amin'ny fampiasana fomba nentim-paharazana toy ny fanangonana rano sy ny fitarihan-drano amin'ny alalan'ny lakandrano. Na izany aza, matetika dia kely dia kely ny tany voatondraka, ary tsy dia ampiasaina firy ny fomba fitarihan-drano maoderina. (USAID, 2018)(CREAM, 2013c)

Misy karazany dimy lehibe ny zavamaniry: (fihemorana) ala voalohany, ala faharoa (na savoka), savannah, zavamaniry heniheny ary faritra fambolena. Manana valan-javaboary lehibe tahaka an'i Ranomafana (iray amin'ireo valan-javaboary manana ny fahasamihafan'ny zavamananaina ambony indrindra), ny Fandriana-Vondrozo Corridor, ary ny ala Marolambo ihany koa ireo faritra ireo, miaraka amin'ny ala maitso matevina any amin'ny faritra avo lenta. Very 16,9% amin'ny velaran'ny ala ireo faritra ireo teo anelanelan'ny taona 2000 sy 2016 noho ny fambolena ary ny fiotazana ala.(African Development Bank, 2018)(CPGU, 2012)(Tojo-Mandaharisoa et al., 2022)

- **Atsinanana:** Ny renirano, ny lava-drano ary ny mpivarotra amoron-dalana mivarotra rano no tena loharanon'ny rano fisotro ao amin'ny faritra, ary ny distrikan'i Vatomandry ihany no azo ampiasaina. Ampahany kely amin'ny tantsaha ao amin'ny faritra ihany no mampiasa fitarihan-drano, indrindra ho an'ny fambolena vary. (CREAM, 2013a)

Mandrakotra faritra mirefy 663.545 hektara, ny ala mando any Atsinanana dia ahitana karazana toeram-ponenana maro samihafa, izay mamorona lalantsaran'ny ala tsy tapaka avy any Ranomafana ka hatrany amin'ny Valan-javaboaharim-pirenena Andringitra ary fonenan'ireo karazan-javamaniry maro tandindonin-doza sy tsy misy fangarony, ka mahatratra 97 raha kely indrindra amin'ireo zavamaniry 209 ao amin'ny firenena ary dimy amin'ireo fianakaviany enina tsy misy fangarony. Na izany aza, tandindonin-doza noho ny fandripahana ala ny ala, miaraka amin'ny taha 1,16% isan-taona amin'ny fandripahana ala mandritra ny taona 2000 ka hatramin'ny 2019.(UNESCO, 2023)(REDD+ Madagascar, 2021)

6.3.5 Loza sy fiantraikany amin'ny toetrandro

Ny fanadihadiana ara-tantara momba ny *fiova ny toetrandro* sy ny fanadihadiana vao haingana nataon'ireo tantsaha madinika dia manondro fa efa lasa zava-misy ho an'ny tantsaha ao amin'ny faritra misy ny tetikasa ny fiovany toetrandro. Mampiseho ny fiakaran'ny maripàna ny angon-drakitra ary, indrindra tao anatin'ny folo taona farany, fironana (maotina) amin'ny fihenana'ny rotsak'orana. Na dia mbola matanjaka aza ny fiovaovan'ny orana isan-taona, ny fanadihadiana dia manamafy fa ny tompon'ny kely dia mahita haintany matetika sy mahery kokoa, ary koa ny fiovana eo amin'ny fiandohan'ny vanim-potoana sy ny faharetan'ny orana, toy ny loza mitatao amin'ny toetrandro izay misy fiantraikany amin'ny fiveloman'izy ireo. Ankoatra izany, i Madagasikara, indrindra fa ny morontsiraka atsimo atsinanana, dia tena iharan'ny rivo-doza, izay mahatratra roa isan-taona eo anelanelan'ny taona 2000 sy 2020.

Raha fintinina dia miseho amin'ny alalan'ny fiakaran'ny maripàna (na eo amin'ny lafiny fomba na amin'ny fomba tafahoatra), ny fihenana'ny rotsak'orana, ny fikororosiana lava kokoa, ny fiovan'ny vanim-potoanan'ny orana, ary ny rivo-doza tropikaly mahery vaika kokoa, ny fiova ny toetrandro eto Madagasikara. Mety hiteraka rotsak'orana vitsy kokoa ihany koa izany, na dia tsy mifanaraka amin'ny vinavinan'ny Tonton'ny Governemanta momba ny fiova ny toetrandro (IPCC) aza izany, izay milaza fa "mitombo ny rotsak'orana sy ny tondra-drano be [ho an'i Madagasikara]". (IPCC, 2021)

Misy fiantraikany ratsy eo amin'ny fiveloman'ny mponina ambanivohitra ny fiantraikan'ny *fiova ny toetrandro*. Na dia samy hafa aza ny fiantraikan'ny vokatra ho an'ny VC tsirairay, ny ankamaroan'izy ireo

dia miteraka fihenana ny habetsahana na ny kalitaon'ny vokatra (miankina amin'ny toe-javatra), izay mitarika ho amin'ny fihenana ny fidiram-bolan'ny tokantrano. Raha jerena ny toe-draharaha ara-tsosialy sy ara-toekarena efa marefo sy ara-toekarena ary ny haavon'ny fiankinan-doha amin'ny fambolena any amin'ireo faritra lasibatra, misy fiantraikany goavana eo amin'ireo tantsaha madinika sy ny fianakaviany ny fiova ny toetrandro, indrindra fa amin'ny endrika fiakaran'ny fahantrana (tafahoatra) sy ny haavon'ny tsy fahampian-tsakafo sy ny tsy fahampian-tsakafo. Miaraka amin'ny fiantraikan'ny krizy hafa taloha sy amin'izao fotoana izao (areti-mandringana COVID-19, krizin'i Okraina) amin'ny vidin'ny fambolena sy ny sakafo, ny fiova ny toetrandro dia mampidi-doza ny fiveloman'ireo tantsaha madinika sy ireo mpilalao VC hafa ao an-toerana.

7. Fanombanana ny fiantraikany eo amin'ny tontolo iainana sy ny fiantraikany ara-tsosialy

Ity toka ity dia manombana ny mety ho fiantraikany ratsy eo amin'ny tontolo iainana sy ny fiaraha-monina amin'ny fisin'nytetikasa³⁵. Ny fanombanana dia natao tamin'ny ambaratonga roa: a) ny haavon'ny tetikasa (6.2-6.10) sy b) ny haavon'ny tetikasa mahazo tombontsoa (6.11). Ny fiantraikan'izany dia tombanana ho mifanohitra amin'ny politika sy ny fenitry ny rafitra fanondroan'ny tetikasa ESS, izany hoe ny [GCF Environmental and Social Policy](#), ary ny fenitra ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy manokana (ESS):

Latabatra 5: Politikan'ny ESS mifanaraka amin'izany

Lohahevitra E&S	Ny ESS na ny politika mifanaraka amin'izany
Fanalefahana ny <u>fiova ny toetrandro</u>	Ny politikan'ny GCF E&S, ESS3
Fampifanarahana ny <u>fiova ny toetrandro</u>	Ny politikan'ny GCF E & S
Fanombanana sy fitantanana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany	ESS1
Ny asa sy ny fepetry ny asa	ESS2
Fahombiazan'ny loharanon-karena sy ny fisorohana ny fandotoana	ESS3
Ny fahasalamana, ny fiarovana ary ny fiarovana ny fiarahamonina	ESS4
Fividianana tany sy fametrahana tsy an-tsitraro	ESS5
Ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny fitantanana maharitra ny harena voajanahary	ESS6
Vahoaka Teratany	ESS7
Lova ara-kolontsaina	ESS8
Fandraisana anjara ny mpiray ombonantoka sy ny fampahafantarana vaovao	ESS9
Zon'olombelona	Ny politikan'ny GCF E&S, ESS4, ESS5, ESS7, ESS8, ESS9
Ny loza mety hitranga amin'ny ady, ny fahalemena ary ny herisetra	GIZ S + G rafitra, ESS4, ESS5, ESS7, ESS8, ESS9
Fanararaotana ara-pananahana sy ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana	Ny politikan'ny GCF E&S, ny politikan'ny GIZ momba ny lahy sy ny vavy, ESS4

Loharano: GIZ

Ho an'ny fiantraikany tsirairay, ny fepetra fanalefahana ny loza mba hiatrehana ny fiantraikany ratsy dia fantatra ary ny fahombiazan'izy ireo dia voalaza. Mifototra amin'izany, dia vita ny famaranana raha misy ESS ary raha toa ka ilaina ny fanombanana lalina momba ity ESS manokana ity. Ny tanjon'ny fanombanana dia ny hahatratra ny fanarahana ny rafitra momba ny ESS. Ny fepetra fanalefahana mifototra amin'ny vokatr'ity fanombanana ity dia hampidirina ao amin'ny ESMP ary hiasa mandritra ny fanatanterahana ny tetikasa. Ny drafitry ny mpandray anjara sy ny famintinana ny fifampidinihana (Tovana 7), ny fanadihadiana momba ny lahy sy ny vavy (Tovana 8a) ary ny Plan Action Action (Plan action action de genre, Tovana 8b) dia misy ankoatra ny antontan-taratasin'ny ESS.

Araka ny GIZ sy ny rafitra fiarovana GCF, ny tetikasa dia voasokajy mifototra amin'ny mety ho fiantraikany ratsy tsy ampoizina, na loza mety hitranga eo amin'ny tontolo iainana sy ara-tsosialy (E & S), avy amin'ny fampiharana:

³⁵ Ny tombontsoa azo avy amin'ny tetikasa, izay heverina ho fiantraikany tsara, dia voafaritry amin'ny antsipiriany ao amin'ny fizarana D.3 ao amin'ny FP sy ao amin'ny Toko faha-11 amin'ny Fianarana momba ny fahafaha-manao (Annex 2).

- **Sokajy A - Loza avo lenta:** hetsika misy fiantraikany ratsy eo amin'ny tontolo iainana sy / na ara-tsosialy izay samihafa, tsy azo hiverina, na tsy mbola nisy toa azy.
- **Sokajy B - Loza antonony:** Hetsika misy fiantraikany ratsy eo amin'ny tontolo iainana sy / na sosialy sy / na fiantraikany izay vitsy ny isa, ny habaka manokana, ny ankamaroany azo averina ary azo fehezina amin'ny alàlan'ny fepetra fanalefahana .
- **Sokajy C - Minimal na tsy misy loza:** hetsika misy loza ara-tontolo iainana na ara-tsosialy ary / na fiantraikany.

Ny tetikasa tsirairay dia omena sokajy iray amin'ny ankapobeny mifototra amin'ny loza ambony indrindra fantatra amin'ny E & S tokana, fa tsy amin'ny alalan'ny loza mety hitranga. Ankoatra ny fiantraikany ratsy tsy ampoizina, dia heverina ihany koa ny loza mety hitranga avy any ivelany avy amin'ny tontolo iainana na ny tontolo iainana midadasika kokoa ao amin'ny tetikasa, ary koa ireo nasongadin'ireo mpandray anjara nandritra ny fifampidinihana natao tamin'ny famolavolana ity volavolan-kevitra momba ny famatsiam-bola ity.

Fepetra fanombanana ny loza mety hitranga:

Ny loza dia tomanana amin'ny fampiasana ireto lafiny manaraka ireto:

- **Fahaiza-manao fanalefahana:** Ny fanamorana ny fiatrehana ny loza mety hitranga amin'ny fampiasana fepetra fanalefahana sy fomba fanao iraisam-pirenena tsara indrindra.
- **Famerenana:** Ny halehiben'ny loza na ny fiantraikany dia azo averina.
- **Fiparitahan'ny toerana:** Ny toerana misy ny loza sy ny fiantraikany.
- **Faharetany:** Na maharitra na maharitra ny fiantraikany.

7.1 Famintinana ny fanombanana (haavon'ny tetikasa)

6.1 Ity tetik'asa ity dia sokajiana ho sokajy B (loza antonony) amin'ny fanarahana ny fitsipiky ny GCF sy ny rafitra fitantanana S + G an'ny GIZ. Ny loza mifandraika amin'ny tetikasa dia amin'ny ankapobeny, voafetra, ary azo averina amin'ny ankapobeny, miaraka amin'ny fiantraikany ratsy voafetra izay azo atao amin'ny alàlan'ny fepetra mety. Ny fafana 6 dia mamaritra ny fiantraikany ratsy amin'ny tetikasa sy ny fifandraisan'izy ireo amin'ny fenitra ESS.

Latabatra 6: Mety hisy fiantraikany ratsy eo amin'ny tetikasa (tetikasa ambaratonga)

ESS	Mety hisy fiantraikany ratsy eo amin'ny	Asa mifandraika amin'ny tetikasa	Fepetra fanalefahana ny loza	Fiheverana ny fahombi azan'ny fanalefahana ny risika	Ny ESS no nahatonga izany?
ESS 1	Medium Ny tetikasa dia mifanaraka amin'ny sokajy Medium Risk. Ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy dia mety hitranga amin'ny ankapobeny mifandraika amin'ny fandotoana ny taranaka, ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana, ny fahaverezan'ny fahasamihafana ara-biolojika ary ny fandraisana anjara tsy mahomby. Na izany aza, ireo loza ireo dia eo an-toerana, mandalo ary misy fiantraikany azo tsapain-tanana. Ny loza mety hitranga noho ny tsy fahampian'ny fahaiza-manaon'ny andrim-panjakana mba hanaramaso, hitatitra ary hitantana ny loza mety hitranga amin'ny E&S fantatra. Ny loza mety hitranga dia mifandraika amin'ny fanamafisana ny fambolena, izay mety hitarika amin'ny tsy fahampian-javatra.	Fanapahana hazo fijaliana Asa 1.3.1 Asa 1.3.2 Asa 2.1.2	Manakarama manam-pahaizana manokana momba ny ESS & Gender manokana. Manangana drafitra fitantanana ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy (ESMP) mba hitantana ny loza mety hitranga ary hametraka tetikasa Grievance Mechanism (Rafitra Fanarenana ny Fitarainana) mba hiatrehana ny fitarainana. Ataovy azo antoka ny Drafity ny Hetsika ho an'ny Miralenta ary ataovy azo antoka fa ny Rafitra Fanarenana ny Grievance dia ny maha-lahy na maha-vavy, ny mpiasan'ny tetikasan'ny fiaran-dalamby ary manomboka fanentanana fanentanana momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fisorohana ny herisetra. Manangana drafitra firotsahana an-tsehatra (SEP) mba hahazoana antoka fa misy dikany, eo an-toerana, ary mifanaraka amin'ny maha-lahy na maha-vavy amin'ireo mpandray anjara. Tohano sy hamatsy vola ny fampiharana ny fepetra fampifanarahana amin'ny fampiroboroboana, miantoka ny fampifanarahana amin'ny sokajin'ny risika sy ny fanarahana ny ESIA sy ESMP. Ny fanombanana amin'ny antsipiriany ny fepetra noraisina dia azo jerena ao amin'ny Fanombanana ny loza mety hitranga	Medium	Eny

			amin'ny E&S ho an'ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola Ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola dia sokajiana ho sokajy C amin'ny fanarahana ny fitsipiky ny GCF sy ny rafitra fitantanana S+G an'ny GIZ. Ny asa ataon'ireo mpisitraka voasivana dia tsy hisy loza na fiatraikany ratsy amin'ny ara-tontolo iainana na ara-tsosialy. Ny fafana 10 dia manoritra ireo fepetra azo raisina, ny fanombanana ny loza mety hitranga anio sy ny manaraka. Tsara ho fantatra fa ny fepetra fisivanana ireo mpisitraka ny famatsiam-bola ny FDA dia tokony ho ambany dia ambany ny loza mety haterany, ka tsy voatery mandrafitra ireo antotan-kevitra manokana toy ny PGES na ESIA, na manaparitaka izay amin'ny vahoaka. Latabatra 10.		
ESS 2	Medium Ny loza mety hitranga amin'ny tsy fanarahana ny fenitra momba ny asa sy ny fepetran'ny asa mendrika, anisan'izany ny tsy fahampian'ny rafitra fitarainana sahaza. Ny mety ho fanararaotana ara-nofa, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana amin'ny fidirana an-tsehatra amin'ny tetikasa mahakasika ny fifandraisan'ny vondrom-piarahamonina, ny fiaraha-miasa amin'ireo mpiara-miasa amin'ny tetikasa hafa ary ny fifandraisana eo amin'ireo mpiasan'ny tetikasa. (ohatra, fiofanana fiofanana, fananganana fahaiza-manao ho an'ny mpiara-miasa, sns.	Fanapahana hazo fijaliana Famonoana ny hazo fijaliana, indrindra fa ny Activity 1.1.1 Asa 1.1.2 Asa 1.3.1 Asa 1.3.2 Asa 2.3.1 Asa 2.3.2 Asa 3.1.1	Manaova fanentanana miaraka amin'ireo vondrona manan-danja momba ny maha-zava-dehibe ny fanarahana ny fitsipika sy ny fitsipika momba ny fepetran'ny asa sy ny lalànan'ny asa. Mametraka tetikasa iray ho an'ny Fanarenana ny ny Grievance mba hanamorana ny tatitra ara-potoana momba ny fitarainana sy ny olana, anisan'izany ny fifandirana eo amin'ny mpiasa sy ny mpampiasa. Ampiharo ny Drafitry ny Hetsika ho an'ny lahy sy ny vavy (Drafitry ny Hetsika ho an'ny Miralenta), izay ahitana fepetra manokana ho an'ny fanararaotana ara-nofa, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana toy ny fanararaotana ara-nofa, ny fanararaotana ary ny fanentanana momba ny fanorisorenana, ny	Medium	Eny

			Rafitra fanarenana ho an'ny sisa velona sy ny maha-lahy na maha-vavy, izay manana fitaovana hiatrehana ny olana momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny ³⁶ fanorisorenana.ny famolavolana ny Fehezan-dalàna momba ny fitondran-tena mandràra ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana.		
ESS 3	Medium Ny mety ho fandotoana avy amin'ny fitantanana tsy ara-drariny ny fambolena mandritra ny fampiharana ny CRA sy ny hetsika hafa miteraka fidiram-bola, ary ny fahasimban'ny tany noho ny fampiasana tsy tapaka ny pesticides / herbicides, ary ny fomba fambolena tsy maharitra, toy ny fambolena sy ny fambolena.	Asa 1.3.1 Asa 1.3.2 Asa 2.1.2	Omeo fanofanana momba ny fomba fanaon' ny CRA ho an'ny tantsaha, mpiara-miasa ary mpiasa fanitarana ny fahaiza-manao, ary manaova fanentanana momba ny loza mety hitranga amin'ny fampiasana pesticide/herbicide sy ny fomba fambolena tsy maharitra, toy ny fambolena sy ny fambolena. Ny fampiasana fanafody famonoana bibikely / famonoana bibikely dia hohalavirina amin'ny hetsika tetikasa. Tsy hanohana ny fividianana ny herbicides/pesticides ny tetikasa. Mampiroborobo ny fepetra fampifanarahana izay mampihena ny mety ho fampiasana pesticides / herbicides, toy ny fisafidianana zavamaniry namboarina ho an'ny zavamaniry (rafitra fanosotra) na ny fandrakofana ny tany. Tohano ny fampiharana ny fepetra fampifanarahana amin'ny alàlan'ny rafitra famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA), hiantohana ny fampifanarahana amin'ny sokajin'ny risika sy ny fanarahana ny ESIA sy ESMP. Ny fanombanana amin'ny antsipiriany ny fepetra noraisina dia azo jerena ao amin'ny Fanombanana ny loza mety	Low-Medium	Eny

³⁶ Azafady mba jereo ny Annex 1 amin'ity antontan-taratasy ity ho an'ny torolàlana momba ny famolavolana GRM, anisan'izany ny protocole ho an'ny famahana ny olana SEAH.

			hitranga amin'ny E&S ho an'ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola Ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola dia sokajiana ho sokajy C amin'ny fanarahana ny fitsipiky ny GCF sy ny rafitra fitantanana S+G an'ny GIZ. Ny asa ataon'ireo mpisitraka voasivana dia tsy hisy loza na fiatraikany ratsy amin'ny ara-tontolo iainana na ara-tsosialy. Ny fafana 10 dia manoritra ireo fepetra azo raisina, ny fanombanana ny loza mety hitranga anio sy ny manaraka. Tsara ho fantatra fa ny fepetra fisivanana ireo mpisitraka ny famatsiam-bola ny FDA dia tokony ho ambany dia ambany ny loza mety haterany, ka tsy voatery mandrafitra ireo antotan-kevitra manokana toy ny PGES na ESIA, na manaparitaka izay amin'ny vahoaka. Latabatra 10.		
ESS 4	Low Ny disadisa ara-tsosialy dia mety hipoitra eo amin'ny sehatry ny fifaninanana amin'ny famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA) na hetsika hafa momba ny tetikasa. Mety hiteraka disadisa na fifandirana eo amin'ny vondrom-piarahamonina ny tsy fahaiza-manao sy ny halatra izay mihatra amin'ny VSLAs.	Fanapahana hazo fijaliana Asa 2.3.1	Ataovy azo antoka ny dingana fifantenana mangarahara sy ara-drariny mifototra amin'ny fepetra takiana amin'ny fahazoana tombontsoa farany sy ny fepetra fifantenana ho an'ireo tetikasa natolotra ao anatin'ny rafitra famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA) ary hanaitra ny tantsaha momba ny fanohanana misy. Tohizo ny fifampidinihana, ny fanentanana ny vahoaka ary ny fampielezana ireo hetsika natolotra ho an'ireo mpandray anjara manandanja eo amin'ny sehatra nasionaly, isam-paritra ary ao an-toerana, mba hisorohana ny fandisoam-baovao momba ny tetikasa sy hiantohana ny fanentanana iraisana, miaraka amin'ny drafitra fifandraisana saropady ara-kolontsaina.	Medium	Eny

	Ny mety ho fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana amin'ny fidirana an-tsehatra amin'ny tetikasa mitaky ny fifandraisan'ny vondrom-piarahamonina, ny fiaraha-miasa amin'ireo mpiara-miasa amin'ny tetikasa hafa ary ny fifandraisana eo amin'ireo mpiasan'ny tetikasa. (Ohatra, ny fampiofanana fiofanana, ny fananganana fahaiza-manao ho an'ny mpiara-miasa amin'ny tetikasa, sns.).	Fanapahana hazo fijaliana (jereo ny ESS 2)	Fampahafantarana fivoriana sy fiofanana miaraka amin'ireo mpikambana ao amin'ny VSLA momba ny tombontsoa, ary ny maha-zava-dehibe ny mangarahara sy ny fandraisana andraikitra ao anatin'ny VSLAs. Ampiharo ny Drafitry ny Hetsika ho an'ny Miralenta (Drafitry ny Hetsika ho an'ny Miralenta), izay ahitana ireo fepetra natokana ho an'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana toy ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanentanana momba ny fanorisorenana, ny rafitra fanarenana ny fahavoazana mifototra amin'ny lahy sy ny vavy, izay manana fitaovana hiatrehana ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana, ary ny famolavolana ny Code of Conduct izay mandrara ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana.		
ESS 5	Low Ny mety ho fifindran-toerana ara-toekarena noho ny famerana ny fampiasana ny tany sy ny fiovan'ny fomba fanao amin'ny fambolena misy fiantraikany amin'ny fivelomana.	Asa 1.3.1 Asa 1.3.2	Mampiroborobo ny paikady fanamaroana ny fidiram-bola, toy ny fomba fanaon'ny CRA sy ny hetsika ara-toekarena mifameno, mba hampihenana ny fiankinan-doha amin'ny loharanon-karena voafetra. Tohano ireo tantsaha amin'ny fampiharana ny fomba fanaon'ny CRA sy ireo hetsika hafa miteraka fidiram-bola amin'ny alalan'ny fanofanana sy ny fihetsiketsehana ao an-toerana ary manentana ny saina amin'ireo hetsika natolotra sy ireo tombontsoa mety ho azo.	Low-Medium	Eny
ESS 6	Medium Ny loza mety hitranga amin'ny fahaverezan'ny biodiversité noho ny fampidirana ireo karazam-borona sy ny fepetra fambolena.	Asa 1.2.1 Asa 1.2.2. Asa 1.3.1 Asa 1.3.2 Asa 2.1.2	Fananganana fahaiza-manao, fiofanana ary fanentanana ho an'ny mpamboly, mpiara-miasa sy mpiasa fanitarana mifandraika amin'ny fomba fanaon'ny CRA, ny fiarovana ny tontolo iainana ary ny loza mety hitranga amin'ny fomba fanao tsy maharitra izay mety hisy fiantraikany amin'ny	Medium	Eny

	Mety hampitombo tsy nahy ny tsindry atao amin'ny ala sy ny tontolo iainana hafa ny fahafahana ara-toekarena nohatsaraina avy amin'ny VCs, ka hitarika ho amin'ny fanitsakitsahana ny ala sy ny fiovan'ny fambolena.	Asa 3.1.1	tontolo iainana sy ny fiadanan'ny vondrom-piarahamonina ao an-toerana. Miaro ny toeram-ponenana manan-danja (ohatra, faritra arovana amin'ny ala) amin'ny karazan-javamaniry manimba ary mampiroborobo ny fambolena samihafa. Tsy hanohana ny fanitarana ny fambolena ny tetikasa. Ho solon'izany, hifantoka amin'ny fanatsarana ny fomba fanao amin'ny tany izay efa ampiasain'ireo tantsaha izay efa tafiditra ao amin'ny VC lasibatra izy, noho izany, amin'ny fampihenana ny fanitarana na ny fanovana ny famokarana vokatra. Famatsiam-bola amin'ny fampiharana ny fepetra fampifanarahana amin'ny alàlan'ny rafitra famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA), hiantohana ny fampifanarahana amin'ny sokajy mety ho an'ny tetikasa sy ny fanarahana ny ESIA sy ESMP.		
ESS 7	Tsy niteraka Tsy nisy ny vahoaka teratany hita tany amin'ireo faritra misy ny tetikasa.	Tsy azo ampiharina	Manaova fitiliana tsy tapaka (ohatra, fitsidihana tranokala, fakan-kevitra avy amin'ny vondrom-piarahamonina) mba hahitana ny fisian'ny vahoaka indizeny tsy ampoizina any amin'ny faritra misy ny tetikasa. Mampihatra sy manara-maso ny SEP natolotra ho an'ity tetikasa ity, miantoka ny fifampidinihana iarahana mba hisambotra sy hamahana izay olana rehetra mifandraika amin'ny vahoaka indizeny. Araho ny lisitry ny fanilikiliana ny tetikasa.	Avo dia avo	No
ESS 8	Tsy niteraka	Tsy azo ampiharina	Tsy azo ampiharina	N / A	No

	Ny vintana kely indrindra dia ny hihaona amin'ireo toerana lova ara-kolontsaina any amin'ireo faritra misy ny tetikasa.				
Levitra 9	Low Mety hanimba ny fiaraha-miasan'ny mpandray anjara, mametra ny fahombiazan'ny tetikasa ny fandraisana anjara voafetra ataon'ny vondrom-piarahamonina ao an-toerana, indrindra fa ny vehivavy sy ny vondrona marefo. Risika amin'ny fanesorana ny fomba fijery sy ny fahalalana ao an-toerana momba ireo vitsy an'isa monina ao amin'ny faritra misy ny tetikasa izay hampiharana ny fidirana an-tsehatra. Ny mety ho fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana amin'ny fidirana an-tsehatra amin'ny tetikasa mahakasika ny fifandraisan'ny vondrom-piarahamonina, ny fiaraha-miasa amin'ireo mpiara-miasa amin'ny tetikasa hafa ary ny fifandraisana eo amin'ireo mpiasan'ny tetikasa. (Ohatra, ny fampiofanana fiofanana, ny fananganana fahaiza-manao ho an'ny mpiara-miasa amin'ny tetikasa, sns.). ary ny tsy fahampian'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny herisetra ara-nofo manokana amin'ny rafitra fitarainana.	Fanapahana hazo fijaliana	Apetraho sy araho maso ny tolo-kevitra ny SEP ho an'ity tetikasa ity. Tohizo ny fifampidinihana, ny fanentanana ny vahoaka ary ny fampielezana ireo hetsika natolotra ho an'ireo mpandray anjara manandanja eo amin'ny sehatra nasionaly, isam-paritra ary ao an-toerana, mba hisorohana ny fandisoam-baovao momba ny tetikasa sy hiantohana ny fanentanana iraisana, miaraka amin'ny drafitra fifandraisana saropady ara-kolontsaina. Mampiroborobo ny fandraisan'anjara'ny manampahefana ao an-toerana sy ireo mpitarika nentim-paharazana mba hanamorana ny fampielezana fahalalana eo amin'ny vondrom-piarahamonin'izy ireo. Ampiharo ny Drafitra ny Hetsika ho an'ny Miralenta (Drafitra ny Hetsika ho an'ny Miralenta), izay ahitana ireo fepetra natokana ho an'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana toy ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanentanana momba ny fanorisorenana, ny rafitra fanarenana ny fahavoazana mifototra amin'ny lahy sy ny vavy, izay manana fitaovana hiatrehana ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana, ary ny famolavolana ny Code of Conduct izay mandrara ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana.	Medium	Eny

Loharano: GIZ

7.2 ESS 1: Fanombanana sy fitantanana ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy ary ny fiantraikany

7.2.1 Fanombantombanana

Ny fiantraikany tsara sy ny fahafahana

Ny tanjon'ny tetikasa dia ny hanamafisana ny fampifanarahana ny fiova ny toetrandro eto Madagasikara amin'ny alalan'ny fampiroboroboana ny fomba fanaon'ny CRA. Antenaina hiteraka vokatra tsara eo amin'ny tontolo iainana sy ara-tsosialy izany fifantohana izany, anisan'izany ny fanatsarana ny fiveloman'ireo tantsaha madinika, ny fanatsarana ny fiarovana ara-tsakafo, ary ny fanamafisana ny faharetan'ny toetrandro. Amin'ny fampidirana fomba fanao maharitra, afaka manamaivana ny voka-dratsin'ny fiova ny toetrandro ny tetikasa, toy ny fikaohan'ny tany, ny fihenana'ny vokatra ara-pambolena, ary ny fahaverezan'ny fahasamihafana ara-biolojika. Ankoatra izany, manasongadina ny fiaraha-miasa sy ny fananganana fahaiza-manao ny tetikasa, izay mety hanome hery ireo vondrona voasakana sy hanamafy ny faharetan'ny fiarahamonina. Ireo fahafahana ireo dia mampihena ny mombamomba ny loza ankapobeny amin'ny tetikasa.

Na dia eo aza ny fiantraikany tsara, ny hetsika natolotra dia mety hitondra loza ambany ho an'ny antonony mifandraika amin'ny ESSs maro. Raha tsy voakarakara tsara izany, dia mety hiteraka voka - dratsy tsy ampoizina izany. Ireto manaraka ireto ny loza mety hitranga amin'ny **Medium Rating Rating**:

Loza mitatao amin'ny tontolo iainana

- Ny fanamafisana ny fambolena, raha tsy mitantana maharitra, dia mety hitarika amin'ny fampiasana tafahoatra ny harena voajanahary, ny fahasimban'ny tany, ary ny fahaverezan'ny fahasamihafana ara-biolojika. Mety hiteraka tsy fahatomombanana tsy nahy ireo loza ireo, izay mampitombo ny fahalemena fa tsy mampihena azy ireo ny tetikasa.
- Mety hanimba ny ezaka ataon'ny CRA sy hampitombo ny fandripahana ala ny fomba fanao amin'ny alalan'ny fanapahana sy ny fandoroana, izay miparitaka ao amin'ny faritra misy ny tetikasa, na dia tsy tohanan'ny tetikasa aza.

Loza ara-tsosialy

- Miasa any amin'ny faritra misy disadisa ara-tsosialy amin'ny fidirana amin'ny loharanon-karena ny tetikasa. Ny fifandirana eo amin'ny tokantrano ao an-toerana sy ny mpifindra monina, indrindra any amin'ireo faritra tsy ampy fitaovana, dia mampidi-doza ho an'ny fahamarinan-toeran'ny vondrom-piarahamonina sy ny vokatra ny tetikasa.
- Mety hatrika loza mety hitranga amin'ny halatra sy ny hosoka ny Fikambanan'ny Tahirim-bola sy ny Fampindramam-bola ao an-tanàna (VSLAs), izay mitarika fifandonana sy fihenana'ny fitokisana amin'ny rafitry ny tetikasa.
- Ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana (fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana) dia misy eo amin'ny fifandraisana eo amin'ny fiarahamonina, ny fandaharan'asa fanofanana, ary ny hetsika ara-bola.

Lozaa amin'ny fitantanana sy ny asa

- Mety hanakana ny fampiharana mahomby ny ESMP, ny Drafitry ny Hetsika ho an'ny lahy sy ny vavy, ny SEP, ary ny rafitra fanarenana ny fitarainana ny rafitra rafitra malemy sy voafetra ho an'ny fitantanana ny tontolo iainana sy ny sosialy.
- Ny tsy fahampian'ny rafitra fitantanana adaptive dia mety hampihena ny fahafahana manamaivana ny loza mety hitranga ary hamaly amim-pahombiazana ny fiantraikany.

Fandinihana ny ady sy ny fanitsakitsahana ny zon'olombelona

Ny ESS 1 dia mitaky fanombanana feno momba ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy, anisan'izany ny mety hisian'ny fifandonana sy ny fanitsakitsahana ny zon'olombelona izay mety hitranga ho vokatra tsy ampoizina amin'ny hetsika tetikasa. Hiasa ao anatin'ny vanim-potoana izay matetika voafetra ny

fahafahana miditra amin'ny tany, rano, ary ireo harena voajanahary hafa ny tetikasa, indrindra any amin'ireo faritra voakasiky ny fiova ny toetrandro. Mety hampitombo ny fifaninanana amin'ireo loharanon-karena ireo ny teritery ireo, izay mitarika ho amin'ny disadisa ara-tsosialy eo amin'ny vondrom-piarahamonina ao an-toerana sy ny mpifindra monina na eo amin'ireo vondrona mpandray anjara samihafa. Ankoatra izany, ireo vondrona marefo toy ny vehivavy, mpifindra monina, ary ireo tantsaha tsy manan-tany, dia mety hiatrika fanilikiliana amin'ny tombontsoa avy amin'ny tetikasa, ny fandraisana anjara voafetra amin'ny fandraisana fanapahan-kevitra, na ny fanararaotana amin'ny alalan'ny fomba fanao mampidi-doza amin'ny asa. Ankoatra izany, ny tsy fahampian'ny fandraisana anjara amin'ny vondrom-piarahamonina ao an-toerana dia mety hitarika ho amin'ny tsy fahatakarana momba ny tetikasa natolotra. Ny fomba fijery toy izany dia mety hivadika ho fifandirana na disadisa ara-tsosialy, manimba ny firaisankinan'ny vondrom-piarahamonina sy ny tanjon'ny tetikasa.

Ny politikan'ny E & S an'ny GCF, ary koa ny rafitra fitantanana ny GIZ, dia mametraka tsindrim-peo lehibe amin'ny fisorohana ny fanitsakitsahana ny zon'olombelona ataon'ny hafa sy ny fiatrehana ireo fiantraikany ratsy eo amin'ny zon'olombelona izay mety ho entin'ireo orinasa ireo na mandray anjara amin'izany. Ny tsirairay amin'ireo ESS dia manana singa mifandraika amin'ny zon'olombelona izay mety atrehin'ny tetikasa iray mandritra ny asany. Ho an'ny tetikasa ankehitriny, ny loza sy ny fiantraikany amin'ny zon'olombelona dia mifandraika amin'ny fepetran'ny asa, ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana, ny fitovian-jo eo amin'ny lahy sy ny vavy ary ny herisetra mifototra amin'ny vehivavy, ary samy tombanana eo ambanin'ny sokajy ESS mifandraika amin'izany. Amin'ny fanarahana ny drafitra tsirairay avy (ESMP sy ny Drafity ny Hetsika ho an'ny Miralenta) dia manakana sy manamaivana araka ny tokony ho izy ny olana momba ny zon'olombelona mety hitranga amin'ny sokajy ESS isan-karazany ny tetikasa.

7.2.2 Fanombanana ny fiantraikany

Ny fiantraikany amin'ny ankapobeny eo ambanin'ny ESS 1 dia tombanana ho Medium. Ny loza ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy dia mifandray indrindra amin'ny taranaka fandotoana, ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana, ny fahaverezan'ny fahasamihafana ara-biolojika ary ny fandraisana anjara tsy mahomby. Anisan'ny loza fanampiny ny tsy fahampian'ny fahaiza-manaon'ny andrim-panjakana mba hanaraha-maso, hitatitra ary hitantana ny loza mety hitranga amin'ny E&S, ary koa ny tsy fahaiza-manao vokatry ny fitomboan'ny fambolena. Na izany aza, ireo loza ireo dia voafaritra ao an-toerana, mandalo ary misy fiantraikany azo atao amin'ny alalan'ny fepetra fanalefahana azo atao sy mahomby.

7.2.3 Fanalefahana sy fepetra fitantanana

- Manokàna teti-bola handraisana manampahaizana manokana momba ny tontolo iainana, sosialy ary lahy sy vavy mba hitantana ireo loza samihafa mety hitranga amin'ny E&S fantatra sy hanohanana ny fampiharana ny ESMP.
- Mamolavola ESMP/PGES feno mba hitantana ny loza mety hitranga ary hametraka andraikitra mazava, fandaharam-potoana ary loharano ilaina mba hiantohana ny fandraisana andraikitra amin'ny ambaratonga rehetra.
- Manamboara sy mampihatra ny rafitra fanarenana ny maha-lahy na maha-vavy mba hiatrehana ireo fitarainana izay azon'ny mpandray anjara rehetra, anisan'izany ireo vondrona voahilikilika toy ny vehivavy, ny tanora ary ny mpifindra monina ary miantoka ny fantsona ara-kolontsaina mifanaraka amin'ny fandefasana fitarainana (ohatra, fitaovana nomerika, dropboxes, sns.)
- Ampiharo ny drafity ny hetsika momba ny lahy sy ny vavy amin'ny fampidirana ny fomba fijery mifanaraka amin'ny lahy sy ny vavy amin'ny hetsika tetikasa.
- Mikendry ny fanofanana ho an'ireo mpiasan'ny tetikasa momba ny lahy sy ny vavy ny fitondran-tena ary manatanteraka fanentanana fanentanana momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fisorohana ny fanorisorenana.
- Ampitomboy sy ampiharo SEP mba hahazoana antoka fa misy dikany, eo an-toerana, ary mifanaraka amin'ny lahy sy ny vavy amin'ny mpandray anjara.
- Manamora ny fampiharana ny fepetra fampifanarahana mifanaraka amin'ny zava-misy ary manome fiofanana, fanampiana ara-teknika, ary programa fanentanana ho an'ny tantsaha.

- Ampiasao ireo mpampiofana ao an-toerana sy ireo fihetsiketsehana eny an-kianja mba hahazoana antoka fa takatra sy ekena tsara ny fomba fanao.
- Mampiroborobo ny teknikam-pambolena maharitra toy ny fambolena sy ny fambolena isan-karazany mba hampihenana ny loza ateraky ny fampiasana tafahoatra ny harena voajanahary na ny fahaverezan'ny fahasamihafana ara-biolojika.
- Omeo famatsiam-bola hanohanana ny fampiharana ny fepetra fampifanarahana ary hiantohana ny fampifanarahana amin'ny sokajy mety ho an'ny tetikasa sy ny ESIA sy ESMP an'ny tetikasa. Ny fanombanana amin'ny antsipiriany ny fepetra noraisina dia azo jerena ao amin'ny Fanombanana ny loza mety hitranga amin'ny E&S ho an'ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola

Ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola dia sokajiana ho sokajy C amin'ny fanarahana ny fitsipiky ny GCF sy ny rafitra fitantanana S+G an'ny GIZ. Ny asa ataon'ireo mpisitraka voasivana dia tsy hisy loza na fiatraikany ratsy amin'ny ara-tontolo iainana na ara-tsosialy. Ny fafana 10 dia manoritra ireo fepetra azo raisina, ny fanombanana ny loza mety hitranga anio sy ny manaraka. Tsara ho fantatra fa ny fepetra fisivanana ireo mpisitraka ny famatsiam-bola ny FDA dia tokony ho ambany dia ambany ny loza mety haterany, ka tsy voatery mandrafitra ireo antotan-kevitra manokana toy ny PGES na ESIA, na manaparitaka izay amin'ny vahoaka.

- Latabatra 10.
- Ampiasao ny fomba fitantanana mifanaraka amin'ny fomba fitantanana mba hanitsiana ny hetsika tetikasa ho valin'ny loza ara-tontolo iainana na ara-tsosialy.

7.3 ESS 2: Asa sy ny fepetra momba ny asa

7.3.1 Fanombantombanana

Ny hetsiky ny tetikasa, indrindra eo amin'ny fambolena sy ny fiofanana, dia ahitana asa goavana amin'ny asa izay mitondra loza toy ny mety ho fanararaotana ny mpiasa, ny fepetran'ny asa mampidi-doza, ary ny tsy fahampian'ny fahafahana miditra amin'ny rafitra fitarainana. Ireo vondrona marefo, toy ny vehivavy sy ny tanora, dia mety hiharan'ny fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana, ao anatin'ny hetsiky ny tetikasa izay mitaky fifandraisana avo lenta amin'ny mpiasan'ny tetikasa sy ireo mpandray tombontsoa hafa (ohatra, ny fampiofanana sy ny fananganana fahaiza-manao). Fanampin'izany, misy ny loza mitatao amin'ny fampiasana ankizy ao amin'ny tokantrano mpamboly mandray anjara amin'ny tetikasa. Mihamafy izany loza izany mandritra ny fotoam-pambolena be atao, izay mety hitarika ho amin'ny fitomboan'ny fandraisana anjaran'ny ankizy ny fangatahana asa.

7.3.2 Fanombanana ny fiantraikany

Ity loza ity dia heverina ho toy ny Medium. Raha nankatò ny fifanarahana iraisam-pirenena momba ny zon'ny mpiasa ny Governemantan'i Madagasikara, dia matetika ny sehatry ny fambolena no miasa tsy ara-dalàna, ary tantsaha maro no tsy manana fifanarahana arak'asa ara-dalàna. Ankoatra izany, misy ireo tranga izay mety handraisan'ny ankizy anjara amin'ny asa fambolena.

7.3.3 Fanalefahana sy fepetra fitantanana

- Manaova fanentanana miaraka amin'ireo mpandray anjara mifandraika amin'izany mba hanamafisana ny maha-zava-dehibe ny fanarahana ny fitsipika momba ny fepetran'ny asa sy ny lalàna momba ny asa, ny fiantohana ny fomba fanao ara-drariny sy ara-etika amin'ny hetsika rehetra mifandraika amin'ny tetikasa.
- Mametraka rafitra fitarainana azo tsapain-tanana mba hanamorana ny tatitra ara-potoana momba ny fitarainana sy ny olana, anisan'izany ny fifandonana eo amin'ny mpiasa sy ny mpampiasa.
- Miara-miasa amin'ireo mpitarika ny vondrom-piarahamonina sy ireo governemanta ao an-toerana mba hiantohana ny fanajana ny lalàna mifehy ny fampiasana ankizy.
- Mampiroborobo ireo fahafahana hafa amin'ny fivelomana mba hampihenana ny fiankinan-doha amin'ny asa tsy ara-dalàna ataon'ny fianakaviana.

- Ataovy azo antoka fa ny politikan'ny fitantanana ny tetikasa dia mifanaraka amin'ny fomba fiasa mahazatra GIZ ary manaraka ny lalàna nasionaly ary ampiharina amin'ny mpiasa rehetra mifandray mivantana amin'ny tetikasa.
- Ampiharo ny Drafitry ny Hetsika ho an'ny Miralenta (Drafitry ny Hetsika ho an'ny Miralenta) ary ataovy azo antoka fa ny Rafitra Fanarenana ny Grievance dia ny fandraisana andraikitra amin'ny maha-lahy na maha-vavy, ny mpiasan'ny tetikasan'ny fiarandalamby ary ny fanatanterahana fanentanana fanentanana momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fisorohana ny fanorisorenana.

7.4 ESS 3: Ny fahombiazan'ny loharanon-karena sy ny fisorohana ny fandotoana

7.4.1 Fanombantombanana

Ny fampidirana ny fomba fanaon'ny CRA sy ireo hetsika hafa miteraka fidiram-bola dia mety hanamafy ny fambolena. Raha tsy voakarakara maharitra izany, dia mety hitarika ho amin'ny fandotoana vokatry ny fampiasana tafahoatra ny sakafo mahavelona sy ny fambolena izany. Mety hiteraka fahasimban'ny tany sy fahavoazana ara-tontolo iainana midadasika kokoa ny fitantanana tsy araka ny tokony ho izy sy ny fampiasana tafahoatra ny fambolena toy ny famonoana bibikely. Ny fiantraikan'izany dia tena mampanahy indrindra any amin'ireo faritra saro-pady ara-tontolo iainana. Fanampin'izany, ny fomba fambolena tsy maharitra toy ny fambolena sy ny fambolena, na dia tsy nampiroboroboin'ny tetikasa aza, dia mijanona ho asa fototra manan-danja ary tsy azo tsinontsinoavina tanteraka. Ny fitohizan'ny fomba fanao amin'ny slash-and-may dia mety hanimba ny fahombiazan'ny fepetra fampifanarahana amin'ny fampiroboroboana, mandray anjara amin'ny fahaverezan'ny fahasamihafana ara-biolojika (jereo ny ESS 6), ary ny fikaohan'ny tany, raha toa ka mampitombo ny fahasimban'ny tontolo iainana ao anatin'ny faritry ny tetikasa.

7.4.2 Fanombanana ny fiantraikany

Ity loza ity dia tombanana ho Medium, vokatry ny fandotoana noho ny fampiasana tsy ara-drariny ny fambolena sy ny fomba fambolena tsy maharitra.

7.4.3 Fanalefahana sy fepetra fitantanana

- Omeo fanabeazana sy fanofanana feno ny tantsaha, mpiara-miasa ary mpiasa fanitarana amin'ny fomba fanaon'ny CRA ary manao fanentanana momba ny loza mety hitranga amin'ny fampiasana fanafody simika ary fomba fambolena tsy maharitra.
- Amporisiho ny fomba fanao, mifanaraka amin'ny zava-misy ao an-toerana, izay mampihena ny fiankinan-doha amin'ny fanafody simika, toy ny fisafidianana zavamaniry namboarina ho an'ny zavamaniry (rafitra fitarihana) na ny fandrakofana ny tany mba hanatsarana ny fahasalaman'ny tany sy ny fahasamihafana ara-biolojika.
- Ampidiro sy tohano ny fambolena karazam-pambolena mifanaraka amin'izany izay mitaky fampidirana simika kely ary mahazaka ny fepetra eo an-toerana.
- Ny fampiasana vokatry fiarovana amin'ny zavamaniry simika (famonoana bibikely / famonoana bibikely) dia hohalavirina amin'ny hetsiky ny tetikasa. Tsy hanohana ny fividianana mivantana ny fanafody famonoana bibikely/famonoana bibikely ny tetikasa ary hanaraka ny "politikan'ny fangatahana ho an'ny agrochemicals, pesticides ary ny zezika mineraly".
- Ny politikan'ny GIZ dia mampihatra fitsipika hentitra momba ny fividianana vokatry fiarovana ny zavamaniry. Tsy misy na iray aza amin'ireo sampan-draharaha mpanatanteraka ny tetikasa no hampiasa na hanohana ny fividianana ny fampidirana toy izany.
- Ampiasao ny rafitra famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA) mba hamatsiana ny fampiharana ireo fepetra fanamafisana fampiroboroboana, mba hiantohana fa ny hetsika rehetra vatsiana dia mifanaraka amin'ny sokajin'ny loza mety hitranga amin'ny tetikasa ary miaraka amin'ity ESIA sy ESMP ity. Ny fanombanana amin'ny antsipiriany ny fepetra noraisina dia azo jerena ao amin'ny Fanombanana ny loza mety hitranga amin'ny E&S ho an'ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola

Ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola dia sokajiana ho sokajy C amin'ny fanarahana ny fitsipiky ny GCF sy ny rafitra fitantanana S+G an'ny GIZ. Ny asa ataon'ireo mpisitraka voasivana dia tsy hisy loza na fiatraikany ratsy amin'ny ara-tontolo iainana na ara-tsosialy. Ny fafana 10 dia manoritra ireo fepetra azo raisina, ny fanombanana ny loza mety hitranga anio sy ny manaraka. Tsara ho fantatra fa ny fepetra fisivanana ireo mpisitraka ny famatsiam-bola ny FDA dia tokony ho ambany dia ambany ny loza mety haterany, ka tsy voatery mandrafitra ireo antotan-kevitra manokana toy ny PGES na ESIA, na manaparitaka izay amin'ny vahoaka.

- Latabatra 10.

7.5 ESS 4: Fahasalaman'ny fiarahamonina ary fiarovana

7.5.1 Fanombantombanana

Ny tetikasa dia mampiditra fifandraisana sy fiaraha-miasa eo amin'ny fiarahamonina izay mety hanatsara ny faharetana sy ny fiaraha-monina sosialy. Na izany aza, mety hiteraka disadisa ara-tsosialy ihany koa ireo hetsika ireo raha tsy mahomby ny fitantanana. Ny iray amin'ireo loza lehibe dia avy amin'ny fifaninanana amin'ny FDA sy ireo tombontsoa hafa avy amin'ny tetikasa, izay mety hitarika amin'ny tsy rariny na fanilikiliana, indrindra eo amin'ireo vondrona voasakana toy ny vehivavy, mpifindra monina, na tantsaha tsy manan-tany. Mety hivadika ho ady lehibe kokoa ireo fifanentanana ireo raha toa ka tsy voavaha haingana sy mangarahara ny fitarainana. Ny loza iray hafa dia ny halatra sy ny fakana an-keriny izay miantraika amin'ny VSLA izay mety hanimba ny fitokisana ao anatin'ny VSLAs, manakorontana ny fahavitrihan'ny fiarahamonina, ary manakivy ny fandraisana anjara amin'ny hetsika mifandraika amin'ny tetikasa.

Ny olana fanampiny dia ny mety hisian'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana amin'ny fidirana an-tsehatra amin'ny tetikasa izay mitaky fifandraisana eo amin'ny fiarahamonina. Ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana dia tena manandanja indrindra amin'ny toe-javatra izay misy ny tsy fifandanjan'ny fahefana, toy ny mandritra ny fandaharam-piofanana sy ny fivoriana'ny vondrom-piarahamonina. Raha tsy misy fiarovana matanjaka, mety hiteraka toe-javatra tsy nahy izay miatrika fanararaotana na fanorisorenana ireo olona marefo, indrindra fa ny vehivavy sy ny tanora.

7.5.2 Fanamarihana ny fiantraikany:

Tombanana ho ambany izany loza izany. Na dia tsy mampitombo ny fiarovana na ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny herisetra ara-nofo aza ny tetikasa, dia tena ilaina ny fiarovana matanjaka mba hisorohana ny fiantraikany tsy ampoizina. Raha tsy voaloha, mety hanimba ny fitokisan'ny fiarahamonina sy ny faneken'ny tetikasa ireo loza ireo. Na izany aza, dia mbola azo atao amin'ny alalan'ny fepetra fanalefahana mifanaraka amin'izany izy ireo.

7.5.3 Fanalefahana sy fepetra fitantanana

- Ataovy azo antoka fa voafaritra mazava tsara ny fepetra sy ny dingana fifantenana ho an'ny rafitra fanampiana avy amin'ny FDA, ary ampiharina tsy tapaka mba hisorohana ny fiheverana ny fitongilanana na ny fitongilanana.
- Ny tanjona dia ny fanentanana mba hahazoana antoka fa fantatry ny mpangataka rehetra ny rafitra fanomezana sy ny fomba fampiharana.
- Tohizo ny fifampidinihana, ny fanentanana ny vahoaka ary ny fampielezana ireo hetsika natolotra ho an'ireo mpandray anjara manan-danja eo amin'ny sehatra nasionaly, isam-paritra ary ao an-toerana, mba hisorohana ny fandisoam-baovao momba ny tetikasa sy hiantohana ny fanentanana iraisana, miaraka amin'ny drafitra fifandraisana saropady ara-kolontsaina.
- Manaova fivoriana fanentanana sy fiofanana miaraka amin'ireo mpikambana ao amin'ny VSLA momba ny tombontsoa azo avy amin'ny maha-mpikambana, ny mangarahara, ny fandraisana andraikitra ary ny fitantanana ara-bola mba hananganana fitokisana sy hampihenana ny mety hisian'ny fifandirana na ny tsy fahaiza-mitantana.
- Mampiroborobo vahaolana ara-bola nomerika (ohatra, Mobile money), izay azo atao, mba hampihenana ny fikirakirana vola sy hanatsarana ny fiarovana.

- Ampiharo ny Drafitry ny Hetsika ho an'ny lahy sy ny vavy miaraka amin'ny fifantohana amin'ny fiantohana fa tafiditra ao anatin'izany ny hetsika tetikasa.
- Ataovy azo antoka fa ny rafitra fanarenana ny fitarainana dia mamaly ny lahy sy ny vavy, fitaovana hiatrehana ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana amin'ny tsiambaratelo sy amin'ny fahatsapana.
- Ampiofano ny mpiasan'ny tetikasa mba mampihatra fanentanana momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanorisorenana.
- Hanaraka ny politikan'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny herisetra ara-nofo ao amin'ny GIZ sy ny GCF ny tetikasa.

7.6 ESS 5: Fandraisana ny tany sy ny fametrahana tsy an-tsitraro

7.6.1 Fanombantombanana

Na dia tsy tafiditra ao anatin'ny tetikasa aza ny fahazoana tany mivantana na fifindran-toerana ara-batana, dia misy ny mety ho loza amin'ny famindran-toerana ara-toekarena noho ny mety ho famerana ny fampiasana tany (ohatra, ny fanakiviana ny fanitarana ny tany fambolena) sy ny fiovan'ny fomba fambolena (ohatra, ny fanomezana lanja ny biomass in commons) nampidirin'ny tetikasa. Mety hiatrika fihenana ny fahafahana miditra amin'ny loharanon-karena voajanahary izay miankina amin'ny fivelomany ireo vondrom-piarahamonina. Ireo loza ireo dia tena manan-danja indrindra ho an'ireo vondrona voahilakilika, toy ny mpifindra monina, ny mpizara, ary ireo tantsaha tsy manan-tany, izay miantehitra amin'ny fidirana tsy ara-dalàna na ara-piarahamonina amin'ny tolotra ara-tontolo iainana ho an'ny fivelomana sy ny fidiram-bola. Mety hitarika famindran-toerana ara-toekarena ny hetsika tetikasa raha toa ka mandrisika ny vondrom-piarahamonina handrara ireo hetsika ireo ny fanentanana bebe kokoa momba ny voka-dratsin'ny fomba fanao amin'ny alalan'ny fanapahana sy ny fandoroana ary ireo fomba nentim-paharazana hafa mandrisika ny vondrom-piarahamonina handrara ireo hetsika ireo sy hanilikilika ireo tompon-trano madinika izay mbola mampiasa azy ireo. Mety hiteraka fahaverezan'ny fidiram-bola ho an'ireo mpamboly ireo izany, ka mety hiteraka fifindran-toerana ara-toekarena amin'ny farany.

7.6.2 Fanombanana ny fiantraikany

Tombanana ho ambany izany loza izany. Na dia tsy miteraka fifindran-toerana ara-batana mivantana aza ilay tetikasa, dia azo raisina ho toy ny famerana ny fomba fanao nentim-paharazana izany, izay mety hiteraka fihenana ny fahafaha-manao fivelomana.

7.6.3 Fanalefahana sy fepetra fitantanana

- Tohano ireo tantsaha amin'ny fanamaroana ny loharanom-bolany amin'ny alalan'ny fampiroboroboana ny fomba fanaon'ny CRA izay manatsara ny vokatry sady mampihena ny fiankinan-doha amin'ny loharanon-karena voafetra.
- Ampidiro sy amoraho ny asa ara-toekarena mifameno sy ny zava-dehibe kely-nanampy fanodinana (ohatra, paharitry, mihaohao, na ny fonosana ny vokatry fambolena) mba hamoronana fidiram-bola hafa.
- Manaova fotoam-piofanana ary mametraka tetik'asa fampisehoana mba hampisehoana ny tombontsoa azo ampiharina amin'ny fomba fanao CRA.
- Ataovy azo antoka fa mifanaraka amin'ny toe-javatra misy eo an-toerana ny fiofanana, raha jerena ny fomba fanao ara-kolontsaina, ny loharano misy, ary ny fepetra ara-tontolo iainana manokana.
- Ampitomboy ny fanentanana fanentanana mikendry mba hanabeazana ny tantsaha sy ny mpandray anjara amin'ny tombontsoa maharitra amin'ny fomba fanaon'ny CRA ary hanasongadinana ireo tantaram-pahombiazana avy amin'ireo zaza natsangana tany ampiandohana mba hananganana fitokisana sy hanehoana ny maha-mety ny asa natolotra.
- Manolotra fanampiana ara-teknika sy fanohanana ara-bola amin'ny alalan'ny rafitra famatsiam-bola ho an'ny fampandrosoana ny fambolena (FDA) ho an'ny tantsaha mampiasa ny fomba fanao CRA.

7.7 ESS 6: Ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny fitantanana maharitra ny harena voajanahary

7.7.1 Fanombantombanana

Ny tanjon'ny tetikasa dia ny hampiroborobo ny CRA sy hanatsara ny fivelomana amin'ny alalan'ny fepetra fampandrosoana sy fampifanarahana VC. Na dia mety hisy fiantraikany tsara eo amin'ny tontolo iainana sy ara-tsosialy aza ireo fidirana an-tsehatra ireo, dia mety hampidi-doza ihany koa ny fahaverezan'ny fahasamihafana ara-biolojika sy ny fahasimban'ny tontolo iainana raha tsy voakarakara tsara. Iray amin'ireo loza lehibe mety hitranga ny fampiasana karazana hazo fantatra amin'ny anarana hoe invasive amin'ny toe-javatra hafa - toy ny rivotra sy ny hazo aloka toy ny Acacia, ary koa ny fambolena - izay tafiditra ao anatin'ny fambolena ala na fomba fambolena, izay mety hitarika amin'ny tsy fifandanjan'ny biolojika eo amin'ny tontolo iainana ao an-toerana, mampihena ny fahasamihafana ara-biolojika, ary manova ny rafitry ny toeram-ponenana amin'ny alàlan'ny zavamaniry teratany. Na izany aza, ny fahafahan'izy ireo miroborobo amin'ny toe-javatra sarotra na mitombo haingana dia haingana no mahatonga azy ireo ho sarobidy amin'ny vokatra fanompoana. Ny tanjon'ny tetikasa dia ny hampifandanja ireo tombontsoa ireo amin'ny loza mety hitranga amin'ny tontolo iainana ao an-toerana amin'ny alalan'ny fifantenana karazana sy ny paikady fitantanana.

Ankoatra izany, ny fifantohan'ny tetikasa amin'ny fanatsarana ny fahafaha-manao ara-toekarena amin'ny alalan'ny rojom-bidy dia mety hampitombo tsy nahy ny fangatahana tany fambolena, ka hiteraka tsindry amin'ny ala sy ny tontolo iainana manodidina. Mety hiafara amin'ny fanitsakitsahana ny ala sy ny fiovan'ny fambolena izany, indrindra any amin'ireo faritra izay itadiavan'ny tantsaha hanararaotra ny tsena vaovao. Vao mainka mampitombo ireo loza ireo ny fomba fanao efa misy toy ny fambolena, izay mety haharitra raha tsy voakarakara araka ny tokony ho izy, mametraka fandrahonana fanampiny ho an'ny fahasamihafana ara-biolojika sy ny loharanon-karena voajanahary.

7.7.2 Fanombanana ny fiantraikany

Ity loza ity dia heverina ho toy ny Medium. Mety hampidi-doza tsy nahy ho an'ny fahasamihafan'ny zavamanan'aina sy ny fanerena ny ala sy ny tontolo iainana ny tetikasa. Na izany aza, ireo loza ireo dia azo atao mora foana amin'ny alàlan'ny fepetra fanalefahana mety.

7.7.3 Fanalefahana sy fepetra fitantanana

- Manome fahaiza-manao feno sy fanofanana ho an'ny tantsaha, mpiara-miasa sy ny mpiasa fanitarana amin'ny fomba fanaon'ny CRA izay manatsara ny vokatra sady miaro ny fahasamihafana ara-biolojika ary manao fanentanana momba ny loza mety hitranga amin'ny fomba fambolena tsy maharitra.
- Ampiasao ny tetik'asa fampisehoana ary mampiroborobo ny fifanakalozana fahalalana eo amin'ireo mpandray tombony mba hampisehoana ny fomba fanao mahomby amin'ny fampifanarahana ny biodiversité ary hamporisika ny fananganana.
- Mametraka faritra buffer manodidina ny toeram-ponenana manan-danja mba hisorohana ny fanitsakitsahana na ny fampidirana karazam-pandrosoana.
- Tsy hampiroborobo ny fanitarana ny fambolena ny tetikasa. Ho solon'izany, hifantoka amin'ny fanatsarana ny fomba fanao amin'ireo faritra efa eo ambany fambolena ataon'ireo tantsaha izay efa ela no nirotsaka tamin'ny rojon'ny soatoavina kendrena izany. Amin'ny alalan'ny fananganana hetsika fambolena efa misy, dia hampihena ny fanitarana ny fambolena na ny fiovan'ny vokatra vaovao ny tetikasa.
- Ankoatr'izay, ny vokatra fampiroboroboana ny tolotra - ampiasaina ho toy ny rivotra, hazo alokaloka ary rakotra ravina - miaraka amin'ny fomba fitantanana mety, dia hanatsara ny fahavokaran'ny tany raha manome loharano sarobidy avy amin'ny hazo. Vokatr'izany, ireo fomba fanao ireo dia hanampy amin'ny fanalefahana ireo trangan-javatra manimba izay miantraika amin'ny fahasamihafana ara-boajanahary sy ny tontolo iainana, toy ny fikaohan'ny tany, ny fiankinan-doha tafahoatra amin'ny zezika mineraly, ary ny fandripahana ala amin'ny famokarana hazo na saribao. Tsy vitan'ny hoe manohana ny fomba fambolena maharitra ihany ity fomba fiasa maro ity fa mampiroborobo ny faharetan'ny tontolo iainana ihany koa.

7.8 ESS 7: vahoaka teratany

7.8.1 Fanombantombanana

Tsy tafiditra ao anatin'ny tetikasa ny vahoaka teratany araka ny fanombanana fototra amin'izao fotoana izao. Tsy misy olona teratany fantatra ao anatin'ny faritra misy ny tetikasa, ary tsy misy fiantraikany mivantana na ankolaka amin'izy ireo. Ny ESS 7 dia tsy azo ovaina.

Ahitana singa roa manan-danja ny fampisehoana: 1) fandinihana ny birao momba ny fisian'ny vahoaka teratany ao amin'ny faritra misy ny tetikasa sy ny 2) ny fifampidinihana natao nandritra ny dingana fampandrosoana ny Volavolan-kevitra.

1. Famakafakana ny atontam-baovao

Tsy mankato amin'ny fomba ofisialy ny satan'ny vahoaka teratany ao amin'ny firenena ny governemanta Malagasy ary tsy nankatoa ny Fifanarahana ILO 169. Ankoatra izay, tsy mankatoa ny fisian'ny vahoaka tompotany any amin'ny faritra voafantina (<https://www.iccregistry.org/>) ihany koa ny rejisitra iraisam-pirenena momba ny PEople raha tsy mitanisa an'i Madagasikara ny IWGIA na manonona izany ao amin'ny famoahany ny lohateny hoe "The Indigenous World 2024" (<https://iwgia.org/en/countries.html>). Fanampin'izany, manamafy ny tsy fisian'ny vahoaka teratany ny fandinihana ireo tolo-kevitra momba ny famatsiam-bola vao haingana miasa amin'ny sehatra mitovy - toy ny Volavolan-dalàna 227 DEFIS + nankatoavina tao amin'ny B.38. Ao amin'ny Tolo-kevitra 227, nilaza ny Sampana Ankatoavina fa "tsy misy vahoaka indizeny ao amin'ny faritra kendren'ny tetikasa." Indrindra fa ny telo amin'ireo faritra enina PrAda 2 + dia mifanindran-dàlana amin'ny faritra DEFIS +.

Ny famakafakana ny atontam-baovao dia mikendry ihany koa ny hamantatra ireo vondrona manolotra ny toetran'ireo vondrona teratany mifototra amin'ny politikan'ny vahoaka teratany GCF sy ireo rafitra hafa mifandraika amin'izany (ohatra, ny Fifanarahana ILO 169). Na dia tsy misy amin'ireo vondrona fantatra aza milaza tena ho teratany, dia ireo vondrom-piarahamonina monina any amin'ny faritra mitoka-monina tahaka an'i Mikea, izay tsy monina ao amin'ny faritra firosahan'ny tetikasa an-tsehatra no tena ahitana azy ireo. Koa satria mifantoka tanteraka amin'ny tany fambolena izay efa misy ny rojom-bidy manan-danja ny tetikasa, dia tsy hiasa any amin'ny faritra rakotra ala na manamorona ny sisintaniny, na any amin'ny faritra voaaro.

2. Fifampidinihana amin'ny mpandray anjara:

Nanamafy ihany koa ny hevitra ny vondrom-piarahamonina fa tsy milaza tena ho vahoaka teratany na miavaka amin'ny vondrom-piarahamonina hafa ao amin'ny faritra iray na hafa ny mponina ao antoerana. Niara-nilaza ny tenan'izy ireo ho "izahay, mpamokatra ny tanàna XY" na "izahay, vehivavy", tsy maneho ny maha-izy azy manokana ny vazimba teratany na ny foko.

Noho izany, azo lavina ny fisian'ireo vondrona mifandraika amin'ny famaritana ny vahoaka teratany ao amin'ny faritra fidirana an-tsehatra amin'ny tetikasa.

7.8.2 Fepetra fanalefahana

Mandritra ny fampiharana, hampiditra fepetra fanampiny ny PrAda 2+ mba hisorohana ny hetsiky ny tetikasa tsy hitranga any amin'ireo faritra onenan'ny vahoaka teratany:

- Manaova fitiliana tsy tapaka (ohatra, fitsidihana tranokala, fakan-kevitra avy amin'ny vondrom-piarahamonina) mba hahitana ny fisian'ny vahoaka indizeny tsy ampoizina any amin'ny faritra misy ny tetikasa.
- Mampihatra sy manara-maso ny SEP natolotra ho an'ity tetikasa ity, miantoka ny fifampidinihana iarahana mba hisambotra sy hamahana izay olana rehetra mifandraika amin'ny vahoaka indizeny.
- Araho ny lisitry ny fanilikihana ny tetikasa.

7.9 ESS 8: Lova ara-kolontsaina

7.9.1 Fanombantombanana

Tsy ho ampiharina eo akaiki ny toerana ara-kolontsaina ny hetsiky ny tetikasa. Tsy azo tsinontsinoavina ny mety hisian'ny fihaonana amin'ireo toerana lova ara-kolontsaina ao amin'ny faritra misy ny tetikasa. Ny ESS 8 dia tsy azo ovaina.

7.10 ESS 9: Fandraisana anjara ny mpiray ombonantoka sy famoahana atontambaovao

7.10.1 Fanombantombanana

Manasongadina ny maha-zava-dehibe ny fandraisan'anjara'ny vondrom-piarahamonina amin'ny fanatrarana ny tanjony ny tetikasa. Na izany aza, ny fifandraisana voafetra eo amin'ny vondrom-piarahamonina ao an-toerana, indrindra fa ny vehivavy sy ny vondrona marefo, dia mampidi-doza amin'ny fahombiazan'ny tetikasa. Mety hiteraka tsy fahampian'ny fitokisana, fihenana'ny fividianana vondrom-piarahamonina, ary tsy fahampian'ny fananana ao an-toerana ny fanilihana ireo vondrona ireo, ary mety hanimba ny fiaraha-miasa eo amin'ny mpandray anjara. Ankoatra izany, ny tsy fampidirana ny fahalalana sy ny fomba fijery eo an-toerana dia mety hitarika amin'ny fepetra izay tsy mifanaraka amin'ny zava-misy na tsy misy dikany, mampihena bebe kokoa ny fiantraikany sy ny faharetany. Miatrika loza mety hitranga amin'ny fanararaotana ara-nofa, fanararaotana sy fanorisorenana amin'ny hetsika mifandray amin'ny fiarahamonina ihany koa ny tetikasa, indrindra mandritra ny hetsika fandraisana anjara, ny fifampidinihana, na ny fiofanana. Ireo loza ireo dia mihamafy noho ny tsy fifandanjan'ny herinaratra sy ny tsy fahampian'ny fiarovana. Mba hiantohana ny fampiharana mahomby, tsy maintsy miatrika ireo loza ireo ny tetikasa amin'ny alalan'ny fampiroboroboana ny firotsahana an-tsehatra mahafaoka ny rehetra sy ny kolontsaina izay manaja ny fomba fijery samihafa ary manome rafitra fanarenana azo idirana.

7.10.2 Fanombanana ny fiantraikany

Ny loza toy izany dia raisina ho ambany. Mipoitra avy amin'ny mety ho tsy fahampian'ny fandraisana anjara amin'ireo mpandray anjara, ny fanilikiliana ny fahalalana ao an-toerana sy ny fanararaotana ara-nofa, ny fanararaotana ary ny herisetra ara-nofa izany.

7.10.3 Fanalefahana sy fepetra fitantanana

Ny tetikasa dia hiantoka ny fandraisana anjara'ny mpandray anjara mahomby, anisan'izany ny fampielezana vaovao, ny fifampidinihana manan-danja ary ny ambaratonga mety amin'ny fandraisana anjara'ireo voakasika sy liana amin'ny tetikasa. Izany dia ho tohanana amin'ny alalan'ny:

- Ampitomboy sy ampiharo SEP mba hahazoana antoka fa misy dikany, eo an-toerana, ary mifanaraka amin'ny lahy sy ny vavy amin'ny mpandray anjara.
- Tohizo ny fifampidinihana, ny fanentanana ny vahoaka ary ny fampielezana ireo hetsika natolotra ho an'ireo mpandray anjara manan-danja eo amin'ny sehatra nasionaly, isam-paritra ary ao an-toerana, mba hisorohana ny fandisoam-baovao momba ny tetikasa sy hiantohana ny fanentanana iraisana, miaraka amin'ny drafitra fifandraisana saropady ara-kolontsaina.
- Ampivitrihana mandray anjara ireo manampahefana eo an-toerana, ireo mpitarika nentim-paharazana, ary ireo solontenan'ny vondrom-piarahamonina amin'ny fifanakalozana fahalalana mba hampidirana ny fomba fijery eo an-toerana sy amin'ny fanaparitahana mba hanatsarana ny fanekena sy ny fananana ny fiarahamonina.
- Fantaro sy tendreo ireo mpamboly mpitarika mba ho ivon'ny fampielezana vaovao sy hanamorana ny famindrana fahalalana eo amin'ireo mpikambana ao amin'ny vondrom-piarahamonina.
- Ampiharo ny drafitra ny hetsika momba ny lahy sy ny vavy amin'ny fampidirana ny fomba fijery mifanaraka amin'ny lahy sy ny vavy amin'ny hetsika tetikasa.
- Manamboara sy mampihatra ny rafitra fanarenana ny maha-lahy na maha-vavy mba hiatrehana ny fitarainana, izay azon'ny mpandray anjara rehetra, anisan'izany ireo vondrona voahilikilika toy ny vehivavy, ny tanora ary ny mpifindra monina ary miantoka ny fantsona mifanaraka

amin'ny kolontsaina amin'ny fandefasana fitarainana (ohatra, fitaovana nomerika, dropboxes, sns.)

- Mikendry ny fanofanana ho an'ireo mpiasan'ny tetikasa momba ny lahy sy ny vavy ny fitondrana ary manatanteraka fanentanana fanentanana momba ny fanararaotana ara-nofa, ny fanararaotana ary ny fisorohana ny fanorisorenana.

7.11 Fanombanana ny E&S amin'ny tetikasa farany momba ny tombontsoa

Raha toa ny fizarana 6.1 - 6.10 dia mamaritra ny loza mety hitranga sy ny fanalefahana ny fepetra amin'ny tetikasa, ny fizarana manaraka dia mifantoka amin'ny loza mety hitranga amin'ny E&S mifandraika amin'ny fampiharana ny tetikasa farany amin'ny zanak'asa 2.1.2.1. Ity zanak'asa ity dia mitaky rafitra manome vola amin'ny famatsiam-bola amin'ny fanatanterahana ny CRA. Ny rafitra famatsiam-bola efa misy ao amin'ny FDA no ho fototry ny rafitra fanampiana ara-bola. Ny vola azo avy amin'ny GCF dia halefa any amin'ireo mpisitraka amin'ny alalan'ny fampiharana sy ny dingana fifantenana tantanan'ny FDA(Fanatanterahana ny Fikambanana). Ireo mpangataka mahomby dia hahazo fanampiana tsy az averina, miankina amin'ny fandraisan'izy ireo anjara amin'ny fiaraha-miasa (isan-jaton'ny vola nangatahina). Ity tahan'ny famatsiam-bola ity dia miovaova arakaraka ny karazana tolotra nangatahina sy ny totalin'ny fanomezana. Ny fanampiana dia hanohana ny fandanianana ireo fepetra fampiroboroboana ny CRA sy ireo fitaovana kely aorian'ny fijinjana any amin'ireo faritra misy ny tetikasa.

Ny fizarana dia natsangana ho a) manolotra singa manan-danja amin'ny rafitra fanomezana sy b) ny fanombanana ny E&S marina.

7.11.1 Singa manan-danja amin'ny rafitra fanomezana famatsim-bola eo amin'ny FDA

Fafana 7. Topimaso ny mpisitraka tetikasa

Tetikasa // Anaran'ny tetikasa	Famatsiam-bola ho an'ny fampiharana CRA tarihin'ny eo an-toerana
Sokajy tetikasa	Fampifanarahana / fambolena
Tetikasa Toerana / Adiresy	Ny tetikasa farany mahazo tombontsoa dia ampiharina amin'ny toeram-piompiana ny farany mahazo tombontsoa, izany hoe ny tany eo ambany famokarana ampiasaina ao Androy, Anosy, Atsimo-Atsinanana, Vatovavy, Fitovinany (taloha Vatovavy-Fitovinany) ary Atsinanana.
Tombanan'ny tetikasa	Avy amin'ny 330 € ka hatramin'ny 13,200€
Tombanana ny faharetan'ny tetikasa	Enina ka hatramin'ny roa ambin'ny folo volana ³⁷

Loharano: GIZ

³⁷ Ny fe-potoana dia miankina amin'ny tetikasa natolotra.

Mpisitraky ny tetikasa:

- Tantsaha tsirairay (ohatra: olona mizaka zom-pirenena Malagasy)
- Vondrona ara-dalàna toy ny fikambanan'ny mpamboly, kaoperativa ary vondrona ara-dalàna hafa (ohatra: sampan-draharaha ara-dalàna eo ambanin'ny lalàna Malagasy)
- Tanora (ohatra: tanora mizaka ny zom-pirenena Malagasy, ny tanora tantsaha ary ny vao nahazo diplaoma tany amin'ny toeram-piofanana vao haingana)
- Mpanamparitaka³⁸ (ohatra masontsivana: olona mizaka zom-pirenena malagasy na fikambanana ara-dalàna eo ambanin'ny lalàna Malagasy)

Fafana faha8. Ny teknika CRA sy ny voly afaka mahazo famatsiam-bola

	CRA fepetra	Rojo sarobidy				
		Kafe	Dipoavatra	Lavanila	Voanjo	Jirofo
1	Fanaovana rako-belona	x	x	x		x
2	Fanaovana voly rakotra amin'ny alalan'ny rakomaty				x	
3	Fampiharana ny Compost	x	x	x	x	x
4	Fametrahana aro rivotra voajanahary				x	x
5	Fampiasana alokaloka hoan(ny voly)	x	x	x		
6	Fanatanterahana ny zavamaniry mitandahatra			x		x
7	Fampiasana karazana masomboly voafantina sy nohatsaraina	x		x	x	x
8	Fampiasana teknolojia vaovao mahakasika ny fampiasana ny rano	x			x	x
9	Fanamafisana ny fahaiza-manao sy ny fitaovana aorian'ny fijinjana	x	x	x	x	x

Loharano: GIZ

Sokajy azo ekena izay ahafahan'ny famatsiam-bola azo ampiasaina mpisitraka ny tetikasa

- Hanam-pamokarana toy ny masomboly sy ny zana-kazo, sns.
- Fitaovana:
- Fitaovana miasa:
- Fikarohana:

38 Araka ny voalazan'ny Lalàna Nasionaly momba ny Fanangonam-bokatra, ny mpanangona dia faritana ho olona voajanahary na fikambanana ara-dalàna eo ambanin'ny lalàna miankina na miankina miasa eo amin'ny sehatry ny fambolena, ny biby fiompy ary ny jono. Ireo fikambanana ireo dia miara-miasa mandritra ny fotoana voafaritana mba hanatanteraka tetikasa fanangonam-pambolena, mizara ny loza mifandraika amin'izany. Ny tetikasa dia mety ahitana ny fitsabahana amin'ny famokarana, famonosana ary / na asa fitehirizana.

Fafana 9. Ny vola azo avy amin'ny famatsim-bola sy ny sokajy azo ekena isaky ny mpisitraka

		Ireo mpandray tombony farany incl. max vola fanampiana			
	Sokajim-bidy	Tantsaha tsirairay (tonga teto avy amin'ny 660€)	Vondrona ara-dalàna (eo anelanelan'ny 660 € - hatramin'ny 13,200€)	Tanora (tonga teto avy amin'ny 330€)	Mpanamparitaka Hatramin'ny 11.000 Euro
1	Hanampamokarana	X	Tafakatra hatramin'ny 6.600 €	X	X
2	Fitaovana	X	Hatramin'ny EUR 4,400	X	X
3	foto-drafitrasa majinika	N / A	Hatramin'ny 13.200 €	N / A	X
4	Fikarohana	N / A	Tafakatra hatramin'ny 6.600 €	N / A	X

Loharano: GIZ

7.11.2 Fanombanana ny loza mety hitranga amin'ny E&S ho an'ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola

Ny tetikasa hisitraka ny famatsiam-bola dia sokajiana ho sokajy C amin'ny fanarahana ny fitsipiky ny GCF sy ny rafitra fitantanana S+G an'ny GIZ. Ny asa ataon'ireo mpisitraka voasivana dia tsy hisy loza na fiatraikany ratsy amin'ny ara-tontolo iainana na ara-tsosialy. Ny fafana 10 dia manoritra ireo fepetra azo raisina, ny fanombanana ny loza mety hitranga anio sy ny manaraka. Tsara ho fantatra fa ny fepetra fisivanana ireo mpisitraka ny famatsiam-bola ny FDA dia tokony ho ambany dia ambany ny loza mety haterany, ka tsy voatery mandrafitra ireo antotan-kevitra manokana toy ny PGES na ESIA, na manaparitaka izay amin'ny vahoaka.

Latabatra 10- Ny fiantraikany ara-tontolo iainana sy ara-tsosialy amin'ny fepetra fanamafisana sy famatsiam-bola (Sub-activity 2.1.2.1)

Fandrefesana	ESS	Mety ho loza sy fiantraikany ratsy	Fanombantombanana	Hahamafiny
1. Fanaovan a rako-belona	ESS 3 ESS 6	Fifaninanana tsy nampozina ho an'ny rano sy ny sakafo mahavelona eo amin'ny fambolena sy ny vokatra fototra. Ny mety hisian'ny fahasamihafana ara-biolojika sy ny fikorontanana ara-tontolo iainana ao an-toerana raha toa ka ampiasaina ny karazam-kazo tsy zanatany.	Ny loza mety hitranga, dia azo sorohina satria ny fampiharana ny tetikasa dia mahita mialoha ny fanofanana ireo mpamboly amin'ny fomba fambolena mifangaro. (Asa 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2, 1.3.2.1). Izany dia miantoka ny fampiasana ireo akora fototra naharena ampiheverana, raha ny fampiroboroboana ny vokatra avy eo an-toerana dia mampihena ny fikorontanana ara-biolojika. Miaraka amin'ireo fepetra ireo, ny fanombanana ny risika amin'ny ankapobeny dia 'ambany' .	Ambany
2. Fanaovan a voly rakotra amin'ny alalan'ny rakomaty	ESS 3 ESS 6 ESS 4	Mety hisarika ny bibikely na ny aretina ny fivontosan'ny mololo, raha tsy voakarakara tsara. Ny fampiasana tsy araka ny tokony ho izy ny	Ny loza mety hitranga amin'ny fahasimban'ny rakomaty dia hohalavirina amin'ny fampiharana ny tetikasa satria hahazo fiofanana amin'ny teknika fanodinana tsara ireo tantsaha izay mitarika amin'ny fisorohana ny olana amin'ny bibikely sy ny fihenana'ny tany. Ankoatra izany, ny tetikasa dia mampiroborobo ny fomba fanao amin'ny fanodinana mba hisorohana ny tsindry eo amin'ny zavaboary ary mandrisika ny fampiasana fitaovana	Ambany

		mololo, dia mety hitarika ho amin'ny fanafangaroana ny tany na manakana ny fitomboan'ny vokatra. Mety hisy fiantraikany eo amin'ny tontolo iainana eo an - toerana ny mety ho fivangongoan'ny biomassa ho an'ny rakomaty. Mety hiteraka disadisa ara-tsosialy eo amin'ireo mpikambana ao amin'ny fiarahamonina ny fanangonana akora zavamaniry iombonana.	rakomaty eo an-toerana sy maharitra. Mba hampihenana ny fifanentanana eo amin'ireo mpikambana ao amin'ny vondrom-piarahamonina, dia mialoha izany ny tetikasa amin'ny alalan'ny fifampidinihana eo amin'ny fiarahamonina momba ny fifanarahana momba ny fambolena legioma. (Asa 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2, 1.3.2.1). Noho izany, ny fanombanana ny risika amin'ny ankapobeny dia 'ambany'.	
3. Fampiharana ny Kompositra	ESS 3 ESS 4	Mety hitarika ho amin'ny fahalotoan'ny rano sy ny tany amin'ny alalan'ny akora simika ny fandotoan-javatra tsy araka ny tokony ho izy. Mety hiteraka afo ny fandoroana tsy araka ny tokony ho izy, ka mety hampidi - doza ny fahasalaman'ny fiaraha - monina sy ny tontolo iainana. Mety hisy fiantraikany eo amin'ny fiaraha-monina akaiky ny fofona mahery	Mba hisorohana ny mety ho fahalotoan'ny rano na ny tany, dia mamolavola sy manaparitaka torolàlana momba ny fandefasana ny fako ny tetikasa mba hisorohana ny loza ateraky ny fandotoana, anisan'izany ny teknika azo antoka amin'ny fisorohana ny afo. Izany dia fenoina amin'ny fanatanterahana ny fandaharan'asa fanentanana ny vondrom-piarahamonina mba hiatrehana ny olana momba ny fofona sy ny bibikely (zanak'asa 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2.1). Noho izany, ny fanombanana ny loza amin'ny ankapobeny dia 'ambany'.	Ambany

4.	Fametraha na aro-rivotra voajanahary	ESS 6 ESS 3 ESS 4	Mety hanimba ny fahasamihafana ara-biolojika sy ny tontolo iainana ao an-toerana ny fisafidianana karazana hazo tsy zanatany. Ny fambolena rivotra dia mety hitarika amin'ny ady amin'ny fampiasana tany na fifanentanana momba ny fananana sy ny fidirana.	Ny mety ho loza mitatao ho an'ireo tantsaha misafidy karazana hazo tsy zanatany izay mety hanelingelina ny fahasamihafana ara-biolojika sy ny tontolo iainana ao an-toerana dia tsy azo atao satria tsy misy na iray aza amin'ireo karazana hazo mampiroborobo ny tetikasa no manimba rehefa ampiasaina any amin'ny tany fambolena. Ny fidirana an-tsehatra amin'ny rivotra dia ho voafetra any amin'ireo faritra ivelan'ny ala sy ny faritra voaaro. (Sub-asa 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2.1). Noho izany, ny fanombanana ny risika ankapobeny dia "ambany".	Ambany
5.	Fampiasana alokaloka hoan(ny voly	ESS 6 ESS 3 ESS 4	Mety hanimba ny fahasamihafana ara-biolojika sy ny tontolo iainana ao an-toerana ny fampidirana karazana hazo tsy teratany. Fifaninana ho an'ny rano sy ny sakafo eo amin'ny alokaloka sy ny voly. Ny fampiasana alokaloka hoan'ny vola dia mety hitarika ady amin'ny fampiasana tany na fifanentanana momba ny fananana sy ny fidirana.	Mifanaraka amin'ny #4 etsy ambony, ny mety ho loza mety hitranga amin'ny tantsaha misafidy karazana hazo tsy zanaany izay mety hanelingelina ny fahasamihafana ara-biolojika sy ny tontolo iainana ao an-toerana dia tsy azo alaina satria tsy misy na iray aza amin'ireo karazana hazo ampiroboroboan'ny tetikasa rehefa ampiasaina any amin'ny tany fambolena. Ny fidirana an-tsehatra amin'ny rivotra dia ho voafetra any amin'ireo faritra ivelan'ny ala sy ny faritra voaaro (zanak'asa 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2.1). Noho izany, ny fanombanana ny loza ankapobeny dia "ambany".	Ambany
6.	Fanatanterahana ny	ESS 6 ESS 3	Mety hanelingelina ny fahasamihafan'ny zava-	Ny mety hisin'ny fikorontanana eo amin'ny zavamananaina noho ny fampiasana karazanjavamaniry tsy zanatany amin'ny	Ambany

zavamaniry mitandahatra		manan'aina ao an-toerana ny fampiasana karazam-javalaniry tsy zanaany ao amin'ny faritra misy zavamaniry.	zavamaniry dia resahina amin'ny alàlan'ny fampiroboroboana ireo karazana zavamaniry voafantina tsara amin'ny sehatry ny fiofanana amin'ny CRA (sub-activities 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2.2, 1.3.2.1), izay tsy manimba ny fepetra manokana ampiasaina any amin'ny faritra fidirana an-tsehatra (ohatra fampiasana amin'ny tanimboly). Izany fomba izany dia mampihena ny mety hisian'ny tsy fifandanjana ara-tontolo iainana ary miaro ny fahasamihafana ara-biolojika ao an-toerana. Noho izany, ny fanombanana ny risika amin'ny ankapobeny dia 'ambany' .	
7. Fampiasana karazana masomboly voafantina sy nohatsaraina	ESS 4 ESS 3	Mety hampitombo ny fandanianana ny fiankinan-doha amin'ireo mpamatsy avy any ivelany ho an'ny fitaovana fototra, mety tsy ho tafiditra ao anatin'izany ireo tantsaha madinika sy hiteraka disadisa ara-tsosialy. Ny mety ho fandotoana sy ny loza ara-pahasalamana ateraky ny fitomboan'ny fampiasana fanafody famonoana bibikely noho ny fomba fijerin'ny tantsaha ny karazam-pambolena vaovao.	Mba hisorohana ny fiakaran'ny vidim-piainana sy ny disadisa ara-tsosialy noho ny fiankinan-doha amin'ny mpamatsy ivelany, ary koa ny fandotoana sy ny loza ara-pahasalamana ateraky ny fampiasana fanafody famonoana bibikely, ny tetikasa dia manohana ny rafitra famokarana zavamaniry eo an-toerana mba hanatsarana ny faharetana sy hampihenana ny fiankinan-doha amin'ny mpamatsy (Sub-Activity 1.2.2.1, 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2.1). Ny fananganana fahaiza-manao, ny fiofanana ary ny hetsika fanentanana momba ny loza mitatao amin'ny pesticide dia hamaha ny fandotoana sy ny olana ara-pahasalamana. Ireo fepetra ireo dia hampidirina ao amin'ny fampiofanana momba ny fampiharana CRA (Sub-activities 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2.2.1). Noho izany, ny fanombanana ny risika amin'ny ankapobeny dia 'ambany'.	Ambany

8.	Fampiasana teknolojia vaovao mahakasika ny fampiasana ny rano	ESS 4	Mety hitranga ny fifanentanana ara-tsosialy noho ny fifaninanana amin'ny fahazoana fitaovana fanangonana orana. Ny rafi-pijinjana ranonorana tsy voakarakara tsara dia mety hiteraka loza ara-pahasalamana, mety hitarika aretina (ohatra: tazomoka, dengy, sns).	Ny loza mety hitranga amin'ny fanatsarana ny fomba fanondrahana, toy ny fihenjanana ara-tsosialy amin'ny fahazoana fitaovana fanangonana orana sy ny loza ara-pahasalamana avy amin'ny rafitra tsy dia voatantana loatra, dia mihena amin'ny alàlan'ny fanamorana ny drafitra sy ny fandraisana fanapahan-kevitra mangarahara ao anatin'ny vondrom-piarahamonina mba hiantohana ny fahazoana rano azo antoka, ary ny yorana amin'ny teknika fanangonana rano azo antoka sy mahomby Misoroka ny loza ara-pahasalamana, toy ny fiparitahan'ny aretina azo avy amin'ny rano. Ireo fepetra ireo dia tafiditra ao anatin'ny fampiofanana momba ny fampiharana CRA (Sub-activities 1.3.1.1, 1.3.1.2, 1.3.2.1, 1.3.2.1). Noho izany, ny fanombanana ny risika amin'ny ankapobeny dia 'ambany'.	Ambany
9.	Fanamafisana ny fahaizam-anao sy ny fitaovana aorian'ny fijinjana	ESS 4 ESS 3	Mety hitranga ny fifanentanana ara-tsosialy noho ny fifaninanana amin'ny fidirana amin'ny toeram-piasana. Ny fitantanana tsy aradalàna ny fako avy amin'ny fanodinana aorian'ny fijinjana dia mety hitarika amin'ny fandotoana ny tontolo iainana.	Mba hisorohana ny fisian'ny fihenjanana ara-tsosialy noho ny fifaninanana amin'ny fidirana amin'ny toeram-piasana, ary koa ny fandotoana ny tontolo iainana avy amin'ny fitantanana ny fako tsy mety, hanamora ny fandaminana sy ny fanapahan-kevitra mangarahara ao anatin'ny vondrona mpampiasa (ohatra ireo mpikambana ao amin'ny fiaraha-miasa) ny tetikasa mba hiantohana ny fidirana ara-drariny. Ny protocols fitantanana ny fako dia hampiharina mba hikarakarana soa aman-tsara ny vokatra sy ny sisa, hisorohana ny fahavoazana ara-tontolo iainana. (Zanak'asa 3.2.1.2, 3.2.1.2) Noho izany, ny fanombanana ny loza amin'ny ankapobeny dia 'ambany'.	Ambany

Loharano: GIZ

8. Andinin-tsoratra masina

- Conservation internationale (CI), 2016. Accueil Société Société Antananarivo: Drafitra de gestion environnementale et sociale. 24 May 2016 (navaozina tamin'ny 23 Aogositra 2016).
- AFC. (2023). *Fandalinana ny serivisy ara-bola fototra - fampifanarahana ny rojom-pambolena amin'ny fiovaovan'ny toetr'andro (PrAda 2)*. Bonn, Alemaina: Mpanolotsaina momba ny fambolena sy ny fitantanam-bola (AFC).
- Banky afrikanina ho an'ny fampandrosoana. (2018). *Madagasikara - Tetikasa hamolavolana lalantsara sy hanamora ny varotra - ESIA Summary*.
- Fiaraha-miasa ho an'ny fampidirana ara-bola. (2016). *Fampidirana ara-bola eto Madagasikara: ny sata misy ankehitriny, ny fanamby ary ny fanararaotana*.
- Andriamananjara, S. (2014) . Village Banking eto Madagasikara: Fandalinana ny Tambajotran'ny MicroKing. *Gazetin'ny Fandraharahana Afrikana*.
- CARE International. (2017). *Fanombanana ny fiaraha-miasa hanatsarana ny fambolena any atsimo (PIAS) any amin'ny faritra Androy sy Anosy eto Madagasikara*.
- Fifanarahana momba ny fahasamihafana biolojika. (N.D.) *Madagasikara Mombamomba ny Firenena - Zava-misy ara-biodiversité*. Nalaina tao amin'ny mombamomba ny firenena: <https://www.cbd.int/countries/profile/?country=mg>
- CPGU. (2012). *Atlas de la vulnérabilité sectorielle de la région de Vatovavy Fitovinany*. Cellule de Prevention et de Gestion des Urgences (CPGU) Madagascar. Alaina <https://www.primature.gov.mg/cpgu/wp-content/uploads/2014/03/ATLAS%20DE%20LA%20VULNERABILITE%20SECTORIELLE%20REGION%20VATOVAVY%20FITOVINANY.pdf>
- CREAM. (2013). *Monographie : Faritra Atsinanana*. Centre de Recherches, d'Etudes et d'appui a l'Analyse Economique a Madagascar (CREAM). Alaina https://wtwonlineuk.sharepoint.com/sites/irr-gizmadagascarclimaterationale3351409-cl-in-/Shared%20Documents/General/Task%201%20Comprehensive%20climate%20analysis/Calls%20for%20climate%20analysis/FOFIFA/ATSINANANA_2-1.pdf?CT=1631883386829&OR=ItemsView
- CREAM. (2013b). *Monographie : Region d'Atsimo-Atsinanana*. Centre de Recherches, d'Etudes et d'Appui a l'Analyse Economique a Madagascar (CREAM). Alaina https://www.pseau.org/outils/ouvrages/mg_mef_monographie-region-atsimo-atsinanana_2014.pdf
- CREAM. (2013C). *Monographie : Region Vatovavy Fitovinany*. Centre de Recherches, d'Etudes et d'appui a l'Analyse Economique a Madagascar (CREAM). Naverina tamin'ny https://www.pseau.org/outils/ouvrages/mg_mef_monographie-region-vatovavy-fitovinany_2014.pdf
- CREAM. (2013) *Monographie Region Anosy*. Centre de Recherches, d'Etudes, et d'Appui a l'Analyse Economique de Madagascar.
- CREAM. (2014) *Monographie Region Androy*. Centre des Recherces, d'Etudes, et d'Appui a l'Analyse Economique a Madagascar.
- Drae Atsinanana. (2018). *Loharano: Tatitra isan-taona 2017-2018 momba ny serivisy isam-paritra momba ny fambolena sy ny fiarovana ny zavamaniry / talen'ny faritra momba ny fambolena sy ny fiompiana Atsinanana*.
- Droge et al. (2022) . Teritery amin'ny fambolena vary any amin'ny faritra atsinanan'i Madagasikara: Inona avy ireo zavatra manan-danja ho an'ny mpiompy madinika, ary inona no misy fiantraikany amin'ny fiarovana ara-tsakafo? *Ekolojia olombelona*, 493-513.
- Elmqvist et al. (2007) . Endriky ny fahaverezana sy ny famerenana indray ny ala maina tropikaly eto Madagasikara: ny toe-draharaha ara-tsosialy. *Plos One*, e402.
- Epstein, G., Heintz, J., Ndikumana, L., & Chang, G. (2010) . *Ny asa, ny fahantrana ary ny fampandrosoana ara-toekarena eto Madagasikara: rafitra ara-toekarena goavana*. Geneva: ILO.
- FAO. (2022) *FAO Aquastat*. Naverina tamin'ny <https://www.fao.org/aquastat/statistics/query/results.html>

- FAO. (2023a). *Base de données Genre et le droit à la terre*. Accueil > Gazetin'ny nosy > Gazetin'ny nosy > Gazetin'ny nosy & www.fao.org/gender-landrights-database/contry-profiles/listcountries/customarylaw/fr/?country_iso3=MDG gt; Gazetin'ny
- FAO. (2023b). *Fampiasam-bola mahomby sy maharitra kokoa amin'ny rano ho fampihenana ny fahantrana*. Miainga avy amin'ny FAO Agriculture Water Management (AWM): <https://www.fao.org/in-action/water-for-poverty-in-africa/countries/madagascar/background/en/>
- Ganzhorn, J. U., Lowry, P.P., Schatz, G. E., & Sommer., a. S. (2001) . Ny fahasamihafan'ny zava-manan'aina eto Madagasikara: iray amin'ireo toerana mafana indrindra eran-tany amin'ny làlana hivoahany. *Oryx*.
- GCF. (2018). *Politikan'ny vahoaka vazimba teratany - Annex XI hanapa-kevitra B.19/11*. Tahiry maitso ho an'ny toetr'andro. Nalaina avy amin'ny <https://www.greenclimate.fund/document/indigenous-peoples-policy>
- GCF. (2019a). *Politika momba ny miralenta*. Tahiry maitso ho an'ny toetr'andro. Alaina <https://www.greenclimate.fund/document/gender-policy>
- GCF. (2019b). *Politika momba ny fisorohana sy ny fiarovana amin'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ara-nofo, ary ny herisetra ara-nofo*. Tahiry maitso ho an'ny toetr'andro. Nalaina avy amin'ny <https://www.greenclimate.fund/document/gcf-b23-14>
- GCF. (2021a). *Politika ara-tontolo iainana sy sosialy*. Tahiry maitso ho an'ny toetr'andro. Alaina <https://www.greenclimate.fund/document/revised-environmental-and-social-policy>
- GCF. (2021b). *Politika nohavaozina momba ny fisorohana sy ny fiarovana amin'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ara-nofo, ary ny fanorisorenana ara-nofo*. Tahiry maitso ho an'ny toetr'andro. Nalaina avy amin'ny <https://www.greenclimate.fund/document/gcf-b28-03-rev01>
- GIZ. (2019) . *Projet Adaptation des chaines de valeur au changement climatique (PrAda) - Analyse des besoins en informations agrometeorologiques des acteurs des chaines de valeur*. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ).
- GIZ. (2021). *Analyse de genre pour le Projet d'Adaptation des Chaînes de valeurs agricoles au changement climatique*. Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit.
- Goulding, C. M. (2015) . Fiaraha-miasa eto Madagasikara: Fandalinana ny maodely ara-barotra sy ny fahombiazan'ny kaoperativa ara-pambolena ao Anosy. *Gazetin'ny Fampandrosoana Iraisam-pirenena*.
- Governemantan'i Madagasikara. (2018) *National REDD + Strategy*. Alaina https://www.forestcarbonpartnership.org/system/files/documents/Strate%CC%81gie%20Natio nale%20REDD%2B%20Madagascar%20FINAL%2013-06-18%20accentue%CC%81_0.pdf
- Grass, C. (2019) . Ny tsy fahampian-drano sy ny tsy fahampian-drano any amin'ny faritra atsimon'i Madagasikara. *Fikajiana sy fampandrosoana eto Madagasikara*.
- Hasina, R. Z. (2014) . Fifindra-monina miteraka fahasimban'ny ala eto Madagasikara: fisorohana sa fampifanarahana amin'ny vokatr'izany? *Pinnacle Natural Resources & Conservation*, 194-201.
- ILO. (N.D.) *NORMLEX Information System momba ny fenitra iraisam-pirenena momba ny asa: Fanamarinana ho an'i Madagasikara*. Nopihana tamin'ny 3 Desambra 2024, avy amin'ny https://normlex.ilo.org/dyn/normlex/en/f?p=NORMLEXPUB:11200:0::NO::P11200_COUNTRY_ID:102955
- INSTAT Madagascar. (2020). *Resultats globaux du RGPH-3 de 2018 de Madagascar*. INSTAT-CCER. Notsidihina tamin'ny 11 Janoary 2021, avy amin'ny <http://www.instat.mg/>
- INSTAT Madagascar. (2021) *NY TONTOLO IAINANA AO AMIN'NY TONTOLO IAINANA*.
- IPCC. (2021). *Taratasy momba ny zava-misy any amin'ny faritra - Afrika*. Alaina https://www.ipcc.ch/report/ar6/wg1/downloads/factsheets/IPCC_AR6_WGI_Regional_Fact_Sheet_Africa.pdf
- Lohr et al. (2022) . Fanombanana ny fiantraikan'ny COVID-19 sy ny valintenin'izy ireo eo amin'ireo tantsaha madinika any Brezila, Madagasikara ary Tanzania. *Ny fambolena dia* 460-469.
- NASA. (2021). *Haintany eto Madagasikara*. Nalaina tao amin'ny NASA Earth Observatory: <https://earthobservatory.nasa.gov/images/148636/drought-in-madagascar>
- OHCHR. (N.D.) *Tahirin-kevitra momba ny fifanarahana ny Firenena Mikambana*. Nopihana tamin'ny 3 Desambra 2024, avy amin'ny https://tbinternet.ohchr.org/_layouts/15/TreatyBodyExternal/Treaty.aspx?CountryID=103&Lang=EN

- Olsen et al. (2011) . *Famakafakana ny fanombanana ny tontolo iainana mba hifikisahana mankany amin'ny fiantraikany tsara eo amin'ny sehatry ny harena an-kibon'ny tany*. Gland, Soisa: Fikambanana Iraisam-pirenena ho an'ny fiarovana ny natiora (IUCN).
- PIK. (2021). *Profil de risque climatique: Madagascar*. GIZ, KfW, PIK.
- Radomanana, A. (2020) . Développement régional à Madagascar: rêve ou réalité ? Cas de la région Itasy. *Madamines*. Alaina <http://madarevues.recherches.gov.mg/?Developpement-Regional-a-Madagascar-reve-ou-realite-Cas-de-la-region-Itasy>
- Rakotondravony, H. A., Abdallah, H., Andrianaivo, L. N., Andrianarison, K., Hetz, P. T., Mahatante, H. N., . Rasamison, M. S. (2018) . *État des lieux des études de la vulnérabilité à Madagascar: revue bibliographique*. Bonn, Alemaina: GIZ.
- Rasolofo, M. (2018) . Fiantraikan'ny fiovan'ny toetr'andro eo amin'ny fambolena ao amin'ny faritra androy, Madagasikara. *Journal of Earth Science and Engineering*, 127-136.
- Razafindrakoto, M., & Randriamamonjy, J. (2018) . Fahazoana vaovao momba ny toetr'andro sy ny vokatra azo avy amin'ny fambolena: Porofo avy amin'ireo tantsaha madinika eto Madagasikara. *Toetr'andro*, 56.
- Razafindrakoto, M., & Randriamamonjy, J. (2019) . Antony mahatonga ny tantsaha madinika handray anjara amin'ny kaoperativa ara-pambolena eto Madagasikara. *Ny fampandrosoana iraisam-pirenena*.
- Redclift, M. R., & Conteh, M. T. (2019) . Fampandrosoana ny ambanivohitra sy ny fipoiran'ny kaoperativa ara-pambolena eto Madagasikara: ny fahafahana sy ny fanamby. *Gazetin'ny Fiovan'ny Fambolena*.
- REDD+ Madagascar. (2021). *Cartographie de l'évolution du couvert forestier à l'échelle nationale, Appui au MEDD dans la mise en place d'un système de surveillance des terres par satellite (SSTS)*. Antananarivo: REDD+ Madagascar.
- Spielman, D. J., Toman, M. A., & Sedik, D. L. (2010) . *Tantsaha madinika eto Madagasikara*. Ivontoerana iraisam-pirenena momba ny fikarohana momba ny politikan'ny sakafo.
- Suzzi-Simmons, A. (2023) . Fandripahana ala eto Madagasikara. *Ny tontolo iainana sy ny fiarovana ny tontolo iainana*, e02389.
- Tojo-Mandaharisoa et al. (2022) . Fanombanana ny karazana safidin'ny tantsaha sy ny zavatra andrasana amin'ny fanamboarana ny fidirana an-tsehatra ara-tsakafo sy ara-tsakafo any atsimo atsinanan'i Madagasikara. *Ny fivoaran'ny sakafo amin'izao fotoana izao dia* 142.
- Fifanakalozana ara-toekarena. (2023). *Tahan'ny tsy fananan'asa eto Madagasikara*. Nohavaozina tamin'ny varotra ara-toekarena: <https://tradingeconomics.com/madagascar/unemployment-rate>
- UNESCO. (2023). *Ala mando any Atsinanana*. Nalaina tao amin'ny lisitry ny tranonkala: <https://whc.unesco.org/en/list/1257>
- USADF. (2017). *Fanombanana ny lanjan'ny fambolena any amin'ny faritra atsimo atsinanan'i Madagasikara*.
- SAID. (2016). *Fanamafisana ny kaoperativa momba ny fambolena eto Madagasikara: ny raharahan'ny sendikan'ny kaoperativa Anosy*.
- SAID. (2018). *RANO WASH - Fidirana ambanivohitra amin'ny fahafahana vaovao amin'ny rano, ny fahadiovana, ary ny fahadiovana (tatitra farany)*.
- SAID. (2019a). *LOZA MITATAO AMIN'NY SAKAFO HO AN'NY JEOGRAFIAN'NY FANDRIAMPAHALEMANA - MADAGASIKARA*. SAID.
- SAID. (2019b). *Madagasikara - Fananan-tany sy mombamomba ny zon'ny fananana*. Nalaina tamin'ny 11 Janoary 2021, avy amin'ny Lands-Links: https://www.land-links.org/wp-content/uploads/2010/12/USAID_Land_Tenure_Madagascar_Profile-2019.pdf
- SAID. (2021). *Topimaso momba ny loharanon-dranon'i Madagasikara*. Ny fiaraha-miasa maharitra amin'ny rano USAID.
- SAID. (2022) rano. Alaina <https://www.usaid.gov/madagascar/water>
- Vieites, D. R., Wollenberg, K. C., Andreong, F., Köhler, J., Glaw, F., & Vences., a. M. (2009) . Tombana goavana ny fahasamihafan'ny zava-manan'aina eto Madagasikara izay porofoin'ny lisitra amphibian integrative. *Accueil Société National Academy of Sciences* .
- Weituschat, C., Waid, J., & Murken, L. (amin'ny fanomanana). *Tahirin-kevitra AGRICA Madagascar momba ny fampifanarahana ny fiovaovan'ny toetr'andro sy ny fiarovana ara-tsakafo eo amin'ny fambolena malagasy*. Institut Potsdam ho an'ny fikarohana momba ny fiantraikan'ny toetr'andro (PIK).

- Banky iraisam-pirenena. (2018). *Fijery ara-toekarena ho an'i Madagasikara: Mila fiaraha-mientana bebe kokoa ny fitomboana maharitra mba hahazoana tombontsoa ho an'ny mahantra indrindra*. Notsidihina tamin'ny 11 Janoary 2021 avy amin'ny <https://www.worldbank.org/en/country/madagascar/publication/madagascar-economic-update-fostering-financial-inclusion>
- Banky iraisam-pirenena. (2022). *Famakafakana momba ny tontolo iainana ao Madagasikara: Fampiroboroana ny fampandrosoana maitso, mahazaka ary mahafaoka ny rehetra*. Banky iraisam-pirenena.
- Banky iraisam-pirenena. (2024). *Banky iraisam-pirenena - Madagascar*. Naverina tamin'ny <https://data.worldbank.org/country/madagascar>

1: Torolalana ho an'ny famolavolana rafitra fanarenana ny fitarainana (Rafitra fanarenana ny fitarainana)

Ilaina ny fomba fiasa ara-dalàna mba handaminana ny fitarainana sy hiatrehana ireo fitarainana mifandraika amin'ny tetikasa. Ity rafitra fanarenana ny fitarainana ity (Rafitra fanarenana ny fitarainana) dia hivoatra tanteraka mandritra ny dingana fananganana tetikasa, mifanaraka amin'ny torolalana sy ny tolo-kevitra avy amin'ny Green Climate Fund (GCF). Ny rafitra fanarenana ny fitarainana dia hiasa ho toy ny dingana voarafitra sy ara-dalàna ho an'ireo mpandray anjara mba hametraka fitarainana sy hitady vahaolana. Tokony ho azon'ny mpandray anjara rehetra voakasik'izany, toy ny ONG, CSOs, sampan-draharaha tsy miankina, ary ny kaominina ao an-toerana ny Rafitra Fanarenana ny Grievance. Ny fametrahana ny Rafitra Fanarenana ny Grievance dia mikendry ny hampiroborobo ny fanovana rafitra mba hampihenana ny habetsahan'ny fitarainana, hananganana fitokisana eo an-toerana, ary hanamafisana ny fanohanana'ny mpandray anjara amin'ny tetikasa, sady mamantatra ny mety ho fiantraikany sy ny tena fiantraikany ny tetikasa amin'ny alalan'ny fanovana asa na endrika fitsaboana hafa.

Ny rafitra fanarenana ny Grievance Balance, transparent, mety amin'ny kolontsaina ary azo idirana, dia tafiditra ao anatin'ny fiantohana ny fanajana ny fiarovana ny tontolo iainana sy ny sosiahy ao amin'ny tetikasa. Hiantoka ny tetikasa ny tetikasa fa hampahafantarina ireo vondrom-piarahamonina voakasika na mety ho voakasika amin'izany ny hetsika tetikasa ary omena fantsona azo idirana mba hanairana ny ahiahy na ny fitarainana. Tahaka izany ihany koa, ny Rafitra Fanarenana ny Grievance dia hiantoka fa ny politika momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana (izany hoe, ny politikan'ny tsy fandefarana amin'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana, ny zon'ireo nahazo tombontsoa) dia azon'ny rehetra jerena sy ampitaina amin'ny mpiasa sy ny mpandray tombontsoa, amin'ny fanasongadinana ny tsiambaratelo sy ny tsy valifaty mba handrisihana ny fampiasan'ny vehivavy ny rafitra.

Ny tanjon'ny Fanarenana ny Grievance dia ahitana:

- Mba hanomezana dingana iray izay ahafahan'ny fitarainana avy amin'ireo vondrom-piarahamonina, vondrona, olon-tsotra, manampahefana eo an-toerana, ONG ary ireo mpandray anjara hafa ao an-toerana azo atao amin'ny fomba mahomby sy mahomby.
- Mba hamaliana sy hamahana ny fitarainana am-pitiavana sy hampihenana ny fampiasana ny rafitra ara-dalàna, manome fahafahana milamina ny fanatanterahana ny asa rehetra tetikasa.
- Mba hanomezana fomba hanehoan'ny tsirairay sy ny vondrom-piarahamonina ny alahelony sy ny olany amin'ny fomba mahazatra sy mangarahara.
- Mba hametrahana rafitra tatitra mba handraisana fepetra fanitsiana.
- Hametraka fifandraisana amin'ny fitokisana amin'ny vondrom-piarahamonina sy ny mpandray anjara eo an-toerana.
- Mametraka andraikitra amin'ny tetikasa momba ny fitarainana sy ny fametrahana dingana iray hiatrehana ny fitarainana amin'ny fotoana mety.

Ny rafitra fanarenana ny fitarainana dia tsy maintsy manaraka ireo fitsipika fototra mba hiantohana ny rariny sy ny mangarahara. Rehefa misy olona na vondrom-piarahamonina mametraka fitarainana, dia amin'ny ankapobeny dia satria hitan'izy ireo fa ny hetsika iray ataon'ny tetikasa dia miteraka na mety hiteraka fahavoazana. Amin'ny tranga toy izany, ny mpangataka dia manantena valiny, fanamarinana, na onitra avy amin'ny tetikasa. Ny fitarainana rehetra dia raisina ho azo ekena ary tsy maintsy dinihina; Ny fanadihadiana manaraka no hamaritra raha voamarina ny fitarainana.

Ny fomba fanarenana ny Grievance dia miorina amin'ny fitsipika fototra maro:

- Tsy maintsy misokatra sy mifanaraka amin'ny kolontsaina ary atao amin'ny fiteny eo an-toerana mifandraika amin'izany ny dingana.
- Ny fantsona-pifandraisana mazava sy mitohy eo amin'ny mpitaky sy ny tetikasa dia tsy maintsy tazonina mandritra ny dingana.
- Ny mpikambana tsirairay ao amin'ny vondrom-piarahamonina na vondrona dia tsy maintsy mahazo ny fomba fanarenana ny Grievance.

- Voarakitra avokoa ny fitarainana rehetra, na inona na inona ny fahamarinan'izany, miaraka amin'ny fanadihadiana mamaritra ny fanamarinana azy ireo.
- Ny fitarainana rehetra dia tsy maintsy atao, ary ny fanitsiana dia ampiharina raha azo atao.

Disclosure rafitra

Ny rafitra fanarenana ny fitarainana dia haparitaka aloha amin'ny dingan'ny fandraisana anjara (izany hoe, mandritra ny dingana fanombohana) amin'ny fomba izay mora azon'ireo mpandray anjara samihafa, anisan'izany ireo izay tsy mahay mamaky teny sy manoratra ary olona hafa tena marefo, anisan'izany:

- Fifandraisana sy fanentanana mifototra amin'ny vondrom-piarahamonina: Hazavaina am-bava mandritra ny fivoriana ny vondrom-piarahamonina amin'ny alalan'ny fitarihan'ny atrikasa ny fomba fanarenana ny Grievance, hiantohana fa mahatakatra ny fomba fitaterana ny fitarainana ny vehivavy sy ny lehilahy.
- Fampielezan-kevitra mifanaraka amin'ny tokony ho izy sy ara-kolontsaina: Ny Rafitra Fanarenana ny Grievance dia haparitaka amin'ny alalan'ny vokatra mifanaraka amin'ny toe-javatra misy eo an-toerana sy ny haavon'ny fahaizana mamaky teny sy manoratra mba hampitomboana ny fahafahana miditra (ohatra, ny hafatra amin'ny onjam-peo sy WhatsApp, ny endrika hita maso sy am-peo, ary koa ny taratasy zaraina, ny taratasy kely, ary ny mpitari-dalana an-tsary).
- Vehivavy mpitarika amin'ny maha-mpisoloky ny Grievance Recorrection Mechanism: Amin'ny fahafantarana fa mety hahazo aina kokoa amin'ny fitaterana ny fitarainana amin'ireo vehivavy mitovy taona aminy azo itokisana ny vehivavy, ireo vehivavy mpitarika dia ho ivon-toerana hanaparitahana vaovao sy hanome tari-dalana amin'ny fidirana amin'ny Rafitra Fanarenana ny Grievance ao anatin'ny vondrom-piarahamonin'izy ireo.

Ny Grievance Recorrection Mechanism dia miantoka fa ireo mpandray anjara dia ampahafantarina tsara amin'ny fisoratana anarana, anisan'izany ny antsipirihan'ny fifandraisana feno ho an'ny olona rehetra mba hametraka fitarainana ofisialy. Mila mifanaraka amin'ny fenitra iraisam-pirenena sy ny lalàna Malagasy ity Rafitra Fanarenana ny Grievance ity.

Fanafody hafa

Raha tsy mahita ny fitarainan'izy ireo amin'ny tetikasa ny malahelo, dia amin'izay tranga izay, mety hifandray mivantana amin'ny GIZ (<https://www.bkms-system.com/bkwebanon/report/clientInfo?cin=26zig7&c=-1&language=eng>) ihany koa ny malahelo. Ny safidy iray hafa ho an'ny grievant dia ny dingana fanarenana ny Grievance Recorrection nataon'ny GCF (izany hoe ny rafitra fanarenana ny fahaleovan-tena GCF, <https://irm.greenclimate.fund/>).

Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana

Ny GIZ dia manohy ny politikan'ny tsy fandeferana amin'ny endrika fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana. Ity fanoloran-tena ity dia mifanaraka amin'ny rafitra ara-dalàna sy ara-politika ao amin'ny orinasa iraisam-pirenena³⁹, nasionaly, GIZ, ⁴⁰ary GCF⁴¹.

Manaraka dingana hafa ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana, satria mety ho hafa tanteraka – ary mety ho matotra kokoa noho ny tsy fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana izy ireo:

- Fifandonana tombontsoa: mety misy ifandraisany amin'ny fitondran-tenan'ny mpandray anjara amin'ny tetikasa izay mety handray anjara amin'ny fandinihana ny fitarainana ny fitarainana.
- Fiainana manokana: ny fitarainana manao fiampangana goavana momba ny fanorisorenana ara-nofo na fanararaotana ara-nofo dia mety tsy maniry ny hahafantarana ny mombamomba azy.

³⁹ Fanambarana iraisam-pirenena momba ny zon'olombelona, ny Fifanarahana momba ny fanafoanana ny endrika fanavakavahana rehetra atao amin'ny vehivavy sy ny fifanarahana iraisam-pirenena momba ny asa (ILO) : 100 (Fifanarahana ny ILO ho an'ny fitovian-karama ho an'ny lehilahy sy ny vehivavy ho an'ny asa), 111 (Ny Fifanarahana momba ny Fanavakavahana (Asa sy Fibodoana) tamin'ny 1958), 190 (Fifanarahana ny Herisetra sy ny Fanorisorenana tamin'ny 2019).

⁴⁰ [GIZ Code of Ethics](#), Code of Conduct GIZ, politika GIZ handrara ny fanorisorenana ara-nofo sy ny fitondran-tena ratsy, GIZ Corporate Strategy Genre, Code GIZ Diversity Code.

⁴¹ [Ny GCF dia manavao ny politika ara-tontolo iainana sy sosialy](#).

- Fahatsapana ny maha-lahy na maha-vavy sy ny kolontsaina: ny mpitaraina, indrindra raha mikorontan-tsaina, dia mety te-hiresaka momba ny fitarainana amin'ny olona iray izay mitovy taovam-pananahana aminy na ao anatin'ny toe-javatra azo ekena ara-kolontsaina.

Araka izany, ny Rafitra Fanarenana ny Grievance ao amin'ny tetikasa dia mampiditra arofenitra mifantoka amin'ny sisa velona sy ny maha-lahy na maha-vavy ho an'ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana.

Ny protocole Differential Sexual Exploitation, Abuse and Harassment, dia tokony harahina arakaraka ny alahelo:

1. Ireo **mpandray anjara amin'ny tetikasa**, anisan'izany ireo mpandray tombontsoa, vondrom-piarahamonina, sns.
2. Ny mpiasan'ny GIZ

Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana sy fanorisorenana fitarainana fanarenana ho an'ireo mpandray anjara amin'ny tetikasa

Ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fitarainana mifandraika amin'ny herisetra dia azon'ireo vondrona telo ireo izay miasa eo ambanin'ny Rafitra Fanarenana ny Grievance manokana, dia ny:

- Ireo olona na fikambanana voakasika mivantana amin'ny tetikasa, anisan'izany ireo mety hahazo tombontsoa;
- Ireo mpandray anjara amin'ny fahalianana amin'ny tetikasa;
- Ireo mponina na vondrom-piarahamonina voakasiky ny hetsika tetikasa.

Hisy ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny herisetra ara-nofo manokana ho an'ny Rafitra Fanarenana ny Grievance mba hiantohana ny fikarakarana ny fitarainana amin'ny fomba mifantoka amin'ny sisa velona sy ny maha-lahy na vavy, mifanaraka amin'ny Politika Ara-tontolo Iainana sy Ara-tsosialy an'ny GCF. Ho an'ny fikarakarana ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana, dia amporisihana ny tsirairay hampiasa ny laharan'ny finday natokana ho an'ny tetikasa sy ny adiresy mailaka natokana ho an'ny tetikasa izay tsy mitovy amin'ny antsipirihan'ny fifandraisana amin'ny rafitra ankapobeny momba ny Grievance. Hanakivy ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana amin'ny alalan'ny fantsona hafa tahaka ny manampahefana fanitàrana ny governemanta sy ny atrikasa ny tetikasa. Ho hita ao anatin'izany ny tari-dalana feno momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny herisetra ara-nofo ao anatin'ny Rafitra Fanarenana ny Grievance, anisan'izany ny trakta sy ny fitaovana fanofanana.

Raha misy ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana dia alefa tsy nahy amin'ny alàlan'ny fantsona tsy fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana, ny mpanolotsaina tompon'andraikitra ao amin'ny ESS sy ny lahy sy ny vavy dia hiantoka fa alefa any amin'ny lalana fanenjehana ara-nofo, fanararaotana ary fanenjehana mifandraika amin'ny fanorisorenana. Ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny antso an-tariby mifandraika amin'ny fanorisorenana sy ny mailaka dia ho tantanana manokana sy miavaka amin'ny fitarainana tsy ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana.

Ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fitarainana mifandraika amin'ny fanorisorenana dia heverina foana amin'ny fangorahana, ny fahatsapana ary ny tsiambaratelo. Ny mpanolotsaina dia hanamboatra fomba fiasa ho an'ny fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanorisorenana tsirairay, raha jerena ny toetra sy ny maha-zava-dehibe ny fiampangana. Raha ilaina (noho ny antony ara-pananahana na ara-pitenenana), dia hotendrena ny Focal Point fitarainana, manaraka ny fepetra hentitra momba ny tsiambaratelo. Ny Grievance Focal Point dia hametraka fifandraisana amin'ny mpitaraina mba hahatakarana ny safidin'izy ireo sy hiantohana ny fomba fijery miafina. Araka ny antsipiriany nomena, dia hisy fomba fiasa mifanaraka amin'izany, mifanaraka amin'ny fanirian'ny mpitaraina sy ny hamafin'ny fitarainana.

Ny mety ho valin'ny tetikasa momba ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana dia samy hafa sy ny zava-misy manokana. Ny ohatra amin'ireo valinteny dia mety ahitana fihetsika toy ny: fanohanana ireo sisam-paty (toy ny fanohanana ara-tsaina sy ara-tsosialy na fitsaboana ara-pahasalamana); Ny fanabeazana ny mpampiofana momba ny miralenta sy ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana sy ny fanorisorenana mifandraika amin'ny lohahevitra mba hahazoana antoka fa tsy miverimberina ny fitondrantena tsy mendrika; fanesorana ny mpiasa avy amin'ny tetikasa andraikitra; Fampitomboana ny fanararaotana ara-nofo, ny fanararaotana ary ny fanentanana momba ny fanorisorenana eo amin'ireo mpandray anjara amin'ny tetikasa; Atrikasa fanofanana ho an'ny vehivavy irery na vondrona ara-poko fotsiny (raha mety) ; Na, amin'ny tranga tafahoatra, ny fitarainana amin'ny manampahefana misahana ny lalàna na ny fampiharana ny lalàna.

Raha toa ka tsy afa-po amin'ny tolo-kevitra na ny fomba famaliana ny fitarainana dia mety hihamafy ny fitarainana amin'ny: (i) ny Biraon'ny Firenena GIZ Madagasikara; (ii) ny rafitra fanarenana tsy miankina GCF; ary (iii) fanafody ara-dalàna sy ara-pitantanana ivelan'ny rafitry ny tetikasa izay misy ao amin'ny firenena.

Fanararaotana ara-nofo, fanararaotana ary fanitsiana ny fitarainana ho an'ny mpiasan'ny GIZ

Ireo mpiasa ao amin'ny GIZ Madagascar izay mahatsapa fa niharan'ny herisetra ara-nofo dia amporisihana mba hanatona mivantana ny Gender Focal Point (GFP) na ny Talen'ny Firenena mba hiantohana ny fahamalinana sy ny tsiambaratelo.

Fanampin'izany, napetraka ho toy ny olona matoky ny fahalalana ny toe-java-misy ara-kolontsaina ao an-toerana sy ny fiteny ao an-toerana ireo 'mpitandrim-pananana' voatendry ary afaka milaza ny fisiany sy mitady fanohanana avy amin'ny mpiasa iharan'ny herisetra ara-nofo, ary manampy amin'ny fitaterana ny zava-nitranga any amin'ny GFP na ny Talen'ny Firenena isaky ny misy hetsika sy fanapahan-kevitra maika kokoa.

Ny mpiasa iray izay hita fa meloka tamin'ny fanitsakitsahana ity politika ity dia iharan'ny hetsika famaizana mifanaraka amin'ny fitsipika anatin'ny GIZ sy ny lalàna azo ampiharina.

Miankina amin'ny hamafin'ny raharaha, ny vokany dia mety miainga avy amin'ny fialan-tsiny ho an'ilay olona iharan'ny fanorisorenana ara-nofo, fanakianana an-tsoratra, fandravana, ka hatramin'ny – raha toa ka misy ny fanorisorenana henjana na miely patrana (araka ny fitsarana avy amin'ny fomba fijerin'ny olona mahay mandanjalanja) – fandroahana na famaranana samirery ny fifanekena tsy misy filazana ary mifanaraka amin'ny lalàna azo ampiharina. Hisy ny hetsika famaizana avy hatrany ho an'izay rehetra iharan'ny herisetra na mamaly faty ny olona iray izay nitaraina noho ny fanorisorenana.

Raha toa ka voatohana ara-drariny ny fitarainana atao amin'ireo mpikambana tsy mpikambana, anisan'izany ny mpanjifa, ny mpamatsy ary ny mpiara-miasa, dia mety hiafara amin'ny fampitsaharana ny fifanarahana, ny fampiatoana ny tolotra na ny fiaraha-miasa ara-barotra izany.

Heverina ho fanitsakitsahana ity politika ity ho an'ny rehetra ihany koa ny manao fitarainana/tatitra diso momba ny fanorisorenana na manome vaovao diso momba ny fitarainana/tatitra momba ny fanorisorenana.

2: Lisitry ny fanilikiliana na asa voahilika

Ireo hetsika tafiditra ao anatin'ity lisitry ny IFC exclusion, izay naverina navoaka etsy ambany, dia voahilika tsy ho ao anatin'ny tetikasa:

Tsy manome famatsiam-bola ireto tetikasa manaraka ireto ny IFC:

- Famokarana na varotra amin'ny vokatra na asa heverina ho tsy ara-dalàna eo ambanin'ny lalàna na fitsipika momba ny firenena na fifanarahana iraisam-pirenena.
- Famokarana na varotra amin'ny fitaovam-piadiana.
- Ny famokarana na ny varotra amin'ny zava-pisotro misy alikaola (ankoatra ny labiera sy ny divay).
- Famokarana na varotra amin'ny sigara.
- Filokana, casinos ary orinasa mitovy amin'izany.
- Ny varotra amin'ny biby na ny vokatra avy amin'ny biby dia voafehy amin'ny CITES.
- Famokarana na varotra amin'ny fitaovana radioaktifa.
- Famokarana na varotra na fampiasana " de fibres d'amiante non liées"
- Fividianana fitaovana fitrandrahana ala ampiasaina amin'ny ala tropikaly voalohany.

- Ny famokarana na ny varotra amin'ny fanafody dia miankina amin'ny dingana iraisam-pirenena na fandrarana.
- Ny famokarana na ny varotra amin'ny famonoana bibikely / famonoana bibikely dia miankina amin'ny dingana iraisam-pirenena na fandrarana.
- Fanjonoana harato amin'ny tontolo iainana an-dranomasina mampiasa harato mihoatra ny 2.5 km ny halavany.

Ankoatra izany, ny asa etsy ambany dia nesorina tamin'ny tetikasa:

- Ny fahazoana tany tsy an-tsitrabo, indrindra fa ao anatin'ireo tetikasa farany mahazo tombontsoa vatsian'ny Tahirim-bola ho Fampandrosoana ny Fambolena na ny FDA (Fonds de Développement Agricole) ny rafitra fanomezana vola
- Hetsika fanorenana izay misy fiantraikany amin'ny toerana lova ara-kolontsaina
- Ny hetsika any amin'ny tanin'ny vahoaka indizeny na misy fiantraikany amin'ny harena voajanahary ho an'ny vahoaka indizeny.